

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE
DEPREMLERİN ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ
İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)
TUTANAK DERGİSİ

—●—
15'inci Toplantı
18 Şubat 2021 Perşembe

—●—
(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Komisyon gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'la TBMM'de yaptıkları görüşmeye ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.-Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar'ın, deprem zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirler, yapılan ve yapılması öngörülen çalışmalarla ilgili olarak Sakarya Büyükşehir Belediyesinin yaptıkları ve hedefleri hakkında sunumu

2.- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Gökmen Mengüç'ün, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

3.- Van Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mucip Tapan'ın, Van Büyükşehir Belediyesinin deprem sonrası yaptığı çalışmalar ve öneriler hakkında sunumu

4.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat

Oral ve Mesleki Hizmetler Genel Müdür Yardımcısı Atila Erenler'in, İmar Kanunu, Planlı ve Plansız Alanlar İmar Yönetmelikleri, özel sektör yapı müteahhitleri için sınıflandırma esaslı yeterlilik sistemi, Yapı Malzemeleri Yönetmeliği kapsamında hazır beton üretimin denetimi, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik ve tasarım gözetmenliği uygulaması hakkında sunumları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN
ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONU
(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)

—●—
15'inci Toplantı
18 Şubat 2021 Perşembe
—●—

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu saat 14.01'de açıldı.

Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu,

Komisyonun bugüne kadar yaptığı çalışmalara, bugünkü gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule,

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'la TBMM'de yaptıkları görüşmeye, ilişkin açıklama yaptı.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar tarafından, deprem zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirler, yapılan ve yapılması öngörülen çalışmalarla ilgili olarak Sakarya Büyükşehir Belediyesinin yaptıkları ve hedefleri,

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Gökmen Mengüç tarafından, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası yaptıkları çalışmalar,

Van Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mucip Tapan tarafından, Van Büyükşehir Belediyesinin deprem sonrası yaptığı çalışmalar ve öneriler,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat Oral ve Mesleki Hizmetler Genel Müdür Yardımcısı Atila Erenler tarafından, İmar Kanunu, Planlı ve Plansız Alanlar İmar Yönetmelikleri, özel sektör yapı müteahhitleri için sınıflandırma esaslı yeterlilik sistemi, Yapı Malzemeleri Yönetmeliği kapsamında hazır beton üretim denetimi, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik ve tasarım gözetmenliği uygulaması,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 19.30'da toplantıya son verildi.

—●—

18 Şubat 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)**BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)****SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, Sayın milletvekillerimiz, değerli Komisyon üyelerimiz, uzman arkadaşlarım, değerli basın mensupları, çok kıymetli katılımcılar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 15’inci Toplantısını açıyorum. *

Toplantı yeter sayımız vardır, gündemimize başlıyoruz.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu’nun, Komisyon gündemine ve Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli milletvekillerimiz, değerli Komisyon üyelerimiz; bugün 15’inci toplantısını icra ettiğimiz komisyonumuzun faaliyetleri, yüz sekiz saat elli dakika Komisyon toplantısı süresiyle bugünü de ilave ederek yüz yirmi saate kadar varan bir çalışma süremiz önümüzde görünüyor ve bugüne kadar Komisyonumuzda dinlediğimiz kurum, akademisyen, sivil toplum kuruluşu sayısına baktığımız zaman da 90’ı aşkın bir sayıyla çok şükür çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve bunlardan 13’ünü de çevrim içi olarak gerçekleştirdik ve yine Komisyonumuza bugüne kadar sunulmuş olan rapor ve belge sayısı da 45. Komisyonumuza bugüne kadar 2 önerge sunuldu. Komisyonumuzca uzman arkadaşlarımız ve diğer milletvekillerimizin bilgi ihtiyacı gereği yaptığımız bilgi ve belge talep sayımız da 42. Yine, Komisyonumuzda görevlendirilen uzman sayımızı tekrar hatırlatmakta fayda var, 14 uzmanımızla Komisyon rapor hazırlıklarımız devam ediyor ve inşallah önümüzdeki haftadan sonra da yurt içi çalışma ziyareti öngördüğümüz iller de İzmir ve Elâzığ olarak faaliyetlerimiz içerisinde bulunuyor.

Değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli milletvekillerimiz; bugün yine sunumlarla Komisyon gündemimizi icra edeceğiz. İlk sunum Sakarya Büyükşehir Belediyemizin olacak, daha sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyemizin sunumu ve Van Büyükşehir Belediyemizin sunumlarıyla büyük deprem yaşamış olan illerimizin, büyükşehir ölçeğindeki illerimizin faaliyetlerini inşallah değerlendireceğiz, dinleyeceğiz ve yine, bugün, son sunum olarak da belediyelerimizden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün, Genel Müdürlüğünün sunumu olacak, orada da değerlendirmelerimiz olacak, çeşitli yönetmelik ve faaliyetlerle ilgili bilgilendirme alacağız.

Evet, ben bugün, ilk sunuma başlamadan önce, malum pandemi şartları altında tüm üyelerimizin, tüm uzmanlarımızın salonumuzun kapasitesi dâhilinde maske, mesafe ve hijyen kurallarına riayet ederek özellikle basın mensubu ve danışman arkadaşlarımızın fotoğraf aldıktan sonra salonda sayıyı *Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

dengeli tutma maksadıyla kendilerini fuaye alanında misafir edebileceğimizi hatırlatmak isterim. İlk sunumlarını almak üzere Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekter Yardımcısı Ali Oktar ve yine Sakarya Büyükşehir Belediyemizin Genel Sekter Yardımcısı Bedrullah Erçin'e ben söz vereceğim.

Genel Sekreter Yardımcılarımıza, Komisyon adına, tüm üyelerimiz, vekillerimiz adına, sizlere hoş geldiniz diyorum.

Evet, sunumu dinlemek üzere sözü Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar'a bırakıyorum.

Buyurun.

III. SUNUMLAR

1.-Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar'ın, deprem zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirler, yapılan ve yapılması öngörülen çalışmalarla ilgili olarak Sakarya Büyükşehir Belediyesinin yaptıkları ve hedefleri hakkında sunumu

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Komisyon üyelerimiz ve vekillerimiz; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Size Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem Yüce Bey'in selam ve saygılarını getirdim, onları sizlere iletmeyi borç biliyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Aleykümselam.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Yine, hepinizi kurumumuz adına saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun, çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Amin, inşallah.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Deprem zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlere ilişkin yapılan ve yapılması öngörülen çalışmalarla ilgili Sakarya Büyükşehir Belediyesi olarak yaptıklarımızı ve bundan sonraki hedeflerimizle ilgili müsaadenizle sizlerle bir sunum ve paylaşımda bulunacağım.

Sakarya ilimiz, Marmara Bölgesi'nin doğusunda yer alan, kuzeyinde Karadeniz'le sınırlanan, doğusunda Düzce ve Bolu illerimizle komşu olan yine, güneyde Bursa ve Bilecik illerimizle komşu, batıda ise Kocaeli ilimize komşu bir şehrimizdir. Yine, haritada da gördüğünüz üzere, merkez olarak belirteyim, Ankara, İstanbul, İzmir Büyükşehirlerine uzaklığı da Ankara'ya 313 kilometre, İstanbul'a 153 kilometre ve İzmir'e de 501 kilometre mesafedeyiz. Bu anlamda da aslında, Türkiye'nin bir kavşak noktasında bir şehir olarak bulunmaktayız.

İlimizin toplam nüfusu son TÜİK verilerine göre 1 milyon 42 bin 649 olarak açıklanmıştır. Bu yıllara göre nüfus artış hızımız da yaklaşık yüzde 1,5 olarak gözükmemektedir. Yine, kadın ve erkek nüfus olarak da kadın vatandaşlarımız yüzde 49,97, erkek nüfus olarak da yüzde 50,03 olarak görülmektedir. İlimiz toplamda 16 tane ilçe, 665 mahalleden oluşmaktadır. İlimizin enine uzunluğu 67 kilometre, boyuna uzunluğu da 87 kilometredir. Yine, ilimizin toplam yüz ölçümü 4.878 kilometrekaredir. Bu da kişi başı yoğunluğumuz, hektar/kişi 207 kişi olarak çıkmaktadır.

İlimizin jeolojik yapı ve yerleşilebilirlik ilişkisine baktığımız zaman da Sakarya ili jeolojik yapısı incelendiğinde, ilin yaklaşık yüzde 33'ünü akarsuların taşıyarak oluşturduğu alüvyonlar oluşturmaktadır. Akarsuların taşıdığı alüvyonların birikmesiyle oluşan bu geniş düzlüklerin, gevşek ve sıkışmamış zeminlerin, zemin hâkim titreşim periyodunu büyütürken depremin yıkıcı etkisini artırdığı görülmektedir. Yine, buradaki haritada da görüldüğü üzere birinci derecede yerleşilebilir alanlar beyaz

kısımlar olarak gözüküyor ancak bu kısımlar da yoğun olarak dağlık ve ormanlık alanlar; burada da yani şu anda ufak tefek mahalleler dışında, eski köy, kırsal mahalleler dışında yerleşimimiz bulunmamakta. Yine, ikinci derece yerleşilebilir alanlar haritada sarı renkte gözüken alanlar. Yine, üçüncü derecede yerleşilebilir alanlar da pembe, mor renkte olan alanlar olarak karşımıza çıkıyor. Kahverengi alanlar da şu anda nüfus yoğunluğumuzun yerleştiği alanlar. Bu da bize şunu gösteriyor: Sakarya nüfus yoğunluğu şu anda yoğun olarak üçüncü derecede yerleşilebilir alanları tercih etmiş ve şu anda yerleşik olarak üçüncü derecede yerleşilebilir alanlar yerleşim alanı olarak yoğun bir şekilde tercih edilmiş.

İlimizden geçen fay yapılarına baktığımız zaman da Sayın Başkanım, Kuzey Anadolu Fay Hattı, 1.100 kilometre uzunluğunda, sağ yönlü ve doğrultu atımlı aktif fay hattıdır; yaklaşık olarak Van Gölü'nden Saros Körfezi'ne kadar tüm Kuzey Anadolu'yu kesmektedir. Bu fay hattı, Sakarya ili kent merkezine yakın konumdan geçmekte olup ilin neredeyse tamamını deprem riski altında tutmaktadır. Burada da yine görüyoruz fay hattını uzantılarıyla beraber. Bu, Geyve bölgesine giden ki şu anda, uzun zamandır durağan bir fay hattı burası ve yine, merkezden geçen ana fay hattımız burada görülüyor.

Yine, geçtiğimiz yüzyılda ilimizi etkileyen depremlere baktığımız zaman, 1943 yılında Hendek depremini görüyoruz. Bu, Hendek-Kazımiye fay segmentinde oluşmuş. 6,9 büyüklüğünde bir deprem yaşamışız o dönemde ve bu depremde de 336 vatandaşımızı kaybetmişiz. Yine şehrimizde 22 Temmuz 1967'de Mudurnu depremini yaşamışız. Bu da Dokurcun segmentinde meydana gelmiş. Yine, bu depremde de 52 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Yine, en son, hepimizin hatırladığı 17 Ağustos 1999 depremi var. Bu deprem de yine 7,4 büyüklüğünde bir deprem olup İstanbul, Kocaeli, Yalova, Düzce, Bolu illerinde toplamda 17.480 can kaybına neden olmuş. İlimizde de 3.891 vatandaşımız bu depremde hayatını kaybetmiş. Kendilerine Rabb'imden rahmet diliyorum.

Burada da yine, yan tarafta segmentleri görüyoruz. Dediğimiz gibi, Dokurcun Fay Hattı, 1967'de yaşadığımız depremin hattı. Yine, Karadere Fay Hattı ve Kazımiye Fay Hattı'nı görüyoruz ve en son da işte, merkezden geçen KAF Hattı'nı görüyoruz. Yine, bir de "Geyve" dediğimiz, aslında bu da uzun zamandır uyuyan bir fay hattı. Hani, yakın zamanda bir deprem görülmemiş burada ama burada da böyle bir fay hattı uzantımız mevcut.

Bu yaşadığımız, özellikle, en büyük yıkımı ve kaybı yaşadığımız 17 Ağustos depreminde 23.744 bina ağır hasarlı olarak, yine depremin sonucunda 16.750 bina da orta hasarlı olarak ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan, depremin etkili olduğu Marmara Bölgesi ele alındığında, ağır hasarlı yapıların yüzde 29'unun, orta hasarlı yapıların da yüzde 18'inin Sakarya'da olduğu tespit edilmiş o dönemde. Yine bu dönemde, deprem anında tamamen yıkılan yapıların enkazları da dâhil olmak üzere toplamda 5 milyon ton enkazın 2,5 milyon tonunun Sakarya'dan kaldırıldığı yine kayıtlardan tespit edilmiştir.

Burada da yine depremin yıkıcılığını, Sakarya'da nelere sebep olduğunu... Sadece birkaç resim aldık, bunun yüzlercesi var. Allah o günleri bir daha yaşatmasın, hakikaten sıkıntılı ve acı dolu günlerdi.

Sayın Başkanım, şehrimizin yapılaşma yoğunlaşmasına baktığımız zaman da kurumumuzda hazırlanan Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi'nde, 16 ilçeden oluşan ilimizin yüzde 63'lük nüfusunu barındıran ve il merkezini oluşturan Adapazarı, Serdivan, Erenler ve Arifiye ilçelerinde kent nüfusunun yoğunlaştığı gözükmemekte. Yani 1 milyon 41 bin olan son nüfusumuzun yaklaşık 640 bin kişinin "merkez ilçe" dediğimiz bu merkezdeki 4 ilçemizde yoğunlaştığı görülmekte yaptığımız çalışmalarda.

Yine, hazırladığımız, Bakanlığa teslim ettiğimiz Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi'nde, kentsel dönüşümde 1'inci öncelikli olarak tanımlanan il merkezinde yaklaşık 70 bin yapı bulunmaktadır. Bu yapıları da kat adetlerine göre incelediğimizde şöyle bir sonuç ortaya çıktı: Bu yapıların yaklaşık yüzde 29'unun 1 katlı olduğu, yüzde 62'sinin 2 veya 3 katlı olduğu, yüzde 6'sının 4 katlı olduğu, yüzde 3'ünün de 5 kat ve üzeri... Yani burada "üzeri" derken de şöyle: Efendim, Sakarya'da bizim 10 katlı, 20 katlı

-hamdolsun- yapılarımız yok. Yani bu “5 kat üzeri” dediğim de bir elin parmağını geçmeyecek, 6-7 katlı yapımız var belki. Onun dışında çok yüksek yapımız yok yani en yoğun olarak, gördüğünüz 2-3 katlı ve tek katlı yapılardan oluşmaktadır. Bunu da bizim en büyük şansımız ve avantajımız diye görüyoruz.

Deprem riskini azaltmaya yönelik alınan tedbirler ve çalışmalarla ilgili -müsaadeniz olursa- devam etmek istiyorum. Yine ilimizde 17 Ağustos depreminden sonra alınan stratejik ve en önemli kararlardan biri, özellikle, şehirde daha önce 5 kat olarak belirlenen yapılaşma sınırı, yeni yapılan, daha sonra yapılan plan ve revizyon çalışmalarıyla 2 ve 3 katla sınırlandırılmıştır. Bu da o tarihten beri depreme karşı alınan en önemli tedbir olarak karşımıza çıkıyor. Şu anda şehrimizde 3 katın üzerinde yapı yapılmasına müsaade edilmiyor hiçbir şekilde. Günümüz itibarıyla da alüvyonel düzlüklerde imar planlarında 2-3 katlı yapılaşma ilkesi hâlen devam etmekte. Şehrimizde tek kat, 2 kat veya en fazla 3 kat olarak yapılaşmaya müsaade ediliyor.

Burada da şehrimizin yatay mimariyle büyümesinin örneği var, şehrin tamamını burada görebiliyoruz. Dediğim gibi, gözü bozan çok yüksek yapılar şehrimizde yok. Şu anda Türkiye’de yatay mimarinin en iyi uygulandığı şehirlerden biri olduğumuzu söyleyebiliriz; bu konuda iddialıyız.

Yine, depremden sonra alınan en önemli karar ve tedbirlerden biri de şehrin yeni yerleşim alanlarının bir kısmının jeolojik açıdan daha uygun zeminlere taşınması olmuştur. Yine bizim Valilik merkezinin, külliyesinin de olduğu Camili, Karaman, Korucuk, Alandüzü bölgeleri yeni imar planlarıyla yeni yerleşim alanı olarak tercih edilmiştir. Şu anda da “merkez yerleşik” dediğimiz o yüzde 60’lık kısmın yüzde 10’u, yaklaşık 60 bin kişi de yine bu bölgede yaşamakta ve sürekli de bu bölge -teşvik ettiğimiz de bir bölge- büyümekte.

Yine, 2000 yılı sonrası depremle ilgili en önemli şeyler de dediğimiz gibi, ağır hasarlıların zaten tamamı yıkıldı; orta hasarlılarla ilgili de yine bir kısmı yıkıldı, yıkılmayı tercih etti ama yine mevzuat gereği, bir kısmı da ya kat alarak ya güçlendirerek şu anda büyük bir kısmını... Şu anda şehrimizde orta hasarlı yapı da bulunmamakta.

Yine şehrimizde yapılan çalışmaların en önemlilerinden biri de deprem öncesi şehrin merkezindeki kamu yapıları, sanayi yapıları, depremde ciddi zarar gören yapılar daha sonra hiçbir şekilde imara açılmayarak buralar yeşil alan, meydan ve daha da ziyade yine olası bir deprem anında toplanma yerleri olarak belirlenmiş. Bu alanlar da şehrin bu anlamda bir avantajı olarak karşımıza çıkmakta. Örnek olarak Gar Meydanı dediğimiz, daha önce Sanayi ve Ticaret Odasının binasının olduğu bölge... Yine başka yapılar da vardı bu bölgede; depremde bunlar yıkıldı, bunlar kamulaştırılarak meydan hâline getirildi. Yine o bölgede, şehir merkezinde Valilik binamızın, Adliye Sarayımızın ve buna benzer kamu yapılarının olduğu meydanımız var. Burası da Demokrasi Meydanı olarak yine şehrimize hizmet veriyor ki bunun altı da otopark; Sayın Başkanım, altında da otoparkımız var bu meydanın. Yine aynı şekilde, şehir merkezinde zirai aletler fabrikası daha önce bulundu; depremle beraber ciddi hasarlar görmüş ve taşınmış. Bunun üzerine burada biz yine bir park oluşturduk, yaklaşık 160 dönüm bir alan burası. Burada da hem toplanma alanı hem şehrin yaşam alanı olarak hem de şu anda donatım parkı olarak, Zirai Donatım ile daşıatılmak kaydıyla park olarak halkımızın hizmetine sunulmuş ve bu şekilde hizmet vermektedir.

Yine, 2000 sonrası kurumumuz olarak yaptığımız en önemli çalışmalardan biri... Tabii, o günlerde yapı dayanıklılığını ölçen, yapan çok fazla kuruluş yoktu. İlk olarak, yine büyükşehir olarak o tarihlerde zemin mekaniği laboratuvarı kuruldu. Bu laboratuvar 2011 yılına kadar şehrimizde ciddi anlamda hizmet verdi, bir ihtiyacı tamamladı ancak 2011’den sonra, özellikle özel sektörün bu benzer işleri yaygın bir şekilde yapmaya başlamasıyla beraber bu laboratuvarımızın işlevine son verdik.

Yine, yaptığımız en önemli çalışmalarından biri, şehrin merkezindeki muhtelif yerlerde depremle ilgili belli hizmet birimleri kurarak, burada hem teknik personel bulundurarak hem de vatandaşın buralarda bilinçlenmesini sağlayacak deprem farkındalığı eğitimleri o dönemde yine Büyükşehir Belediye Başkanlığınca verilmiştir.

Yine, bir diğer çalışmamız, deprem sonrası yaptıklarımızdan biri olarak karşımıza çıkıyor. Afet ve Koordinasyon Merkezi kurduk. Bu merkez AKOM, burada yine şehrin merkezinde, araştırma hastanesinin hemen yakınında, yaklaşık 10 dönümlük bir alan. Bu binada özellikle bir deprem anında herhangi bir yüksek dayanıma sahip bir bina yapıldı güvenlilik anlamında. Bunun yanında, kötü şartlar göz önünde bulundurularak tasarlandı. Elektrik kesintilerinde devreye girecek jeneratörler, kesintisiz güç kaynakları bu binada konuşlandırıldı. Bunun yanında, afet anında 10 bin kişinin ihtiyacını karşılayacak yemekhane, personelin o andaki ihtiyacını sağlayacak yatakhaneler yine bu binada hizmet vermektedir. Yine, bu binada en kötü afet senaryosu göz önünde bulundurularak GSM ve TELEKOM şebekelerinin hizmet dışı kaldığı durumlarda ses ve haberleşmeyi sağlamak için yedekli çalışacak, dünya yörüngesindeki 2 farklı uydu üzerinden ses haberleşmesi yapacak uydu telefonları kuruldu. Yine, günümüzün vazgeçilmezi olan internet erişimi ve afet durumunda operatörlerin hizmet dışı kalması durumu da gözetilerek TÜRKSAT uydusu üzerinden alınan vsat/Ka-band uydu internet erişimini sağlanacak şekilde ayarlandı. Yine, bu merkezde toplantı salonuna konuşlandırılan 7 x 5 ebadındaki “videowall” ekran sistemiyle de şehrin önemli kavşaklarındaki, noktalarındaki görüntüler 7/24 esasına göre bu merkezden izlenmektedir.

Yine, bunun dışında da, bir mobil kriz merkezi tırı yaptık. Sadece ilimiz için değil, ülkemizde oluşabilecek herhangi bir afet anında -en son İzmir ve Eskişehir depremlerinde de bölgeye göndererek- ekiplerimizin hizmet vermesini bu tırla sağladık. Bunun içinde de yine birtakım ekipmanlarla, araç gereçle, donanımla yardımı sağlıyoruz.

Yine, Sayın Başkanım, son zamanlardaki en önemli çalışmalarımızdan biri, daha önce İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığımızın bünyesinde devam ettirdiğimiz çalışmalarla 9/11/2020 tarihindeki Büyükşehir (8/472) sayılı Meclis kararıyla Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı kuruldu. Şu anda bu Daire Başkanlığı bünyesinde afetle ve depremle ilgili çalışmalarımız yürütülüyor. Yine, bu Daire Başkanlığımıza bağlı dört şube müdürlüğü de bu çalışmalarına daha hızlı bir şekilde, daha koordinasyonlu bir şekilde devam ediyorlar efendim.

Deprem risklerini azaltmaya yönelik devam eden ve yine planladığımız çalışmalarımız...

Sayın Başkanım, il merkezindeki yapı stokunun taranarak bina envanterinin coğrafi bilgi sistemine aktarılması çalışmamız var. Bu çalışmayla yapıların hasar görülebilirliklerinin tespit edilmesi amacıyla mevcut yapı stokunun sahada yapılan çalışmalarla taranması ve coğrafi bilgi sistemine aktarılması çalışmaları... Bakanlığımızın da bu çalışmalara benzer çalışmaları var. Biz de yine kendi bünyemizde Valiliğimizle, meslek odaları ve ilçe belediyelerimizle beraber bu çalışmaları sürdürüyoruz. Elde edilen bu veriler yardımıyla, şu anda yaptığımız bu çalışmalarla binaların hasar görülebilirliklerini daha hızlı bir şekilde analiz etmiş olacağız.

Yine, Sakarya kent merkezi deprem senaryosu ve deprem master planını bu çalışmalar sonunda güncelleyeceğiz ve buna göre de planlarımıza yeni önerileri bu çalışmayla tekrardan getirmiş olacağız.

Yine, ilimizdeki bir diğer çalışmamız AFAD’ın yürüttüğü bir çalışma: İl Risk Azaltma Planı hazırlanması. Bu çalışma da yine Valiliğimiz, üniversitelerimiz ve Büyükşehir Belediyesi olarak ortak yürüttüğümüz AFAD’ın koordinasyonunda bir çalışma.

Diğer bir çalışmamız da şu anda İstanbul Teknik Üniversitesiyle görüşmelerini yürüttüğümüz bir çalışma. Bunun protokol taslağını hazırladık. Yine, İstanbul Teknik Üniversitesinin bu konudaki uzmanlığından ve çalışmalarından istifade eden bir çalışma olacak. Afet yönetimi eğitimi ve planlarının hazırlanması çalışması... İstanbul Üniversitesiyle bu çalışmayı da kısmetse yürüteceğiz efendim.

Yine, bir diğer çalışma hazırlığımız, afet ve itfaiye eğitim merkezi çalışmamız. Şehrimizde, hemen Sakarya Nehri kenarındaki bir alanda afetlere karşı vatandaşların ve çocuklarımızın bilinçlendirilmesine dönük simülasyon ağırlıklı bir eğitim merkezi burada oluşturuyoruz. Burada sadece deprem değil diğer yangın vesaire gibi afetlerde de hem çocuklarımızın hem vatandaşlarımızın bilinçli bir şekilde davranabilmeleri için burada belli eğitimler alacaklar. Yine bunun yanında esas temel amacı da afete esas müdahale edecek profesyonel ekipler de burada hem yangına hem depreme hem enkaza hem sellere hem de trafik kazalarına karşı oluşacak müdahalelerde ne tür donanımına sahip olmaları noktasında bu eğitim merkezinde çok ileri düzeyde eğitim almış olacaklar. Buradaki amacımız sadece Sakarya değil, bu eğitim merkezinin yine diğer illerimize de hizmet vermesini sağlayacağız. Şu anda bunun uygulama projeleri bitti, ihale aşamasındayız; projemiz hazır burada.

Yine, devam eden bir diğer çalışmamız, afet anında, afet öncesi ve sonrasında vatandaşlarımızı bilinçlendirme çalışması. Hem dijital ortamda hem broşürlerle hem de kamu spotlarıyla vatandaşlarımıza zaman zaman bu bilinçlendirme çalışmalarını yapıyoruz.

Bunun dışında tabii ki en önemli depreme hazırlıklardan biri kentsel dönüşüme yönelik çalışmalar. Sayın Başkanım, bununla ilgili de kentsel dönüşüm strateji belgesinin hazırlanması... Bununla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2023 vizyonu kapsamında kentsel dönüşüm uygulamalarında karşılaşılan sorunların çözümü, dönüşüm sürecinin iyileştirilmesi ile yerleşim ölçeğindeki kentsel dönüşümün bütüncül bir şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla yeni bir yaklaşıma duyulan ihtiyaca binaen, dönüşüm hedefleri belirlenmiş olup bu hedefe yönelik strateji ortaya konulması istenmiştir. Bu amaçla, kentsel dönüşüm strateji belgemizin hazırlanması ve afet riski olan alanların tespit edilmesi istenmiştir. Bu belgenin hazırlanmasına yönelik olarak büyükşehir idari sınırlarımızın tamamında, belgenin bütüncül bir şekilde yapılması gerektiği öngörülerek Sakarya İli Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi hazırlama çalışması başlatılmış ve tamamlanarak kasım ayında Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza teslim edilmiştir efendim. Tamamlanan bu strateji belgemizin ilimiz için en büyük katkısı, dönüşüm uygulamalarının ortaya çıkarılmış olan önceliklerini esas alarak uygulamaların acil müdahale edilecek bölgelerden en son müdahale edilecek bölgelere doğru zamanlama yapılarak optimum ve sağlıklı uygulamalarla kentin dönüşümünü disipline etmek olacak. Burada üç bölge olarak öngördük. Birinci şehir merkezi, yüzde 63 nüfusun yaşadığı Erenler, Adapazarı, Arifiye, Serdivan ilçeleri. İkinci; Sapanca, Geyve, Pamukova, Karasu, Hendek ve Akyazı ilçelerimiz ve üçüncü kentsel merkez sırası ilçelerin ise yine Ferizli, Söğütli, Kaynarca, Kocaali, Karapürçek ve Taraklı ilçelerimiz olduğu görülmekte.

Bu arada, tabii, şehrimizde birtakım kentsel dönüşüm uygulamaları gerçekleşti. Bunlardan en önemlisi, deprem sonrası TOKİ'yle beraber yürüttüğümüz bir proje oldu. Burası da özellikle orta hasarlı yapılardaki vatandaşlarımız için düşünülen bir proje. Buranın arsa tahsisli Büyükşehir Belediye Başkanlığıyla yapılmış, dönüşümü de TOKİ tarafından yapılaşma sağlanmış.

Yine, Erenler ilçemizde Yenimahalle Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi, bu proje de öncelikle Erenler Belediye Başkanımız tarafından başlanmış, Küpçüler Mahallesi ve Yenimahalle bölgesinde bir kısmı tamamlanmış, şu anda da yine 2020'nin 8'inci ayında Çevre Bakanımızdan aldığımız yetkiyle bu projeyi Büyükşehir Belediyesi olarak devam ettireceğiz.

Yine, Sapanca ilçesinde Gazipaşa Mahallesi'nde Kestanelik Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi, bu da Sapanca Belediyemizle beraber gerçekleştirilen bir proje.

Depreme Hazırlık ve Kentsel Dayanıklılık Çalıştay... Pandemi sebebiyle maalesef yüz yüze bir çalıştay düzenleme şansımız olmadı ama süreci boş geçirmeme adına dijital ortamda bir çalıştay düzenledik, çok geniş katılımlı oldu, iki etaplı oldu. Şehrin STK'leri, kamu kurum ve kuruluşları, Valimiz katıldı, sayın vekillerimiz katıldı, üniversitelerimiz katıldı ve bu şekilde bir çalıştay düzenledik. Burada birtakım fikir alışverişlerinde bulunarak bundan sonra yaptıklarımızla beraber yapacaklarımızın önemi ortaya kondu. Bununla ilgili de yine buradaki çalıştaydan çıkan sonuçların da değerlendirmelerini hazırlıyoruz. Onu da bundan sonraki hedeflerimiz içerisinde, o çalıştayda çıkan sonuçlarla beraber yolumuza devam edeceğiz.

Sayın Başkanım, tabii, kentsel dönüşüm ve depremle ilgili ülkemizde çok ciddi çalışmalar oldu, bununla ilgili hazırlıklar yapılıyor, yapıyoruz hep beraber ancak tabii ki ufak tefek de olsa bu sürecin daha da iyi olması noktasında birtakım ihtiyaçlarımız bulunmakta. Hem şehir olarak özelde bizim veya diğer, genel olarak da belki karşımıza çıkıyor, bilemiyorum ama birincisi, bizim kentsel dönüşüm uygulama alanında kalan hak sahiplerinin yerinde dönüşüm taleplerini karşılayacak kamuya ait yeterli rezerv alan bulunmamakta. Şehir merkezinde kamuya ait askerî, endüstriyel ve benzeri alanların rezerv olarak kullanılmasının kolaylaştırılmasının sağlanması bu konuda bizim için önemli. Özellikle şehrimiz –Sayın Başkanımız da biliyor- Sakarya hakikaten deprem sonrası 2000 yılında büyükşehir olan bir il, depremin büyükşehir yaptığı bir il. Bu anlamda da, kamusal bir rezerv alanı, mülkü bulunmamakta. Bu da bizim dönüşümlerimizde daha çok kamulaştırmayla dönüşüme bizi zorlamakta. Bu da tabii, dönüşüm maliyetlerini çok yükseltiyor ama şehirde –nedir- işte, şu anda karşımıza çıkan bölgemizde birtakım sanayi yapıları var, bunlar belki dönüşümde kullanılabilir, askerî alanlar var, bunlar dönüşümde kullanılması mümkün olur ama bunların da tahsislerinin biraz daha kolaylaştırması gerekiyor. Yani özellikle Sakarya ölçeğinde hakikaten çok zorlanıyoruz efendim.

Yine, diğer bir sorunumuz, kentsel dönüşüm uygulamalarında hak sahipleriyle uzlaşma süreçleri çok uzuyor ve uzlaştığınız zaman da bu sefer tebligat süreleri çok uzuyor. Bazen herkes tabii, şey buluyor. İşte, uzlaşıyorsunuz üçte 2'yle, diğer kişi küçük bir hissesini yurt dışındaki bir akrabasına satış gösteriyor, bu sefer ona tebligat için aylarca tebligat arıyorsunuz tebligatı yapıp da süreci başlatmak için. Belki buralarda süreçlerin kısalması gerekiyor, bu anlamda bir zorluğumuz var.

Yine, referans bir tarih belirlenip –örneğin 1999- bu tarih öncesinde inşa edilmiş olan tüm yapılara süre verilerek bina performans ve analizini maliklerince yaptırma zorunlu tutulmalı artık. Maliklerce yaptırılması durumunda bu analizlerin idare tarafından yaptırılmasının yasal olarak kolaylaştırılmasının sağlanması gerekmekte. Yani, burada aslında şunu ifade etmek istiyorum, buradaki tam meramımız: Tabii, şu anda bunu yapmaya engel bir durum yok yani yapı analizlerinin yapılıp riskli yapı olarak belirlenmesinde, yine belli şartlarda kamunun bunu yapmasını, bizim yapmamızda bir engel gözükmüyor ancak şu karşımıza çıkıyor: Tabii, şu anda burada çok vatandaş bunu yaptığı anda kısa sürede bunu yıkması gerekiyor, bunu yaptığı anda üç ay gibi bir sürede hemen boşaltılıp yıkılması gerekiyor. Kamuya da bir yükümlülük getiriyor bu, malikine de getiriyor. Bu da insanları bundan kaçınmaya itiyor yani binasının riskli olduğunu resmiyete sokmak istemiyor. Oysa aslında bunun bir an önce boşaltılmasıyla ilgili hükme daha farklı yaklaşılsa, burada en azından hangi binaların şu anda gerçekten risk oluşturduğunu daha emin bir şekilde belirleme şansımız olur. Burada da yine kamu olarak da mesela bizim bir adım atmamız durumunda aynı sıkıntı. Bugün 4 daireli, 5 katlı bir binada 20 konut olduğunu varsayarsak burada böyle bir şey yapmamız durumunda bir an önce o 20 aileyi oradan boşaltıp oranın yıkılması gerekiyor. Yıkılmaması durumunda kamu görevlilerine yasal yükümlülük getiriyor, bu da kamu görevlilerinin bundan imtina etmesine sebep oluyor çünkü o yasal yükümlülüğü yerine getirmeyen de ki kolay bir süreç değil... Bu anlamda belki biraz daha kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması olabilir.

Yine, imar barışı düzenlemesinde bu dediğim “Yapının depreme karşı dayanıklılığı hususu malikinin sorumluluğundadır.” hükmü bu riskli yapılarda da ortaya konmalı. En azından vatandaş bunun sorumluluğunun üzerinde olduğunu bilmeli. En azından bu hüküm burada da gelirse sağlıklı olur diye düşünüyoruz.

Yine Sayın Başkanım, yerel yönetimlerin norm kadrolarında afet yönetimine ilişkin idari birim tahsisi için yasal düzenleme olarak zorunluluk hâline getirilmesi gerekiyor. Yani norm kadroda afet yönetimine ilişkin birimler artık yerel yönetimlerde mutlak kurulmalı; isteğe bağlı değil de afet birimlerinin, depreme dönük birimlerin, müdürlüklerin, daire başkanlıklarının, daha küçük ölçekte müdürlüklerin mutlaka norm kadroda zorunlu hâle getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Yine bir diğer konu da yerel yönetimlerde teknik personelin istihdamı politikası yasal düzenlemeyle zorunluluk hâline getirilmeli. Burada da şunu aslında kastediyoruz: Birçok daha küçük ölçekli yerel yönetimlerde aynı anda birkaç mühendis yapıyı denetleyecek, yapı ruhsatını verecek. İşte, inşaat mühendisinin, makine mühendisinin, elektrik mühendisinin, jeoloji mühendisinin, mimarın mutlaka bulundurulma zorunluluğu getirilmeli hepsinde. Yani “Bu öyle mi, değil mi?” Yani özellikle küçük ölçekli belediyelerimizde bunun çok yerde olmadığını düşünüyoruz. Bu anlamda da yine bir zorlayıcılık getirilirse... Özellikle teknik personelin yerelde mutlaka güçlendirilmesi gerekiyor çünkü yerelin ağırlıklı işlevi tekniği içermekte, teknik ağırlıklı çalışmakta. Bunu da önemli bir nokta olarak takdirlerinize sunuyoruz efendim.

Bunun dışında, mekânsal planlama mevzuatında “İnşaat emsalinin, kat adedinin, ifraz şartlarının değiştirilmesi sonucu nüfus yoğunluğunun arttırılmasına dair imar planı değişikliklerinde artan nüfusun ihtiyacı olan sosyal ve teknik altyapı alanları standartlara uygun olarak plan değişikliğine konu alana hizmet vermek üzere ayrılır.” denilmektedir. Ancak kentsel dönüşüm alanlarının, ilimiz içinde uygulama alanlarının çoğunlukla kent merkezinde olacağı düşünüldüğünde emsal ve kat artışları ve dolayısıyla nüfus yoğunluğunu arttırıcı olma zorunluluğu doğacağından söz konusu hükmün uygulanabilirliği mümkün görülmemektedir. Bu nedenle sosyal ve teknik altyapı standartlarına ilişkin sadece kentsel dönüşüm alanlarında geçerli olmak üzere mevzuatın düzenlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Yine, afet farkındalığının toplumda yaygınlaşması için okullarda ilköğretim müfredatında artık mutlaka zorunlu ders olarak konulması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; teşekkür ederiz bize bu fırsatı sunduğunuz için.

Şimdilik söyleyeceklerimiz bu kadar.

BAŞKAN RECEP UNCUGLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcımız Ali Oktar sunumu gerçekleştirdi.

Tabii, Sakarya’da 1999 depremi gerçekten bugüne kadar görülmemiş bir hasar ortaya koydu. Zeminin ne denli zayıf olduğunu... Bırakın Türkiye’yi tüm uluslararası araştırmacıların da gelip âdeta kamp kurduğu bir bölgeye dönüşmüştü Sakarya. Zemin özellikleri, jeolojik özellikleri dolayısıyla da depremin etkilerini son derece büyükten alüvyon bir ova merkezinin etrafının hilal şeklinde sağlam zeminlerle çevrili olup yansıtmayla, girişimle büyütme etkisinin çok yoğun yaşandığı, sıvılaşmanın çok yoğun yaşandığı ve bütün mühendislik bilgilerimizi baştan aşağı değiştiren bir depremdi. Tabii, acıları ve ilimizdeki sosyal etkilerini de yıllar içerisinde gördük, yaşadık.

99 depreminden bugüne kadar Sakarya’ımızda çok şükür 2 kat, 3 kat imar disiplini uygulanıyor. Bu noktada hem o dönem Afet İşleri Genel Müdürlüğünün kamulaştırıp yeni yerleşim bölgesi ilan ettiği yerde resmî daireler kampüsünün, Adalet Sarayının, Valiliğin, diğer kalıcı konutlarımızın, kalıcı iş merkezlerinin ve bu Afet İşlerinin kamulaştırmasından artan yerlerde de Sakarya’ımızda ilk defa

775 sayılı Yasa'ya göre, Gecekondu Kanunu gereğince kooperatiflere arsa tahsisı yapılarak, o bölgede kooperatifler vasıtasıyla da vatandaşın, özel girişimlerin -yaklaşık 6 bin konuta yakın- bu konut stokuna katkısı sağlandı. Ve bununla birlikte yine Büyükşehir Belediyemizin TOKİ iş birliğiyle, en dezavantajlı gruplara Korucuk bölgesinde, kalıcı konutlar bölgesinde çok uygun konutlar üretildi. Bununla birlikte, prestijli projelerden sayılabilecek, yine TOKİ'yle birlikte Büyükşehir Belediyemiz, bugün tam merkezinde Uluslararası Dağ Bisikleti Şampiyonası'nın yapıldığı çok güzel bir bisiklet vadimizin de o bölgeye kazandırıldığı konutlar üretti. Yeni yapılanmayla imar planları hazır olan, çevre yolları bağlantısı hazır olan merkez ilçelerimizden batıdaki Serdivan'da da vatandaşın, özel sektörün, yüklenici müteahhitlerin çok ciddi, çok güzel şehircilik anlayışıyla, bütün donatı alanları, çekme mesafeleri, 2 katı aşmayan site nizamında yapılaşmalarıyla da güvenli yapı stokunu son derece hızlı bir şekilde artırdı ve imar disipliniyi korudu çok şükür.

Tabii, yatay mimaride Genel Sekreter Yardımcımızın dediği gibi iddialı bir duruma dönüştük Sakarya merkezinde. Zaten kırsal mahallelerimizde katlı yapılarımız yok. Merkezde de -altını çizdiği gibi- birtakım 5 katlı, az hasar almış ya da hasarsız bir şekilde 99 depreminde kalmış belli yapılar var. Bunların bazıları güçlendirme yapmış, yasal süreç başlatmış; bazıları yıkım kararları çıkmış, yıkılmış. Hasarsız olup da bugün eski cazibesini yitirmiş, biraz ticari, biraz ofis gibi kullanılan ama merkezde olduğu için de bir şekilde vazgeçilemeyen ve aynı zamanda imarın 3 kata düşmesi neticesinde olduğu yerde dönüştürülemeyen yapılar da var. Ama çok kıymetli yerlerde bu dönüşümler de yapıldı bir şekilde. İşte, önceden konut olan yerler dönüşerek ticari kullanıma dönüşmüş, merkezde de bu tip yapılarımız var.

Tabii, Sakarya'da biz depremin etkilerini sağıktan tutun da sosyal alanlara kadar birçok alanda hissettik. Deprem sonrasında, inanın, depreme karşı güvenli 1 hastane odamız dahi kalmamıştı. Yıllarca o sebeple, eski sigorta hastanesi dediğimiz hastanemizde güçlendirmeler tartışıldı. Ve çok şükür yeni yapılan, deprem izolatörleri de bulunan Araştırma Hastanemiz, Kadın Doğum ve Çocuk Hastanemizle 10 bin kişiye düşen ortalama yatak sayısını da artırmaya çalışıyoruz. Ama gerçekten 99 depreminin bizde güvenli sağlık hizmetleri noktasında da büyük etkisi olmuştu.

Tabii, şehirdeki kültür, sanat vesaire diğer bütün faaliyetlerle alakalı da depremin olumsuz etkileri var. Kültür merkezlerimiz hasarlıydı, onların yeniden yapılması için projeler geliştirildi. Onunla ilgili yeni yapılan Kültür Merkezimiz de var. Bir tanesi faaliyete daha kapsamlı devam ediyor.

Tabii, bu ölçekte depremin... İlk kurulduğunda Adapazarı Büyükşehir Belediyesi olarak kuruldu, 2000 yılında adı Sakarya da değildi. Sonra, yarıçapı 20 kilometre büyütüldü, daha sonra Büyükşehir Yasası'yla merkez ilçe de bölünerek diğer ilçelerle birlikte bir hüviyete kavuştu. Yani, depremin bu kadar merkezinde olup, bu kadar hasarını alıp etkilerini çok uzun süre yaşayan bir il Sakarya ama buna rağmen bu imar disipliniinden taviz vermeyen, bu noktada gerçekten başarılı bir süreç yöneten bir ilimizdir.

Fakat tabii, bu yatay mimarinin de çok verimli bu alanlarda, ovalarda bir imar baskısı... Tabii, bu noktada yeni düzenlemelerle tarım alanını imara açmak gibi bir şey söz konusu değil. Bunlar, çok daha önceden, belde belediyelerinin olduğu zamanlarda imara açılmış olan yerler. Sakarya'da hiçbir alan -özellikle merkezinde- tarım yapılamayacak alan değildir, biraz kendi hâline bıraktığınızda hemen zaten yeşillikler her yeri kaplar, her türlü tarımsal faaliyet yapılabilir, o yönüyle de başka bir alternatif. Tabii, çok eski, Genel Sekreter Yardımcımızın değindiği 67 ve 43 depremlerinde şehrin daha yüksek kesimlere, daha sağlam zeminlere taşınması çok tartışılmış ama bunlar bir türlü gerçekleştirilememiş. 99 depremi de gelişmişlik açısından böylesine büyük, merkeze yerleşmiş bir yoğunluğu taşımanın mümkün olmadığı bir zamandı.

O yönüyle Sakarya, özellikle 99'dan bugüne bütün bu değişimlerin etkisini yaşadığımız, gördüğümüz, örnek olabilecek birçok uygulamayı, birçok hikâyeyi içinde barındıran bir şehrimizdir çok şükür. İşte, fotoğraflarda gördüğünüz, devrilmeye tahkikinin olmadığı yapıların, temel derinlikleri 80 santimetreyi, 1 metreyi geçmeyen 5 katlı binaların nasıl devrildiğini, nasıl sivilaşma etkisiyle gömüldüğünü Sakarya'da çok net gördük. Bugün inanılmaz 2 katlı yapıda dahi o günün 5 katlı yapısında olmayan temel derinliğini, temel sistemini, taşıyıcı sistemde kolon, kiriş kesitlerini yeni yönetmelikler gereği uygulamak durumundayız. Çok şükür, bölgemizdeki agregasının kendi doğal yapısı da beton üretimine son derece müsait, böyle bir avantajı da Sakarya yaşadık ve Sakarya'daki yapı işçiliğinin kaliteli olması bütün bölgeye de işçilik anlamında bir örnek teşkil etmesi aslında biraz da 99 depreminin... Bakın, bu fotoğraflarda çerçeveleri, camları dahi sağlam olan yapıların zeminden dolayı, birçoğu da böyledir. Tozlu Camisi'ni görüyorsunuz, o da yangın geçirdiği için o hasarı aldı, daha önce yangın geçiren, altında iş yerleri olan bir camimizdi. Buna rağmen tabii, zeminin bu bütün dezavantajlarını yaşadığımız bir ilimizdi.

Evet, teşekkür ediyoruz Genel Sekreter Yardımcımıza.

Şimdi, sorular var.

Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin.

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Sekreter Yardımcım, hoş geldiniz, teşekkür ederiz sunumunuz için.

Çok ciddi önlemler alınmış, gerçekten 1947, 1967 ve 1999 depremi milat oldu herhâlde. Tabii, bu bizim eczane bütün literatürde zemin sivilaşmasının sembolik resmidir, gerçekten deprem sonrası camları dahi kırılmamış, literatüre geçmiş önemli bir fotoğraf. Çok önemli önlemler almışsınız, çalıştay filan düzenlenmiş. Tabii, gerçekten az katlı yapılaşmaya gidilmesi son derece önemli. Ama depremlerin bir anlamda fırsat olduğunu da düşünüyorum, TOKİ gibi, işte kaymakamlık binası ya da valilik binası gibi ya da hani kamu kurumlarının o dağlık dediğimiz kesimlere taşınarak oralarda cazibe merkezi oluşturulup komşuluk aidiyet ve ilişkilerini de sağlayacak biçimde adalar oluşturarak belki yeniden bir yapılaşmaya gidilebilirdi 99 sonrası tüm deprem bölgeleri için geçerli, sadece Sakarya için söylemiyoruz. Bu çok önemli, cazibe merkezi oluşturup altyapısını da oraya götürdüğünüz zaman yani donatı alanlarını, işte okuldu, camiydi, altyapı benzeri yapıları götürdüğünüz zaman insanlar yavaş yavaş oraya doğru taşınmaya... Bir yılda iki yılda olabilecek bir şey değil elbette ama uzun soluklu o dönüşüm sağlanabilir.

Önemli öneriler getirmişsiniz. Ben bir tek önerinize katılamıyorum burada, imar barışı düzenlemesinde demişsiniz ki: “Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.” Diyorsunuz ki: “Bu sorumluluğunun, aynı zamanda riskli yapı tespiti ardından tahliye ve yıkım sürecinde de sağlıklı işletilmesi sebebiyle yine vatandaşa verilmesi gerektiği...” Hani, yıkım ve boşaltma işinin. Zaten imar barışının kendisi bana göre sıkıntılı bir konu, hani “imar barışı” dediğimiz zaman riskli bir bölgeyi ceza alarak, karşılığında para alarak sanki imara uygunmuş gibi bir hâl getiriyorsunuz ama biliyorsunuz doğa affetmiyor yani siz derken şahsınız olarak söylemiyorum, Türkiye'nin genelinde yapılan bir şey. Heyelanlı bir bölgeyi, para alıp burayı örneğin düzenlemiyorsanız, heyelandan korumaya yönelik önlemler almıyorsanız burada bunu da vatandaşın inisiyatifine bırakıyorsanız maalesef vatandaş yapmıyor. Bence bu konu yani imar barışı zaten hiç olmamalı, eğer yapıyorsanız da mutlaka alınan o cezanın oranını iyileştirilmesi için kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Bununla ilgili sadece görüş bildirmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz isteyen Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de öncelikle sunumunuzdan dolayı teşekkür ediyorum Sayın Genel Sekreter Yardımcım. Allah kolaylık versin, Allah yardımcınız olsun diyeim.

Sakarya gerçekten deprem açısından Kocaeli gibi önemli bir kent, geçmişte de büyük açılar yaşandı.

Ben de özellikle, bu önerilerle ilgili iki üç konu dikkatimi çektiği için üzerinde durmak istiyorum. Tebligat düzenlemesiyle ilgili sürelerde sıkıntılar var, doğru, onun aslında hızlandırılması için bir gözden geçirilmesi lazım.

Yine “99 öncesinde inşa edilmiş tüm yapıların mutlaka riskli yapı mı değil mi malik tarafından kontrol ettirilmesi gerekir.” diyorsunuz. Mesela, şöyle bir şey sorsam: Bu anlamda, Sakarya’da 99 öncesinde yapılmış olan binaların yüzde olarak ne kadarında riskli yapı incelemesi yapılmıştır? Belki tam rakam olarak bilemeyebilirsiniz ama yüzde 3, 5, 10, yüzde 50 gibisinden. Bununla birlikte, eğer vatandaş... Anladığım kadarıyla “Belirli bir süre verilsin, vatandaş yapmazsa belediye kendisi yapsın veya ilgili kurumlar bu incelemeyi yaptırsın.” diyorsunuz. Yani mantıklı.

Sonra diğer konuda Müzeyyen Hanım karşı çıktı ama Sayın Vekilim, ben aslında o maddeyi destekliyorum çünkü İzmir’de bunu yaşadık. İşte, İzmir’de yıkılan Rıza Bey Apartmanı bildiğim kadarıyla teknik raporu var ve sıkıntılı olduğu, riskli olduğu ama belediyenin bir türlü tahliye ettiremediği bir yapı. Şu anda, böyle, ortalık durulduktan sonra orada yaşayanlar, orada hayatını kaybedenlerin yakınları devlet hakkında, belediye hakkında, bakanlık hakkında da büyük bir ihtimalle maddi, manevi tazminat davaları açacaklardır. Ama aslında belediye orada yapmış ama çıkartmamış yani sonuçta o rapor düzenlenmiş vesaire. Dolayısıyla, burada da teknik rapor düzenlendikten sonra belediyenin olası tebligatlarından sonra eğer vatandaş orayı terk etmiyorsa -yani burada belediye çıkartmak için yine uğraşmalı- o sorumluluğu vatandaş da üstlenmesi lazım. Çünkü şu anda, işte, 99 depreminde olsun, Van depreminde olsun, diğer depremlerde olsun deprem nedeniyle, depremden dolayı yıkılan binalardaki vatandaşların belediyeler hakkında, bakanlık hakkında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hakkında, AFAD hakkında maddi, manevi tazminat davaları açtığını duyuyoruz. Bu, gerçekten ileride ciddi bir problem ve onun altından kalkılması da mümkün değil. Dolayısıyla, burada vatandaşın full kasko olmaması lazım yani o sorumluluğu vatandaşın da üstlenmesi lazım, devletin de üstlenmesi lazım. Bu anlamda bu önerinizi de yerinde buluyorum, tekrar, çalışmalarınızdan dolayı tebrik ediyorum.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Sağ olun efendim, biz teşekkür ederiz.

Sayın Vekilim, ben orada şunu ifade edeyim, müsaadeniz olursa efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Tabii, orada şu çok önemli: Bu tür yapıların riskli olduğu ortaya konduktan sonra şu alımı, kiralınması... Yani vatandaş belki oralara uyarıcı bir tabela... Bu, araçlarda yapılıyor, emisyonda mesela kirliliğine göre uyarıcı renkli şeyler oluyor... Orada da belki bu yapılarda kiralarken kiracı... Bu sefer de mal sahipleri dönüşüme daha hevesli hâle gelir, şu haliyle nasıl olsa süreç çok dokunmuyor, biraz daha somutlaştırmış oluruz belki riski diye düşünüyoruz, o anlamda da çok önemli. Yani kiralayan biraz daha düşünür, kiralamayınca bu sefer mülk sahibi “Evet, artık ben bunu dönüştüreyim.” Kendisi o şeyi hissedebilir hâle gelir belki, biraz daha zorlayıcı oluruz gibi geliyor bu tür teşvik veya zorlamalarla.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU – Evet, teşekkür ederiz.

Tabii, bu hususta Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Bina Kimlik Sistemi ve Bina Muayene Sistemi üzerinde çalışmaları var. Özellikle, binaların ruhsat durumlarını, aykırılıklarını ve diğer vatandaşın kullanımına açık olabilecek hususlarını paylaşabilecekleri bir karekod gibi bir sistemin binalarda bulunması, vatandaşların binanın durumuyla ilgili genel bir bilgi alabilmesi, sonuç itibarıyla da kendi kanaatıyla deprem güvenliği noktasında bir kanaat oluşturabilmesini sağlayacak ama tabii ki binada yapısal hasarlar varsa bunlar bu şekilde tutanak altına alınıp tespit edilmişse onları da yansıtabilecek ve bu binanın da iskânının bir şekilde engellenmesi, tahliyesi ve yıkımına giden bir süreci belediye resen de uygulayabilir. Tabii, 6306 kapsamında vatandaşın kendisinin muvafakatıyla başlatacağı bir kentsel dönüşüm uygulaması için de riskli yapı tespitini yaptırması o sürecin resmîyetle tamamlanıp hem idari manada hem adli manada itirazların da dikkate alınarak işletilmesi gerekiyor. O farklı bir süreç ama vatandaştaki farkındalığı artırmak için hem bir yapı muayene sistemiyle ilişkili bilgilerin işlenebileceği hem de yapıya ilişkin envanter bilgilerinin işlenebileceği bir bina kimlik sistemi, Meksansal Adres Kayıt Sistemi dediğimiz MAKES sistemiyle entegre çalışacak bir sistemin üzerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız da çalışıyor. İnşallah, onun biz bu farkındalık için önemli bir adım olacağını, peşi sıra da diğer uygulamalarla birlikte eğer kentsel dönüşümde vazgeçilemeyecek zaman terminli birtakım teşvikleri bir seferberlik hâlinde uygulatarsak vatandaşta da riskli yapılarının tespiti ve bunlara ilişkin gereğinin yapılması için bir termin vererek bu süreç içerisinde yapmadıklarında sorumluluklarının da olacağını bir metot içinde belirleyen bir sistem de öngörebiliriz. Bu da bizim önerilerimiz arasında yer alacak.

Evet, İstanbul Milletvekilimiz Gökan Zeybek.

Buyurun Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sakarya Büyükşehir Belediyemizin değerli heyetine de verdiği bilgiler için teşekkür ediyorum.

Sormak istediğim bir konu var. Marmara depreminde bizim en çok gördüğümüz ve Sakarya’da da çokça karşılaştığımız sivilaşma yani betonarmesi, demir kalitesi, beton kalitesi son derece uygun olmasına rağmen yan yatmış binalara rastladık. Bunların içinde sadece 5 katlı binaları değil, 2 katlı, 3 katlı binaları da gördük. O nedenle şunu öğrenmek istiyorum: Adapazarı dediğimiz, şu anki merkez, eski Sakarya, işte Adapazarı merkezi, biraz Erenler bölgesi diyelim yani Çark Caddesi, Tümen, ne bileyim, Şeker Fabrikalarının bulunduğu bütün o bölgeyi sivilaşmanın da en yüksek olduğu alanlar olarak biliyoruz. Buralardaki birtakım alanları tamamen imarsız hâle getirip şehri daha güvenli bir alana taşıma konusunda nasıl bir değerlendirme yapıldı? Çünkü olası bir depremde yeniden sivilaşma tehdidiyle, var olan çok güçlü yapıların benzer eğilmeler ya da yan yatmalara uğrama ihtimali var. Bu konuyla ilgili karar süreçlerinin içinde miydiniz bilmiyorum ama yani değerlendirme, işte şehir kuzeye doğru yani şu anki 3’üncü Anadolu Otoyolu’nun kuzeyine doğru taşındı ama orada da gördüğümüz tarım toprakları var yani böyle engebeli bir arazi değil, kıraç arazi değil, o da biraz içimizi acıtıyor tabii. Acaba Sakarya’da şehir için –Başkan da söyledi yani tarım toprağı olmayan pek bir yer yok ama- buna uygun bir alan oluşturulamadı mı, bir onu sormak istiyorum.

Önermeniz için yani sosyal ve teknik altyapı alanlarıyla ilgili yeni mevzuat öneriyorsunuz ve diyorsunuz ki: “Dönüşüm alanlarında bunun dikkate alınmayacağı bir düzenleme gelmesi...” Ama bir yandan da şehircilik bize öğretiyor ki yani günümüzde insan yaşı çok uzuyor, ortalama insan ömrü uzuyor, 65 yaş üzerindeki nüfusun toplam nüfus içindeki oranı her geçen yıl artıyor ve bu insanların da doğal çevreye, yeşil çevreye, yürünebilir, ulaşılabilir alanlara hemen evinin yakın çevresinde ulaşma ihtiyaçları, işte engelliler açısından olsun, çocuklar açısından şehircilik prensiplerinde daha

bunlar ön plana gelmeye başladı. Yani bu konuda sizin gibi düşünmüyorum ama bu meseleyle ilgili değerlendirmenizi biraz açmanızı isteyeceğim. Çünkü yani o zaman ben de şu öneriyi getirsem ne dersiniz: Yani bu alandaki kamusal alanlar ya da sanayi, işte desandre edilmiş sanayi tesisleri, kapatılmış spor tesisleri ya da işlevini yitirmiş olan kimi organizasyonlar tamamen bu alanlara ayrılamaz mı, onu sormak istiyorum.

Tebliğatla ilgili bir önerme yaptınız, ben ona yürekten katılıyorum. Yani artık bizim bu elektronik sistemleri çok yaygınlaştırmamız lazım. Bir de bu riskli yapıların tespiti ve bu binaların güçlendirilmesiyle ilgili yasanın belirlediği belli oranlar var. Bu oranların azaltılması konusunda kişisel görüşüm var. Sakarya Büyükşehir Belediyesi olarak sizin bu konudaki düşünceniz nedir, onu öğrenmek istiyorum.

Bir de son olarak, İçişleri Bakanlığı AFAD bugün, olası bir afette bütün kurumlarla ilgili –askerî, sivil- haberleşme sistemlerinin tekleştirilmesi konusunda süreci tamamladığını söyledi. Bu çok olumlu bir gelişme yani bunun başarılmasından dolayı emeği geçenlere de teşekkür ediyorum. Yani aslında bunu belki çok daha geliştirmek gerekir. Yani bir afet oluşumunda süreci yönetecek olan herkesin bu sistemi kullanabilecek bir derinliğe gelmesinin de daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Hem bazı sorularım oldu hem de tespitlerim oldu.

Teşekkür ederim.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Sayın Vekilim, teşekkür ederiz, sağ olun.

Şöyle: Belirttiğiniz bölgeleri biliyorsunuz, hakikaten sıkıntılı bölgeler.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben depremin olduğunda pazar günü düğündeydim, o Valiliğin karşısındaki otelin içindeki düğün salonundaydım. Yıkıldı o bina.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Yıkıldı bina, meydan yaptık orayı.

Sayın Vekilim, şöyle: Dediğinizi zaten işliyoruz. Şu anda o dediğiniz bölge de işte bu “donatım” dediğimiz bölge ki ora da daha önce şeydi, orası komple park oldu. Yine, askerî lojmanlar vardı, o alanı yine şey yaptık. Yine, stat ve çevresindeki bölgeleri yeşil alan ilan ettik, orada çok büyük, yaklaşık 70 dönüme yakın bir millet bahçesi yapıldı. Tabii, burada vatandaşın mülkleri olan kısımlarla ilgili... Çok kolay bir şey değil takdir edersiniz ki siz de. Bu anlamda daha çok teşvik edici... Ama en büyük avantaj – ifade ettiğim gibi- yani evet, zemin kötü olmakla beraber buna en ciddi tedbirimiz yüksek kat olmaması yani o bölgede biz 3 kat sınırlamasıyla zaten bu dediğiniz anlamdaki riskleri de en aza indirmiş olduk yani en büyük tedbirimiz de orada o olmuş oldu.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLÜ – O konuda bir tedbir daha var, onu ben söyleyeyim.

Sayın Vekilim, şöyle bir tablo vardı: Yer altı su seviyesi çok yüksekti Sakarya merkezde ve eski yönetmeliğe göre 5 katlı yapı dahi yapsanız -işte radye jeneral temel- 1 metre derinliğe yapıyordunuz. Bunu 1,20 kazıyordunuz, 20 santim işte diğer malzemeye sıkıştırdıktan sonra grobeton üzerine temeli oturtuyordunuz ve bu temel derinlikleri yetersizdi devrilme tahkiki açısından, bir de sıvılaşmada bina stabilitesini sağlaması açısından. Yeni yönetmelikle h/6 kuralı geldi, temel derinlikleri bina yüksekliğinin altıda 1'inden az olamaz kuralı geldi ve aynı zamanda da sıvılaşma olan zeminlerde 1,5 metreden az olamaz şartı geldi ve 50 santim de ilave kazı yapılarak onun da özel bir malzemeye sıkıştırılması gerekliliği doğru yani 2 metreye yakın temel derinliği gibi bir durum oluştu. Bu, 2 katlı yapı için de 3 katlı yapı için de bu şekilde uygulandı şehirde.

Şöyle bir şey daha yaşadık: Sakarya'nın tamamında kanalizasyon şebekesi yoktu 1999 öncesinde. Ana kollektörlerle birlikte 1999'dan sonra bu bütün proje tamamlandığında Sakarya Havzası'nın Adapazarı merkez çevresiyle beraber yer altı seviyesinin çok düştüğünü gördük. Yani bütün bu yapılan kanalizasyon kazıları, ana kollektörlerin palplanşla yapılmış derin kazıları, onların boru çevrelerinde kullanılan bütün geçirimli malzeme âdetâ mansaba doğru bir tahliye oluşturdu ve şehirdeki yer altı su seviyesini düşürdü ve sivilaşma yaşanacak riski son derece daha derin kotlara indirdi ve o tarihten sonra biz Sakarya merkezinde eksi 2 kata kadar inerek -yer altı otoparkı, vesaire- yapı yapabildik palplanş vasıtasıyla ama yer altı seviyesi yüksekken palplanş da dahil eksi 2'ye incek bir zemin yoktu; son derece gevşek, kendi kendine akan bir zemin vardı. Yer altı su seviyesinin düşmesiyle de ve aynı zamanda yönetmelikte gerçekleşen temel derinlikleri ve sivilaşma olan zeminlerdeki iyileştirme öngörülerıyla -bunlar zemin ve temel etütlerinde her projede belirtiliyor- sivilaşmanın etkileri işte 2-2,5; 3 katlı yapılarda en asgariye indirildi diyebiliriz yani.

Evet, buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Vekilim, diğer hususta da bu dediğiniz öneriyle ilgili, efendim şöyle: Haklısınız, tabii ki bizim de öngörümüz o. Yani, bizim Sakarya'da -oranlarda da verdiğim gibi- çok yüksek yapımız yok; yani, 5 kat ve üzeri yüzde 3 fakat bunların da dönüşümünü teşvik anlamında... Şu anda da bizim mevcut şeyimiz 3'le sınırlı yani başka iller gibi bizim yüksek yoğunluk artışlarıyla şehir dönüşümü yapma şansımız yok. Burada bir sıkışıklığımız şu: Bu yapıların, en azından bire bir bile olsa, dönüşümünde, bu sefer de sosyal donatı alanlarında mevcut imar durumuna göre düzenlediğimiz için burada bir sıkışıklık yaşıyoruz, onu ifade etmeye çalıştım yoksa bizim zaten, dediğim gibi, şehirde imar yoğunluk artışına müsaademiz söz konusu değil efendim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Şey için söylüyorum yani, bu söylem yol olur... Onun için biz de endişelerimizi dile getiriyoruz.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Yok. Özelimizde böyle bir sıkıntımız var, onunla ilgiliydi efendim.

Teşekkür ederim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) - Kanalizasyon nereye akıyor, nereye diren oluyor?

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Kanalizasyon şöyle efendim: Arıtma tesisimiz var, Yenikent bölgesinde yaklaşık 1 milyon nüfusa göre planlanmış ama şu anda şehir merkezlerinin tamamı biyolojik arıtma tesisimize gidiyor, oradan da Çark Deresi'ne, tabii, Çark Deresi'nden de 40 kilometre üzerine, Ferizli'den daha ileride, Sakarya Nehri'yle beraber Karadeniz'e gidiyor.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) - Eğim kurtarıyor mu?

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Kurtarıyor. Zaten eğim şeye doğru, Karadeniz'e doğru kot düşüyor. Bizim şu anda şehir kotumuz ortalama 32 efendim. Bu kot giderek, Karadeniz'e doğru düşerek devam ediyor.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz isteyen Eskişehir Milletvekilimiz Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurun Arslan Bey.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıymetli Genel Sekreter Yardımcısına verdiği bu güzel bilgiler için teşekkür ediyorum.

Benim birkaç tane sorum var. Dediniz ki: “Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi’ne göre şehirdeki yapıların yüzde 29’u 1 katlı.” Bu binalar için tamir edici, güçlendirici herhangi bir tedbir gerekiyor mu?

Bir diğeri de: Gelecekle ilgili projeksiyonlarınız var mı? Örneğin 7,5 şiddetinde bir deprem olursa bundan ne kadar bina ya da kişi etkilenir?

Şu anda aktive olmasını beklediğiniz fay hattı hangisidir?

“Deprem master planını hazırlıyoruz.” dediniz. Bu plan bitmedi mi ya da hangi aşamada?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Sayın Vekilim, teşekkür ederim efendim.

1 katlı yapılarla ilgili, dediğimiz gibi, yani, bizde yoğunluk olarak yüzde 29 tek katlı, yüzde 63 de 2 ve 3 katlı olarak gözükyor. Yaptığımız şeylerde ciddi bir risk gözüküyor bunlarda, tek katlı binalarda şu anda böyle bir tehlike gözüküyor. Zaten depremde de... Birçoğu da yeni yapılan tek katlı. Eski tek katlılarda zaten geçmişte de herhangi bir olumsuzluk yaşanmadı Sayın Vekilim.

Gelecekle ilgili bir planlamada, burada, şeyde, büyük bir depremle ilgili... Yani, bu dediğimiz hazırlıkları sürdürüyoruz. Yani, bizim şu anda şehirde diğer şehirlerimize göre çok şükür çok büyük bir şeyimiz yok bu dönüşümden kaynaklanan, bu yeni yapılanmanın getirdiği sebeplerden kaynaklanan... Tabii, bu dediğimiz yüzde 3'lük kısım bizi endişelendiriyor; onunla ilgili de -işte, bu dediğimiz-sizlerin de desteğiyle bir çalışma yapıyoruz hem bunların tespiti noktasında hem vatandaşın teşviki... Kentsel dönüşüm projelerimizi hızlandırdık. Kentsel dönüşüm projelerimizle beraber de bu yapıların bir kısmını belki yerinde dönüştürerek, bir kısmını rezerv alanlarda değerlendirerek bu dönüşümü sağlamayı hedefliyoruz efendim.

Diğer soru...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Deprem master planıyla ilgili.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Master planı... Efendim, onda da şu: Tabii, master planı... Bu dediğim -bizim kurduğumuz- şu andaki çalışmayla ilgili bu bina bazı... Daha çok yine, tabii, bu binaları “riskli” anlamında değil de şey anlamında, yapılış tarihine, kat sayısına göre analiz edip bununla ilgili bir çalışmamız sürüyor; henüz tamamlanmadı, devam ediyoruz efendim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bir de bir şeyi daha sormayı unuttum: Gördüğümüz gibi, daire başkanlığı kuruldu.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Evet efendim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) - Bu daire başkanlığı herhâlde merkezî yönetimin emrettiği bir şey. Yani, sizlerle ilgili mi? Yani, sadece bu Sakarya ili için mi yoksa tüm Türkiye’deki iller için mi ya da risk altındaki iller için mi?

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Şöyle: Bilemiyorum. Yani, norm kadroda zorunlu olduğunu düşünmüyorum. Norm kadroda daire başkanlığı olarak var ama kurulması zorunlu daire başkanlıklarından olmadığını biliyorum. Bizim gibi başka şehirlerde olanlar var ama olmayan şehirler de var. Biz bunu, işte, 2020'nin 8'inci ayında kurarak faaliyete geçirdik Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Malatya Milletvekilimiz Ahmet Çakır Bey'in sorusu var.

Buyurun Ahmet Bey.

AHMET ÇAKIR (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Evet, öncelikle teşekkür ediyoruz Genel Sekterlerimize.

Aslında afet sonrasında da, Sakarya'nın şehir anlayışı, depreme karşı, afete karşı ciddi manada bir plan değişimiyle, bir anlayışla da az katlı yapılarla şehrin yeniden dizayn edilmesi gerçekten örnek gösterilebilecek bir pozisyonda.

Kısmen sorular soruldu ama tabii, Sakarya'mızda, 1 milyon nüfusu olan bir yerde hane başına 4 kişi yaşadığını düşünürsek herhâlde 250 bin; iş yerleri, ticari alanlarla 300-350 bin bağımsız bölüm vardır diye tahmin ediyorum. Burada atladık mı bilmiyorum ama hasar konusunda -deprem anında- 23.700 civarında ağır hasarlı, 16.700 civarında da orta hasarlı yapılara baktığımız zaman, 40 bin civarında yapının yenilendiğini ama bu vesileyle de tabii ki etrafındaki birçok yapının da ada bazlı, bölge bazlı yenilendiğini tahmin ediyorum.

Burada merak ettiğim konu: Tabii, bu kadar yapının içerisinde hâlâ illerde, mesela birçok ilde özellikle 2000 yılı altındaki yapı stoklarında yüzde 60'ları bulan ciddi riskler oluşuyor, yüzde 20'ler ile yüzde 60'lar arasında. Sakarya'mızda bu dönüşümlerden sonra hâlâ riskli alan olarak gördüğünüz yapı oranı yaklaşık nedir? Bunu direkt olarak vermek kolay değil ama demin İlyas Ağabey de sordu "Ne kadar yapı incelendi?" diye, aslında ben bir kez daha sormuş da oluyorum. Yani, şöyle diyeyim: Malatya'mızda 6 civarındaki depremde, 6,8 şiddetindeki depremde yaklaşık 68 bin binada 240 bin inceleme yapıldı. Bunun içerisinde 7 bin tane ağır ve orta hasarlı bina tespiti yapıldı ve 6 bin konut da yapılıyor. Tabii, bu demek değildir ki diğerleri sağlam; bu 7 binin dışında kalanlar sağlam anlamına gelmiyor. Dolayısıyla, 6,8... Sakarya depremi bölgede beklenen en büyük depremlerden bir tanesiydi; Rabb'im bir daha göstermesin tabii. Yani, bu vesileyle de bunları kıyaslayınca o bölgemizde bu güzel çalışmalar sonrasında hâlâ riskli bina oranı yaklaşık ne olabilir diye merak ettim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Sayın Vekilim, teşekkür ederim.

Şöyle, sunumda da gösterdim: Yani, bizi endişelendiren... Böyle tek tek bina bazlı "Bizim şu bina riskli." dediğimiz anda zaten sıkıntı oradan çıkıyor. Yani, diğer illerimiz bunu nasıl yapıyor bilmiyorum ama bir binaya "Evet, bu bina riskli." dediğiniz anda artık düğmeye basmış oluyorsunuz; o yüzden, bunu demek çok kolay bir şey değil. Artık sizin orada yasal yükümlülükleriniz ortaya çıkıyor, "Bu riskli." dediğiniz anda gereğini yapmanız gerekiyor. Ama bizi şu endişelendiriyor bizim kendi alanımızda: Bahsettiğim üzere, bizim yüzde 3 yüksek yapımız var şu anda 1999 depremi öncesinde yapılmış; "Bunların tamamı risklidir." demek mümkün değil. Bunu, dediğim gibi, teknik analizlere dayandırarak...

Belki bunların bir kısmı gerçekten hâlâ kullanılabilirliğini devam ettirebilir yapılar ama biz bunları yüzde 3 olarak... Yani, bizim için risk görüyoruz çünkü şehir sürecine de baktığımız zaman, 2 kat, 3 kat hedeflerimize de uymadığı için yüzde 3'ü kendi bazımızda bir risk olarak görüyoruz efendim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bunlarla ilgili ne yapılıyor peki?

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Bunlarla ilgili, işte, dediğim gibi, yani, şu andaki çalışmalarımız bunları nasıl dönüştürebileceğimize, nasıl teşvik... Yani, bir kısmını, işte, yerinde dönüştürmeye teşvik etmek istiyoruz; bir kısmını, işte, rezerv alan oluşturmaya... Dediğim gibi, bu, kamu alanları...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Yani, henüz bir şey yapılmıyor.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Yok. Yani, biz... Tabii, kendiliğinden dönüşenler var. Adam, işte, 5 katlı bina; artık... Bu şekilde yıkılıp dönüşenler var ama hızlı bir dönüşüm yok.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır Bey'e söz veriyorum.

Buyurun Kamil Bey.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, ben de Sayın Genel Sekreter Yardımcımıza çok kıymetli konuşmaları, bilgilendirmeleri için teşekkür ediyorum. Bu vesileyle, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanımıza da selamlarımızı, sevgilerimizi iletirseniz memnun olurum.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR - Başüstüne efendim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şimdi, Sayın Başkanım, yani, tabii ki konu uzmanı belediyelerimizden -dün de öyle, bugün de öyle- ilgili yönetici arkadaşlarımız geliyor. Bizim de derdimiz o; burada daha doğru, daha sağlıklı, doğrudan bilgilenmek. Tabii, Belediye Başkanımızı da -dün de dâhil olmak üzere- burada görmeyi, birlikte sohbet edebilmeyi de arzu ederdim. O nedenle selamımı da iletirseniz sevinirim.

Bu arada, böyle bir şey takdiminiz oldu, kitapçıklar var, hemen şöyle bir inceledim, Sakarya'yı tanıtan bir kitapçık var içerisinde. Tabii, benim bilmediğim bir Sakarya çıktı karşıma, gerçekten etkilendim, onu söyleyeyim. Güzel bir şehrimiz, doğal güzellikleri de çevresel güzellikleri de hepsi... Onun için de ayrıca teşekkür ediyorum yani Sakarya'ya gidesi geliyor hemen bir an evvel insanın.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Çok mutlu oluruz Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Kitapçığınızda bu yerlerin konumlarına da -böyle bir karekod falan gibi okumayla- gitmek istersek nasıl ulaşırız gibi bir şey olursa daha memnun olurum, o zaman çok daha yararlı bir hâl alır.

Şimdi, tabii, Sakarya, 1999 yılındaki depremle bizim, hepimizin yüreğinde çok büyük bir acı, iz bırakmış, derin bir iz bırakmış bir kentimiz. O nedenle önemsedığımız bir şehir.

Ben İzmir Milletvekiliyim. İzmir ile Sakarya coğrafik olarak da topoğrafik olarak da birbirlerine benzerlikleri var, ikisi de delta yani İzmir de bir delta şehri, delta üzerine kurulmuş bir şehir. Bayraklı'daki yapıların yıkılmasının en önemli sebebi de zemine bağlı olan, gittikçe depremin büyüklüğünün, etkisinin, frekansının büyüdüğü ve yapıların yıkımına neden olduğu bir durumla karşı karşıya kaldık İzmir'de. Bu, 99 yılında Adapazarı'nda olmuş bir şey ve sizin de sunumunuzda, az önceki grafiğinizde

de vardı. “Bu, depremin şiddetini, jeolojik yapıyla ilgili zemin hâkim titreşim periyodunu büyüterek depremin yıkıcı etkisini artırmaktadır.” Bu, bir veri, çok değerli bir bilgi aslında ama 99 yılından bu yana İzmir’de olsun, İzmir ve benzeri bu tür zeminde alüvyon birikimle oluşmuş jeolojik yapıdaki zemin üzerinde yapılmış birçok yapı var, hâlen de devam ediyor. Biz demek ki 99’dan bugüne bu konuda pek bir ders alamamışız, hâlâ yerimizde sayıyoruz. Artık bu konuda mutlaka bir şey yapmak lazım, bu gevşek ve sıkışmamış zeminler üzerindeki imalatlarda artık kat veya bir şekilde -onun uzmanı arkadaşlar daha iyi bilirler- mutlaka önlem almak gerekir.

Şimdi, benim bir başka konu dikkatimi çekti, dün dikkatimi çekti; dün fırsat bulamadım -burada siz de belirtiyorsunuz- bugün ifade edeyim: Deprem sonrası Marmara Bölgesi’nden toplam 5 milyon metreküp bir enkaz kaldırılıyor. Bunun yaklaşık yarısı Sakarya’dan kaldırılıyor. Demek ki depremle ilgili, deprem sonrası bu enkaz kaldırma çalışmasının da üzerinde durmak, bunu da planlamak, programlamak, öngörmek ve bu konuda da belki bizim raporumuza da yansıyacak bir süreci, uygulamayı ortaya koymamız gerekir çünkü az bir şey değil, 2,5 milyon metreküp bir hacimden bahsediyoruz. Allah korusun, hiç olmasın, sıfır olmasını arzu ederiz bunun. Yani böyle bir depremde 1 tane bile binamız yıkılmasın ama böyle bir durumla karşı karşıya kalmışız. Bunu da mutlaka öngörmemiz gerekir bu çalışmalar içerisinde.

Bir başkası, bu imar barışı düzenlemesinde yapının depreme dayanıklılığı hususu İmar Kanunu’nun geçici 16’ncı maddesine eklenen “Malikin sorumluluğundadır.” ifadesi var. Sizin de öneriniz, riskli yapı tespit edilirse oradaki gibi malikin sorumluluğunda olsun yani yıkılırsa devlet bu konuda sorumluluk üstlenmesin, en azından yapı malikine, o yapıyı bir an evvel yıkıp yerine sağlıklı, sağlam bir yapı yapması konusunda bir baskı unsuru olsun. Ben bunun cezayla çözümlenecek bir mesele olmadığını düşünüyorum, şöyle ki: Anayasa’mıza göre vatandaşımızın can ve mal güvenliğinden birinci derecede tek sorumlu devlettir. Devlet, can güvenliğini ve mal güvenliğini sağlamakla mükelleftir. Bunu bir kanuni düzenlemeyle devletin üzerinden atması, malikin sorumluluğuna bırakması doğru değildir. Onun can güvenliğini korumak zorundayız. Yani “Biz sana verdik sorumluluğu, artık canına bir şey gelirse bu konuda sorumlu ben değilim.” demek bana çok devlet bakışı açısından... Devlet, sosyal bir devlet, zaten devleti devlet yapan milletin kendisidir. O nedenle, o sorumluluğu üzerinden atmasının doğru olmadığını düşünüyorum. Başka bir yöntem, başka bir önlem, teşvik edici, daha sağlam bir yapıda oturtmayı... Çünkü siz eğer resmi olarak bir yapının oturmaya elverişli olmadığını devlet olarak tespit ettiyseniz orada bir kişinin bile barınmasına izin vermemeniz gerekir. Yani “Sorumluluğu ben sana bırakıyorum, yıkılırsa, canını kaybedersen ben sorumlusu değilim, onun sorumlusu sensin.” dememeliyiz; bu, doğru değil ama -daha çok burada sürekli onu tartışıyoruz- daha sağlıklı yapılar, birtakım kentsel dönüşüm, yenileme, dönüşümün finansmanı konusunda maliklere olanaklar, imkânlar sunulması gibi şeyleri değerlendirmek daha doğru olur diye düşünüyorum. Bilmiyorum, bu konuda ne dersiniz?

Ben tekrar teşekkür ediyorum. Sözümü de fazla uzatmadan Sakarya’mıza sevgilerimizi iletiyoruz, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Sayın Vekilim, biz teşekkür ederiz, özellikle Sakarya’yla ilgili övgü dolu sözlerinizden dolayı. İnşallah, şehrimize de bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Soru var mıydı?

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ben de küçük bir... Cevap verecek miydi?

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Bir dakika...

Kamil Vekilim, sayın komşum –bizim odalarımız yan yana Kamil Bey’le, sırt sırta vermiş durumdayız- “Belediye Başkanını görmek isteriz.” derken... Biz Komisyon Başkanlığı olarak belediyelere yazı yazdığımız zaman mümkün olduğu kadar imar, şehircilik ve kentsel dönüşüm konusunda uzman, genel sekreter yardımcısı seviyesinde olsun diye özellikle biz istediğimiz için o şekilde geliyor.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Genel Sekreter Yardımcımızdan daha iyi, kapsamlı bir şekilde başka birinin anlatamayacağını biliyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Avcılar istisna oldu.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Eleştiri değildi, size de değildi, Başkanı bir görmek istedik.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Tamam.

Bir de ben şunu ifade ediyorum yani az önce siz de o konuda biraz eleştiride bulundunuz: Mesela, şimdi -Sakarya’ya da var, Kocaeli’de de var- 99 depreminde orta hasarlı binalarımız var ve bunları o gün itibarıyla -kanun- süreleri uzatıldı, uzatıldı, en son denildi ki 2010’larda veya 2012’lerde: “Eğer bu tarihten sonra bunlar güçlendirilmezse otomatikman ağır hasarlı konumuna gelecektir.” Şimdi, ben Kocaeli’de bunu yaşadım, Sakarya da yaşamış, diğer bölgeler de yaşamış. Şimdi, belediye orta hasarlı binadaki insanları tahliye etmeye gittiği zaman elektriğini, suyunu, doğal gazını kesmeye başladığı zaman orada oturan ev sahipleri veya kiracılar bir gösteri yapıyorlar, gözyaşları, ağlamalar, bunlar oluyor maalesef ve ertesi gün gazetelerde tamamıyla bu haberler var, sosyal medyada “acımasız belediye” gibi bir sürü şeyler, eleştiriler, hakaretler oluyor ve belediyenin de bir noktada siyasi bir kurum olması hasebiyle ister istemez geri atıyor. Bunun partisi falan yok, bütün belediyeler için geçerli. İşte, az önce söyledim, İzmir’deki Rıza Bey Apartmanı’nı; yok, çıkaramamışlar yani. Bir sürü uğraşmış. Dolayısıyla burada sorumluluğu sadece vatandaşa atmak değil, vatandaşa da...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Sayın Başkan, Rıza Bey’de resmî bir rapor yok.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Ama basında “Resmî rapor var.” diye geçiyor.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Gayriresmî yani resmî, akredite bir kuruluştan, devletin akredite ettiği bir kuruluştan alınmış bir rapor değil yani.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Burada vatandaş da biraz elini taşın altına soksun, sorumluluk hissetsin, o anlamda ben uygun gördüm.

AHMET ÇAKIR (Malatya) – Başkanım, hemen bir takviye edeyim mi bu konuyla ilgili?

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

AHMET ÇAKIR (Malatya) – Başkanım, orada bir de şöyle bir durum var: Belediyeler kendi sorumluluk alanındaki yapıların riskini ölçebilmesi için çalışma yapması lazım, karotlar alıp, inceleme yapıp, bir ihaleyle veya kendi ekipleriyle. Şimdi, böyle bir şeyi tespit ettiği an, bütün sorumluluk aynı anda belediyeye biniyor. Bunun için de hiçbir belediye böyle geniş kapsamlı bir çalışmayı üstlenmek istemiyor. Hâliyle oradaki oluşacak her türlü risk yasal olarak oradaki bütün idareyi kademeli olarak ilgilendiriyor. Dolayısıyla doğru bir raporu, doğru bir çalışmayı şeye yansıtıyor, herkes görmezden geliyor. Aslında biliyor ki belli bölgelerde 10 katlı, 5 katlı, 8 katlı yerler -demin de konuşunca Başkanımı- atıyorum 70’li, 80’li yıllardaki kooperatif evlerde, 90’lı yıllara kadar çoğunda risk var ama bunu tespit ettiğiniz an, yasal olarak orayı hemen mühürleyip, hemen boşaltıp ama 1 değil, 5 blok değil, 10 blok değil, bunların sayısı çoğaldığı an zaten o riski kimse alamaz, hiçbir memur, idare alamaz, onun için de yasal düzenleme yapılmalı ki herkes bundan... Yoksa belediyeler veya idare o zorluktan, dönüşümden, yatırımdan, destekten kaçmak anlamında değil, burada doğruyu bulmak lazım diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ettim Ahmet Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, ben bir ilave yapmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Önceki toplantılardan birinde ben bunu önermiştim. Ben de Bornova Belediye Başkanlığı yaptım, o bölgede yani. Ve o dönemde bir “Deprem Araştırma Yapı Kontrol Laboratuvarı” diye bir laboratuvar kurdum, Bayraklı Belediyesiyle eş zamanlı, o zaman Hasan Karabağ’ın kurduğu laboratuvar gibi ve çok sayıda binayla ilgili. Vatandaşa daire başına 7 lira gibi bir rakamdı o zaman için sonra 10 lira oldu falan. Apartmanlarda yönetici tarafından, yönetim tarafından talep geldiğinde gidip onların testlerini yapıp... Bayağı ciddi testler yapıyorduk yani her türlü donanımımız, teçhizatımız da vardı. Hatta bütün kamu kurumları, millî eğitimden, okullardan istendi, kaymakamlık “Diğer kamu kurumlarına da yapar mısınız?” dedi. Yaptık, onlara da raporları sunduk ama akredite değildi.

Ben bundan önceki toplantıların birinde öyle bir öneride de bulundum. Bütün yerel yönetimlerde, özellikle deprem riski altında olan yerel yönetimlerde böyle bir laboratuvarın, akredite edilmiş bir laboratuvarın bu dediğiniz, sizin de bahsettiğiniz konuda çalışma yapması, bunu bir sistematik bir şekilde hayata geçirmesinde fayda olur diye ben de söylemek istedim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ettim.

Şimdi, Samsun Milletvekilimiz Yusuf Ziya Yılmaz Bey’in sorusu var.

Buyurun Sayın Vekilim.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Sorudan ziyade... Tabii, beni yıllarca geriye götürdü bugün Sakarya depremiyle ilgili konuyu konuşmamız. Hepinizin çok iyi bildiği gibi, 17 Ağustos günü, daha doğrusu 16 Ağustos 17 Ağustosla bağlayan gece saat 03.00’da oldu deprem. Yine bildiğiniz gibi, 17 bin küsur insanımızı kaybettik bu depremde, 40-50 bin civarında bina yıkıldı bu depremde. Bu vesileyle orada hayatını kaybedenlere Allah’tan rahmet diliyorum ve yakın zamanın, hatırladığımız en yıkıcı, en ağır sonuçları olan bir depremiydi, Allah’tan kaybettiklerimize rahmet, kalanlara da sabır diliyorum.

Bu arada tabii, 18 Ağustos günüydü, akşam telefon geldi, o zaman Ersin Taranoğlu Bey Bakan’dı, Sakarya depremiyle ilgili konuyla yakından ilgileniyordu. Dediler ki “Neyiniz var, neyiniz yok?” “Sakarya’da özellikle altyapı konusunda çok ciddi sorun var, bir de az önce konuştuğumuz enkaz kaldırmayla ilgili sorun var.” dediler. Biz elimizden o tarafa kaydırabileceğimiz bütün makine parkını harekete geçirdik. Yolların geçit verdiği ölçekte... 19’u günüydü, ben de o konvoyun önünde Adapazarı’na geldim, manzara gerçekten trajikti; ben bu vesileyle o gün orada o depremin, o enkazın, o büyük yıkımın olduğu ortamda dimdik ayakta duran Belediye Başkanımız Aziz Duran Bey’e -şimdi, rahmetli oldu bildiğiniz gibi- Allah’tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun. Covid’den vefat etti bir ay önce.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Öyle mi? Allah rahmet eylesin.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Onu anmayı, ona minnet ve şükranlarımızı iletmeyi, rahmet dilemeyi bir borç hissettim şu anda.

O gün omuzları çökmüş... O gün tabii, bir taraftan cenazeler kaldırılıyor, insanlar ağlıyor, ağır bir hava, rutubetli bir gün, ağustos ayı tabii, sıcak bir taraftan yani o atmosferi Allah kimseye yaşatmasın, o trajediyi Allah kimseye yaşatmasın. Bu vesileyle Aziz Duran Bey’e rahmet diliyorum. Ondan sonra gerek enkazın kaldırılması, altyapı inşaatları sürecinde bütün ülkemiz oraya seferber oldu. Hepinizin

bildiği gibi 99 depremi ülkemizin ekonomisine büyük darbe oldu ve uzunca süre de ülkemiz o körfez depreminin ekonomik yıkıntısının altında gerçekten büyük mücadele verdi. Bu vesileyle Aziz Duran Bey'e rahmet diliyorum ama Aziz Duran Bey'in orada verdiği mücadeleyle başlayan yeni bir Adapazarı, yeni bir Sakarya inşa edildi. Bu Sakarya'nın inşa edilmesi, Sakarya Büyükşehirin inşa edilmesi, o günden bu yana hizmet etmiş herkese minnet ve şükranlarımızı bu vesileyle bu Komisyonunda sunmak ve ifade etmeyi bir borç bildim.

Sadece Belediye Başkanı değil tabii, o zamanın meclis üyeleri, o zamanın milletvekilleri, o zamanın kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan bütün insanlar artık orada ilan edilmiş seferberliğin birer neferi gibi çalıştılar. Allah hepsinden razı olsun.

Takip eden zaman içerisinde Aziz Duran Bey'den sonra Belediye Başkanı olan Zeki Toçoğlu Bey arkadaşımızın da -şu anda Sakarya'da yaşıyor- onun da çok hizmetleri var. Sonra şu andaki Belediye Başkanımız Ekrem Bey tabii, yeni Belediye Başkanı oldu ama yeni bir Sakarya'nın, yeni bir Sakarya Büyükşehir Belediyesinin... Sonuçta biraz önce Sayın Milletvekilimizin de ifade ettiği gibi bakınca bambaşka bir Sakarya gördüm bu kitapçıkta deyince, hakikaten bambaşka bir şehir oldu Sakarya; bu hizmette katkısı olan, orada yöneticilik yapmış herkese, başta rahmetli Aziz Duran'a, sonra Zeki Toçoğlu'na, milletvekillerimize, belediye başkanlarımıza, ilçe belediye başkanlarımıza, hepsine buradan minnet ve şükranlarımı sunmayı bir borç bildim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Peki, ben teşekkür ediyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Arslan Bey, soru mu var tekrar?

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Evet Sayın Başkanım.

Bir şey de değinmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Hani burada bir şeyler konuştuk "Sakarya'da şöyle oldu, etrafta böyle oldu." Tabii ki bunlar üzüntü verici, yaşamak istemediğimiz şeyler ama görülüyor ki Sayın Genel Sekreter Yardımcısının anlattığı ve tecrübesi olan diğer sayın milletvekillerinin söylediklerinden görülüyor ki; hani bir şeyler var ama hep de olanın etrafında dolanıp duruluyor, buna bir şekilde bir neşter atılması lazım. Bu da büyük oranda merkezî idareye düşen bir şey. Şu anda ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıların falan farkındayız ama yani buna böyle seyirci olup da -Allah korusun- ortaya çıkacak bir depremde sonra da ağıt yakıcı bir duruma gelmek de, bu da çok kötü, böyle insanın içini buran, ezen bir şey. Burada bence merkezî otoritenin ortaya bir şey koyması lazım. Birinden kredi mi olur, başka bir şey mi olur, maddi imkânları olan insanlar için ayrı formül olabilir, olmayan insanlar için ayrı bir formül olabilir. Biz bunları seyretmek yerine "Adapazarı'nda 105 bina kötü." deniliyor; bunun için ne yapılacaksa yapılması lazım, yıkılması lazım ama belediyenin buna imkânı yok, merkezî idarenin -dediğim gibi- Türkiye'nin içinde bulunduğu bir ekonomik problem var, bence buna yönelmek lazım, buradan bir şey çıkarmak lazım. Yani güzel, olay ortaya konuldu, ne olup ne olmadığı belli, zaten belediyede de yerinde ve çok kıymetli çalışmalar yapılmış, dediğim gibi, arkadaşların bu konudaki tecrübeleri gayet iyi, bunun üzerine gidilmesi lazım. O binalara ne olaksa olması lazım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, İzmir Milletvekilimiz Sevdâ Erdan Kılıç Hanımefendi...

Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de hem sunum için hem de kitapçıklar için çok teşekkür ediyorum. Ben de açıkçası çok etkilendim ve “Bir an önce gidip görmeliyim.” dedim kendi kendime. Çünkü Sakarya, Kocaeli aklımızda maalesef depremle kalmıştı. Şimdi, tabii, 99 depremi üzerinden yirmi iki yıl geçmiş, ben o dönem -aslen Eskişehirliyim, Eskişehir’deydim- üniversite 2’nci sınıf öğrencisiydim, şimdi on dokuz yıllık avukatım. Uzun bir süre yirmi iki yıl, sunumda da vardı, mahalle merkezleri kurmuşsunuz ama 2007’de tamamlanmış galiba.

O gün doğanlar bugün 22 yaşında. Gençlerde ve çocuklarda bu depreme ilişkin farkındalık çalışmaları devam ediyor mu Büyükşehir? Öncelikle onu merak ediyorum. Bir de Sakarya şehri depremden sonra normal hâle -ruhsal olarak inanılmaz da bir çöküntüydü- sizce kaç yılda kendine gelebildi? Son sorum da var: Bu tabii deprem olan yerde bir anda ters göç başlıyor, o ilçe ya da o il bir anda terk ediliyor, depremde mağduriyet yaşanmasa bile. Sakarya’nın yeniden dışarıdan göç almaya başlaması kaç yıl sürdü bunu merak ediyorum. Ya da alabiliyor mu yani yeniden dönüş oldu mu, göç alıyor mu? Onu da bilmiyorum.

Çok teşekkür ediyorum. Başkanımıza da çok selamlarımızı iletiyorum buradan.

Teşekkür ederim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Alıyor tabii. 6 milletvekili vardı 7’ye çıktı.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Teşekkürler Sayın Vekilim.

Şöyle, tabii, deprem sonrası mutlaka insanların psikolojisi etkileniyor. Tabii bunun süreciyle ilgili husus uzmanların konusu, çok bildiğim bir konu değil ama kesinlikle etkileniyor. İnsanların ciddi anlamda psikolojileri alt üst oluyor. Dedim ki “Allah gerçekten deprem yaşatmasın.” Çok acı sonuçları oluyor.

Bunun dışında, göç meselesi... Deprem sonrasında Sakarya’da hakikaten ciddi anlamda göç oldu; yani binalara “Elveda Sakarya” gibi dramatik yazılar yazıldı, o tarihlerde birçok insan şehri terk etti ama şehrin yeniden -çünkü aidiyet duygusu var- toparlanmasıyla beraber, hem göçenlerin bir kısmının gelmesi hem yeni göçlerin olmasıyla beraber, Sakarya sürekli büyüyen bir şehrimiz. Sunumda da söyledim; şu anda nüfusu 1 milyon 40 bine ulaştı, büyük şehirler içerisinde nüfusu ortalarında olan bir şehiriz ve nüfus artış hızı da yüzde 1,5; bunların bir kısmı doğumlarla, bir kısmı da göçlerle olan bir şehrimiz. O anlamda da bir artış var tabii ki.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ne zaman başlamıştır yeniden?

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Yani yine bir on yılı bulmuştur herhâlde.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI BEDRULLAH ERÇİN – Sayın Başkanım, kusura bakmayın, Arslan Vekilime bir bilgi vereyim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Estağfurullah.

Buyurun.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI BEDRULLAH ERÇİN
– Ben öncelikle çok teşekkür ediyorum.

Merkezî Hükûmetin destekleriyle ilgili bir konu gündeme getirmişti. Ben Türkiye Büyük Millet Meclisimize ve buradaki Komisyon üyelerine çok teşekkür etmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi 1999 depreminde Sakarya Büyükşehir Belediyesine Avrupa Birliğinden alınan krediyle çok ciddi bir borç yüklenmişti, yaklaşık 52 milyon 842 bin liralık bir borcumuz vardı; o günden bu yana Sakarya Büyükşehir Belediyesi -ki o zaman Adapazarı Büyükşehir Belediyesi olarak bu borçlanma yapılmıştı- o kadar borç ödenmiş olmasına rağmen hâlâ, bugün itibarıyla 21 milyonluk bir anapara borcumuz devam etmekteydi, o günden bu tarafa borçların sadece faizi ödenmişti. Meclisimizin almış olduğu kararla, en son 16 Ekim 7254 sayılı torba Yasa'yla beraber bizim borçlarımızın büyük bir kısmı silinmiş oldu, yaklaşık 267 milyon liralık borç Merkezi Hükûmet tarafından karşılandı yani 700 milyon bütçesi olan bir belediye için 267 milyon liralık bir borç çok ciddi bir rakamdı. Biz o anlamda Sakarya Büyükşehir Belediyesi olarak hem Meclisimize hem de değerli vekillerimize çok çok teşekkür etmek istiyoruz. Bu anlamda ciddi bir katkı almış olduk.

Bilgi vermek istedim Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, Sakarya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ali Oktar Bey ve yine Genel Sekreter Yardımcısı Bedrullah Erçin Bey'i dinledik.

Sunumlarınızdan dolayı teşekkür ediyoruz. Allah yolunuzu açık etsin, güç, kuvvet versin.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Sağ olun efendim.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI BEDRULLAH ERÇİN
– Çok teşekkür ederiz.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkürler.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim, başarılar diliyorum.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ben de başarılar diliyorum.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ALİ OKTAR – Çok sağ olun efendim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, şimdi ikinci sırada Kocaeli Büyükşehir Belediyemizin sunumu var.

Yine, Sakarya gibi 1999 depremini bilfiil yaşayan bir belediyemiz. Belediyemizin yapacağı sunumla ilgili dokümanlar dağıtılıyor, tahmin ediyorum elektronik ortamda da gönderilecek.

Şimdi sunumlarını yapmak üzere Genel Sekreter Yardımcısı Şehir Plancısı Gökmen Mengüç Bey...

Buyurun Gökmen Bey.

2.- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Gökmen Mengüç'ün, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ
– Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gökmen Mengüç; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı; Şehir Plancısıyım Başkanımızın da ifade ettiği gibi. Sözlerime başlamadan önce Komisyon çalışmalarınızın hayırlı olmasını diliyorum, tabii, Başkanımız Doçent Doktor Tahir Büyükağın'ın da selamlarını getirdim.

Şimdi, tabii, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak 17 Ağustos 1999 Marmara depreminden en çok etkilenen belediyelerden birisiyiz. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'yla beraber kuruldu. İstanbul ve Kocaeli, iki şehrin il sınırlarının tamamı Büyükşehir Belediyesi oldu ve biz 2004 yılından itibaren de Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak faaliyetlerimizi sürdürüyoruz.

Şimdi, tabii, Kocaeli'yle alakalı olarak bugün yapacağım sunumun içeriğinde -tabii biz depremi deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası olarak değerlendiriyoruz ama- ağırlıklı olarak deprem öncesi neler yaptık, neler yapıyoruz, bununla alakalı bir sunum gerçekleştireceğim, deprem anıyla alakalı da sunumda çok az şeyler var, deprem sonrası da yaptığımız bazı şeyleri de yine sunumun içerisinde göreceksiniz.

Deprem öncesi yapılan çalışmalarımızı temel başlıklar açısından baktığımız zaman bölgesel zemin çalışmaları, sismik ve ivme ölçer çalışmalar, eğitim çalışmaları ve planlama çalışmaları olarak 4 ana başlık altında sizlere sunacağım. Bölgesel zemin çalışmaları olarak bu çalışmaları biz 2005 yılında yaptık; 2005 yılı ile 2008 yılı arasında yaklaşık olarak üç yıl süren bir çalışma ki bu çalışmayı Kocaeli'nin tamamını -yani 3.500 kilometrekarelik Kocaeli'nin tamamını- 8 bölgeye ayırmak suretiyle gerçekleştirdik ve bu çalışmayı yine şehrimizin sınırları içerisinde faaliyet gösteren TÜBİTAK MAM'la beraber gerçekleştirdik. Bu çalışma Türkiye'de mikro bölgeleme çalışmasının ilk örneklerinden biridir. O dönemde şehir merkezinde şehri 100'er metrelik karolajlar hâlinde böldük ve bu bölgelerde çalışmalar yaptık, şehir dışında da yoğunluğa göre -özellikle yapılaşma oranına göre- o dönemde TÜBİTAK MAM'da bulunan uzmanlar tarafından belirlenen karolajlara göre çalışmalar yapıldı ve biz yaptığımız bu çalışma sonrası -yani 2005 ile 2008 yılları arasında üç yıl süren çalışma sonrası- Kocaeli'nin jeoloji haritasını yeniledik, Kocaeli'nin tamamında -3.500 kilometrelik alanının tamamında- jeoloji haritasını güncelledik ve Kocaeli'nin tamamında yapılmış olan bu çalışmalara bağlı olarak da zemin sınıfı haritaları belirledik; bu zemin sınıfı haritalarında Kocaeli'nin tamamında Avrupa, Amerika ve Türk standartlarına göre zemin sınıfıyla alakalı zemin sınıflarını belirledik. Yine, bu çalışmayla beraber yürüten, derin sondajlarla beraber -özellikle sağlam kayanın nerelerde, kaç metre derinlikte olduğunu belirlemeyle alakalı olarak- Körfez basenine yönelik bir yer altı röntgen çalışması gerçekleştirdik. Yine, biraz önce bahsettiğim TÜBİTAK MAM'la beraber yaptığımız çalışma kapsamında da Kocaeli'nin tamamında zemin büyüme haritalarıyla, zemin hâkim titreşim periyot haritalarıyla alakalı çalışmalar sonrası elde ettiğimiz veriler...

Yine, bu çalışma kapsamında, özellikle bölgemizde deprem üretme noktasında bizim açımızdan tehlike arz eden 6 tane farklı fay hattıyla alakalı olarak bütün bu yaptığımız çalışmalarla birlikte Kocaeli'deki sismik tehlike haritalarını oluşturduk; yani biz özellikle bölgemizde şehrimizi etkileyebilecek 6 tane farklı fayın kırılacakları en büyük şiddetle kırılması sonrası sahip olduğu zeminle ve deprem büyüme etkisiyle beraber bölgemizi nasıl etkileyebileceği, ne şekilde etkileyebileceğiyle alakalı olarak bir çalışma yaptık ve bu çalışma 2008 yılından beri yaptığımız bütün planlama çalışmalarının tamamında altlık olarak oluşturuluyor. Aynı zamanda yaptığımız bütün çalışmaların hepsinin temelinde bu çalışma vardır. Bu fay hattında şu an kırılması beklenen, sürekli olarak gündem olan İstanbul fayının kırılması sonrası Kocaeli'nin nasıl etkileneceği, aynı şekilde biraz önce Sakarya Büyükşehir Belediyesindeki arkadaşlarımızın söylediği Hendek'te kırılmayan ve kırılması beklenen fay hattının kırılması durumunda Kocaeli'nin nasıl etkileneceği, yine İzmit tarafında özellikle

Samanlı Dağları'nın hemen güneyinde yer alan kırılmamış olan Gemlik Körfezi'ne giden fay hattının kırılması sonrası Kocaeli'nin nasıl etkileneceğiyle alakalı olarak bir çalışmayı, sismik tehlike haritasıyla alakalı çalışmamızı da tamamlamış olduk ve tabii heyelanla alakalı, yalnız depremle alakalı değil, heyelan ve diğer doğal afetlere de yönelik çalışmalarımız, bu dönem içerisinde, bugüne kadar deprem sonrası yaptığımız çalışmalar içerisinde sayabileceğimiz çalışmalar.

Yine, Kocaeli'nin tamamında aslında merkezî sismik ağa bağlanma ve yerel sismik aktivite izlemesiyle alakalı bir çalışma yaptık ve biz şu ana kadar Kocaeli'nin tamamında özellikle veri bankası da oluşturmak adına 41 tane ivme ölçer cihazı yerleştirdik ve bu ivme ölçer cihazlarımız da -ulusal deprem riskine yönelik AFAD'la birlikte çalışıyoruz- AFAD'ın sistemine bağlı yani şu an Kocaeli'de belediye tarafından kurulmuş olan 41 tane ivme ölçer cihazımız var; bu ivme ölçer cihazlarını, özellikle nasıl sonuç elde edebildiğimizi görebilmek açısından, riskli yapılara yerleştirdik ve zemine yerleştirdik yani bu çalışmayı yaparken de aslında amacımız şuydu: Mesela diyelim ki hem Yuvacık Barajı'nın bulunduğu alana, setin üstüne koymak hem de sağlam bir zemine koymak suretiyle bölgede meydana gelen ufak hareketlerle beraber yapının nasıl hareket ettiğini görmek ve gözlemlemeyle alakalı olarak bir çalışma, tabii bunu artırmayla alakalı da çalışmalarımız var; biz özellikle, bunlar bir şekilde riskli yapı olduğu için bunlarla alakalı, TÜPRAŞ'la -TÜPRAŞ özel sektör olarak- çalışmalar yaptık ve diğer büyük fabrikaların, riskli yapıların, patlama meydana gelebilecek, herhangi bir depremde olumsuz birtakım sonuçlara yol açabilecek tesislerin de bu şekilde ivme ölçer yerleştirmesiyle alakalı olarak da çalışmalarımız şu an devam ediyor.

Kocaeli Fay Etkinliği Araştırma Çalışmaları, bu da yine, bizim bölgemiz içerisinde aktif olan fay hatlarının incelenmesiyle alakalı bir çalışma. Yalnız bu çalışmayı biz durdurduk çünkü bununla alakalı olarak özellikle fayın tamamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ya da AFAD tarafından Türkiye'de bir çalışma yapılacağıyla alakalı birtakım duyumlar geldi, onun üzerine o çalışmayı durdurduk. Şu an ülke olarak yapılacak bu çalışmayı bekliyoruz. Yine, biz, biraz önce bahsettiğim deprem risk haritası üzerinde bütün Kocaeli'nin tamamında yer alan, akaryakıt istasyonları olsun ve büyük ölçekli sanayi tesislerinin tamamının da bu haritada özellikle nerede yer aldığıyla alakalı olarak çalışmaları tamamladık.

Eğitim çalışmaları olarak baktığımız zaman da, eğitim aslında, tabii, bizim açımızdan 2004 yılından itibaren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak başlattığımız ve 2019 ta ki pandeminin başlangıcına kadar da hiç bırakmadan devam ettiğimiz ve devam etmeyi de düşündüğümüz konulardan birisi. Biz şu ana kadar Kocaeli olarak "Sismoloji İzleme ve Deprem Eğitim Merkezi" adı altında bir tesis yaptık, bir bina yaptık. Bu Deprem Eğitim Merkezimizin içerisinde bir deprem simülatörümüz de var ve burada, özellikle 17 Ağustos'ta yaşadığımız 7,4 şiddetindeki depremi bizzat yaşatmak suretiyle burayı ziyaret eden, buraya gelen öğrencilere hem eğitim veriyoruz hem de bu depremi bizzat yaşatmak suretiyle depremin ne olduğunu anlatıyoruz.

Şu ana kadar, 2004 ile 2019 yılları arasında 90 bin öğrenciye deprem eğitimi verdik ve bu deprem eğitimi esnasında da yaklaşık olarak 60 bin adet kitap, 40 adet CD, 18 bin adet de ilk yardım çantasını ücretsiz olarak dağıttık. 2020 yılında pandemiden dolayı ara verdik ama inşallah pandeminin bitmesi sonrası yine bu çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bu arada tabii, biraz farkındalık oluşturabilmek açısından yani bu eğitimleri biraz da neşelendirmeye alakalı "Kıpırdayan Dünya" adı altında bir tiyatro oyunu, yalnız Kocaeli'de 45 tane oyun sergiledik, bunu da yine ilköğretim öğrencilerine yönelik yaptık ve bu 45 oyun da yaklaşık olarak 20 bin öğrenciye tiyatro seyrettirmek suretiyle aynı zamanda deprem anında nasıl, ne şekilde davranmaları gerektiği konusunda bir eğitim faaliyeti, Türkiye'de ilk defa Belediyemiz tarafından gerçekleştirilen bir eğitim faaliyeti.

Şimdi, tabii sağlıklı insanlara deprem eğitimi vermek, kolay ama özellikle engelli olan vatandaşlarımıza bir şekilde deprem eğitimi vermek bu son derece zor ve önemli bir şey. Biz, özellikle görme, işitme ve hafif zihinsel engelli öğrencilere yönelik de eğitim çalışmaları yaptık ve Kocaeli’imizde bu şekilde eğitim alan öğrencilerimizin tamamına bu deprem eğitimini verdik, bununla alakalı, bunların kullanabileceği nitelikte materyallerle beraber. Yani görme engelli öğrencilerimize onların -Braille alfabesiyle- kullanabilecekleri kitaplar dağıtmak suretiyle, işitme engelli öğrencilere yine, aynı şekilde, onların anlayabileceği şekilde ve hafif zihinsel engelli öğrencilere de yine onların algılayabileceği, özellikle renkler konusunda bazı hassasiyetleri olduğunu öğrendik bu çalışmalar esnasında, o renkleri kullanmak suretiyle materyaller de kullandık.

Yine “Kocaeli Mahalle Halkı Afete Hazırlık Eğitimi” adı altında bir çalışmamız var. Bu çalışmayı da AFAD’la beraber yapıyoruz. Bu çalışmayı da yine, 2020 yılında pandemiden dolayı durdurduk. Yaklaşık 23 mahalle de şu ana kadar 895 gönüllü vatandaşa, mahalleye konteynerlar götürmek suretiyle bu konteynerin içerisinde de bir evde yer alması gereken, özellikle var olan eşyaların nasıl, ne şekilde korunması ya da sabitlenmesi gerekir? Deprem anında ne tür hareketler oluyor, ne tür tedbirler alınması gerekir? Bizzat mahalleye gitmek suretiyle, mahalledeki vatandaşlara yerinde böyle bir eğitim faaliyeti gerçekleştirmiş olduk. Bu çalışmalara, dediğim gibi, pandemi dolayısıyla ara verdik ancak bu çalışmalara inşallah pandemiden sonra da devam edeceğiz. Bu arada, yaptığımız bu çalışmayla alakalı da Marmara Belediyeler Birliği tarafından 2020 yılında “Altın Karınca” ödülünü aldık.

Yine “Kocaeli Afetlere Hazır Anneler Eğitimi” adı altında bir projemiz var. Bu çalışmada da özellikle öğrencilere -öğrencilere düzenli olarak eğitim veriyoruz- ama annelere, özellikle evde bulunan ev hanımlarına da eğitim vermeye alakalı olarak bir program dâhilinde çalışmalara başladık. Bu çalışmayı da 2020 yılında yaşanan pandemiden dolayı durdurduk. Şu ana kadar 2 bin civarında annemize bu eğitimleri verdik. Özellikle bizim Sismolojik İzleme ve Deprem Eğitim Merkezimizde hem depremi yaşatmak suretiyle hem de orada eğitim almış, Kandilli Rasathanesi’nden eğitim sertifikası almış eğitmenlerimiz tarafından bizzat eğitim vermek suretiyle şu ana kadar 2 bin civarında annemize bu eğitim de verilmiş oldu.

Bizim, bu arada, bahsettiğim Sismolojik İzleme ve Deprem Eğitim Merkezi’yle alakalı olarak da 2012 yılında Guangzhou’da düzenlenen bir yarışmada “Çok Geç Olmadan Önce Deprem ile Yaşamaya Alışmak” adlı bir projeyle birlikte dünya 1’inciliğini kazandık.

17 Ağustos 1999 Marmara depreminin yıl dönümü etkinliklerini düzenli olarak yapıyoruz. Özellikle bu farkındalığı ortaya koymakla ve gerçekten Kocaeli’de yaşayan insanlarımıza depremi sürekli hatırlatmayla alakalı olarak bunu kendimize bir görev biliyoruz ve 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin yıl dönümünde mutlaka etkinlikler yapıyoruz. Özellikle halkımızın yaya olarak yoğun kullandığı bölgelerde bir şekilde stantlar açmak suretiyle, broşürler ve görsel birtakım materyallerle 17 Ağustos 1999 depremini hatırlatıyoruz vatandaşlarımıza, deprem bilincini sürekli olarak canlı tutmaya çalışıyoruz ve Deprem Gerçeği Kentleşme Çalıştay’ı düzenliyoruz. Şu ana kadar 5 tane çalıştay düzenledik, 2020 yılında pandemiden dolayı düzenleyemedik ama 2021 yılında inşallah normale dönersek yine 17 Ağustosta yapıyoruz bu çalıştay. 6’ncı çalıştay inşallah 2021 yılında gerçekleştireceğiz ve bu çalıştaylarımız uluslararası çalıştay olacak ve bu çalıştaya da uluslararası pek çok uzman davet edilmek suretiyle özellikle deprem ve kentleşmeyle alakalı olarak da onların bilgi ve görgülerinden de istifade etme imkânı buluyoruz.

Avrupadaki “Yerel Yönetimlerle İş Birliği Projesi” kapsamında da biz Birleşmiş Milletler Afetlerle Dirençli Şehirler üyesi olarak faaliyet gösteriyoruz. Aynı zamanda, bünyemizde bulunan İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı bünyesinde Zemin Deprem İnceleme Şube Müdürlüğü uzun yıllardan beri

faaliyet gösteriyor.1999 Marmara depreminden sonra kurulmuş bir şube müdürlüğü. Bu şube müdürlüğü bünyesinde yer alan uzmanlarımız tarafından düzenli olarak özellikle ilimizle alakalı hazırlanmış olan makaleler, bununla alakalı bu makale çalışmaları da sürekli olarak devam ediyor.

Bizim şu an hâlihazırda devam eden projelerimizden birisi, Deprem Sırasında Afet Zararlarının Azaltılmasında Akıllı Kent Uygulama Projesi. Bununla alakalı olarak da şu an Gebze Teknik Üniversitesi ve AFAD'la beraber yaptığımız protokolle beraber bu çalışmaları yapıyoruz. Burada özellikle deprem anında erken uyarı sistemi olarak bizim konumlandığımız ivmeölçer cihazlarıyla birlikte erken uyarı sistemi kurabilir miyiz? Nasıl bir erken uyarı sistemi oluşturabiliriz? Bununla alakalı bir çalışma. Aynı zamanda ilimizin tamamında bina risk incelemesiyle alakalı bir çalışma ki bu çalışma devam ediyor ve yine altyapıyla alakalı da birtakım incelemeler ve çalışmalar gerçekleştirilecek. Bu çalışma tabii, özellikle baktığımız zaman bizim açımızdan hem altyapıyla hem üstyapıyla alakalı olarak bütün sahip olduğumuz varlıkların incelenmesiyle sonuçlanmış olacak. Planlama çalışmaları olarak baktığımız zaman da biz özellikle bu deprem sonrası yapılan çalışmalarda -1999 Marmara depremi sonrası ama özellikle 2004 yılı sonrası- Kocaeli'de yaklaşık olarak 20.254 konut üretilmiştir. Bu konutların 10.454 tanesi TOKİ tarafından, 9.753 tanesi de Büyükşehir Belediyesi Kent Konut Şirketimiz aracılığıyla gerçekleştirildi. Ben hızlı bir şekilde, yapılmış olan bu işyerlerinin ve konutların bulunduğu işte proje alanları... Bunların hepsi de aslında deprem açısından baktığımız zaman en az risk oluşturulan yüksek ve sağlam kayanın bulunduğu alanlarda oluşturuldu projelerin tamamı. Alüvyon nitelikli zeminlerimiz de var ama biz projelerimizin tamamını...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Üniversitenin çevresinde mi?

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ

- Bu, üniversite yolu üstünde yani üniversiteye bağlantı yolu, aynı zamanda bir kentsel dönüşüm olarak da kullanıyoruz bunu çünkü o bölgeler özellikle... Hatta bu projenin çok ilginç bir anısı da vardır. Hemen alan içerisinde gördüğünüz yaklaşık olarak 20 metre genişliğinde bir bulvardır ve üniversite ile şehir merkezini birbirine bağlar. Bu yolun açılması döneminde o bölgede bir kentsel dönüşüm gelişim bölgesi ilan edildi ve bu kentsel dönüşüm bölgesiyle birlikte bu yolun kamulaştırma maliyeti neredeyse sıfıra indirilmek suretiyle, planlamayla birlikte, hem o bölgede bulunan çarpık yapılaşma düzeltildi hem de dediğim gibi düzenli bir kent alanı oluşturulmuş oldu, ben hızlı bir şekilde fotoğraflarla beraber projelerimize geçmek istiyorum. Bu projelerin tamamı da Belediyemiz Kent Konut Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirildi.

Yine deprem sonrası, 2004 yılından sonra, özellikle 2006 yılında Türkiye'nin en büyük endüstriyel dönüşüm projesi de yine Belediyemiz tarafından gerçekleştirildi, SEKA alanı üzerinde; hem depremle alakalı olarak açık alan ihtiyacını da görebileceği şekilde SEKA PARK oluşturuldu; yaklaşık olarak 800 dönümlük bir alandır ki bunun 400 dönümlük 1'inci etabı 2006-2007 yılları arasında tamamlandı, 400 dönümlük alanın 200 dönümlük alanı daha sonrasında -fabrika binalarının bulunduğu yer- restorasyonu yapılmak suretiyle Bilim Merkezi ve Kâğıt Müzesi olarak faaliyete sokuldu. Şu an 200 dönümlük alanla alakalı olarak da çalışmalarımızı bu dönemde yapıyoruz. Onunla alakalı şu an "SEKA Kültür Havzası" adı altında bir projeye birlikte çalışmalarımız devam ediyor. SEKA'nın öncesi ve sonrasını da bu fotoğraflarda görebiliyorsunuz. Bu şekilde, kentte, özellikle depremde ihtiyaç olan açık alanların oluşturulması adına da çok büyük bir endüstriyel dönüşüm alanı olarak, dönüşüm projesi olarak hayata geçirilmiş bir projedir.

Devam eden çalışmalarımız; şu an kentsel dönüşüm master planıyla alakalı çalışmalarımızı tamamladık. Yaklaşık olarak iki buçuk yıl süren bir çalışma sonrası, Kocaeli'nin tamamında özellikle ihtiyaç duyulacak kentsel dönüşüm alanlarının belirlenmesiyle alakalı kentsel dönüşüm master

planlarını tamamladık. Biz, bu master plan çalışmaları kapsamında, özellikle... Tabii bizim açımızdan bu çalışmanın temelinde afet yatıyordu ve bu zemin yapısı bizim için son derece önemliydi. O biraz önce bahsettiğim 2005 ile 2008 yılları arasında yaptığımız sismik tehlike haritaları bu çalışmanın temel dayanaklarından birisiydi. Yapıyla alakalı, tabii, yapı kalitesi, bununla alakalı da dediğim gibi elimizde özellikle gözlemsel anlamda yapılan birtakım çalışmalarımız vardı. Yine donatı, ulaşım, sanayi, kıyı, iklim gibi bütün bu etkileri ortaya koymak suretiyle; bölgemizin tamamını, şehrimizin tamamını aslında dönüşümle alakalı olarak, kentsel anlamda nerelerin dönüşmesi gerektiğiyle alakalı olarak bir sonuç elde etme adına bir kentsel dönüşüm master planı çalışması yaptık. Bu çalışma kapsamında, tabii, çok farklı sonuçlara da ulaştık. Özellikle körfezin bir tsunami meydana gelmesi durumunda nerelerinin diyelim ki olumsuz yönde etkileneceği ya da işte, diyelim ki öncelikle “kentsel ısı adaları” dediğimiz bu kentsel ısı adalarıyla alakalı, ki bu yine kentsel dönüşüm master planı kapsamında yapılan çalışmalardır...

Biz bütün bu kentsel dönüşüm master planı çalışmaları sonrası yaklaşık olarak 955 hektarlık bir alan belirledik şehrimizde ve burada yaklaşık olarak 67 bin kişilik bir nüfus yaşıyor. Bu alanların dönüşümünün önceliklendirilmesiyle alakalı olarak şu an karar verdik ve biraz sonraki sunumlarda yine var ama söyleyeyim; bununla alakalı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi’nin hazırlanmasıyla alakalı şu an süreçlere başladık. Yani bizim yaptığımız çalışma şu oldu: Biz yaklaşık olarak iki buçuk yıllık bir çalışma boyunca kentsel dönüşüm master planı çalışmaları yaptık. Bu dönüşüm master planı çalışması sonrası 955 hektarlık ve yaklaşık 67 bin insanımızın yaşadığı alanı öncelikli olarak dönüşmesi gereken alan olarak belirledik. Bu alanla alakalı da dönüşüm stratejisinin belirlenebilmesi için de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi’yle alakalı çalışmalara başladık.

Biraz önce aslında Başkanımız ifade etti. Bizim tabii Kocaeli’de şu an yaşadığımız en önemli sıkıntılardan biri de şu: 17 Ağustos 1999 Marmara depremi sonrası özellikle ağır hasar ve orta hasar almış ve henüz yıkılmamış yapılarımız var. Tabii, özellikle ağır hasarlı 26 tane yapımız var; bu yapılar 1 ya da 2 katlı ve vatandaşlar kendi imkânlarıyla güçlendirmişler. Ağır hasarlı yapıların normalde güçlendirilmemesi gerekirken vatandaşlar kendi imkânlarıyla güçlendirmişler ve yargı kararıyla bu yapıların 5 ya da 6 tanesinin bir şekilde yıkımı da durdurulmuş yani yıkımıyla alakalı işlem başlamış olmasına rağmen. 1.452 tane de orta hasarlı yapımız var. Yine tabii, bu yapılarla alakalı süreç; 1999 yılında bunların hepsi orta hasarlı yapı olarak belirlenmiş. 2009 yılına kadar aslında bu orta hasarlı yapıların güçlendirilmesiyle alakalı olarak devlet tarafından özellikle -Afet İşleri Genel Müdürlüğü’nde o dönemde- Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından birer yıl, birer yıl uzatmak suretiyle 2009 yılına kadar bu uzatma süresi yapıldı ve 2009 yılından sonra herhangi bir uzatma işlemi yapılmadı. Normalde bu yapıların hepsi aslında baktığımız zaman ağır hasarlı binalar ama dediğim gibi, bu yapılar orta hasarlı olarak kayıtlarda geçiyor ve içinde hâlihazırda oturuluyor, yaşanıyor. Şu an, tabii, biz bu yapılarla alakalı olarak özellikle şöyle düşünüyoruz: Biz 2021 yılı içerisinde bu yapıların tamamının yıkımıyla alakalı olarak bir süreç başlattık. Bu, tabii, bizim açımızdan şöyle bir sevindirici taraf var diyeyim: Bu yapılarımızın yani biraz önce ifade ettiğim 1.452 tane yapımızın, orta hasarlı yapımızın aslında 1.000 civarında olanı 2 katlı yani 1 ve 2 katlı yapılar; onun dışında 5 katın üstünde yapımız yok neredeyse bu orta hasarlı yapıların içerisinde, geri kalan kısmı ise 3 ve 4 katlı yapılar. Ama biz Büyükşehir Belediyesi olarak bir sorumluluk aldık, öyle diyeyim. Normalde aslında kanunen baktığımız zaman 7269 sayılı Kanun çerçevesinde aslında bununla alakalı sorumluluğun tamamı, bütün sorumluluk Valilikte, Valilik tarafından gerçekleştirilmesi gerekiyor ama biz bir şekilde öncelikli olarak bir strateji belirledik; şöyle ki: Biliyorsunuz, İmar Kanunu’na bir madde eklendi. Bu madde çerçevesinde eğer güçlendirilmesi mümkünse ki başvuru yapılmasıyla -önerilerimizde biz onunla alakalı da bir süre konulması konusunda özellikle sizden istirhamda bulunacağız- alakalı vatandaşlarımızın tamamına tebligat çektik, dedik ki

İmar Kanunu 20'nci maddesine böyle bir ilave yapıldı, bu çerçevede yapılarınızı güçlendirebilirsiniz. Bununla alakalı tebligatlarımızı çektik. Eğer bununla alakalı herhangi bir şekilde bir güçlendirme olmasa da biz 2021 Haziran ayından itibaren bu yapıların yıkımıyla alakalı işleme başlayacağız. Bu arada bizim 1.452 tane yapının 356 tanesi metruktu. Bu 356 tane yapının yıkımına başladık, şu ana kadar 70 civarında yapıyı yıktık ve bu yıkım işlemlerine de geçen sene başladık. Dediğim gibi, muhtemelen bu yılın sonuna kadar da bu geri kalanları, 356 yapının tamamını da yıkmış olacağız diye düşünüyoruz.

Yine, bizim Büyükşehir Belediyesi olarak hedeflerimizden bir başkası da 1999 yılı öncesi yapım süreci başlamış ve 1999 yılı öncesi bitmiş ya da 1999 öncesi başlamış ve bitmiş olan kooperatif yapıların tamamının incelenmesiyle alakalı bir sürece başladık. Bununla alakalı da Aralık 2021 yılına kadar bu yapıların tamamını inceleyeceğiz çünkü bizde şöyle bir durum var: Özellikle Darıca ve Gebze ilçelerimizde çok yoğun bir kooperatifleşme var ve bu kooperatifle alakalı olarak ben şöyle bir örnek vereceğim: Yaklaşık olarak on yıl da İmar Daire Başkanlığı yaptım Büyükşehir Belediyesinde. İmar planında 3 kat, belediyesi 4 kat ruhsat veriyor, müteahhit yerinde 7 kat yapıyor; bu şekilde kooperatiflerimiz var maalesef. Ha, bunlarla alakalı şöyle diyeyim: Biz özellikle Kocaeli'nin tamamında yani kooperatif yapıların özellikle 1999 tarihinden önce yapılmış kooperatif yapıların tamamının incelenmesi gerektiği kanaatine vardık. Bununla alakalı da hedefimiz, dediğim gibi, 2021 Aralık'a kadar da bu çalışmayı tamamlayacağız inşallah.

Aynı zamanda, biz yapıların tamamının, biraz önce bahsettiğimiz, AFAD'la beraber başlattığımız çalışmada kullanılmak üzere, binaların tamamının sisteme kaydedilmesiyle alakalı, var olan bütün yapıların... Çünkü 2007 öncesi aslında yeni yapılan yapıların tamamının kayıtlı alakalı herhangi bir sorunu yok; nüfus ve vatandaşlık sistemine bir şekilde giriyor binalar, ruhsat aşamasında çünkü bu zorunlu. Ancak 2007 yılı öncesi yapıların hiçbirinin aslında kaydı yok. Dolayısıyla, biz, özellikle 2007 yılı öncesi yapılmış olan yapıların bir şekilde sisteme girmesi, kaydedilmesiyle alakalı bir çalışma yapıyoruz. Ha, bu sisteme yüklerken de yapının niteliği, yapının diyelim ki bütün durumuyla alakalı bilgileri giriyoruz. Bu bizi şu sonuca ulaştıracak aslında, yani biz mesela özellikle sismik tehlikeyle alakalı haritayla bu yapıların mevcut durumunu örtüştürdüğümüzde bu çalışma sonrası şu sonuca ulaşabileceğiz: "Bölgemizde olabilecek herhangi bir depremde eğer bu yapıları yenilemezsek yıkım sonrası -ki bu yapılar yıkılacaktır- şu kadar vatandaşımız zor durumda kalır ya da herhangi bir şekilde nasıl etkilenebilir?" diye bir sonuca ulaşmayla alakalı aslında bu çalışmayı yapıyoruz. Şu ana kadar da yaklaşık 100 bin veri girdik yani 12 ilçemizde 7 ilçemize ait yaklaşık olarak 100 bin veri girdik. Bununla alakalı da yine hedefimiz 2021 sonu itibarıyla bu çalışmayı bitirmek.

Şimdi, tabii, bunlar bizim yaptığımız çalışmalardı, şu an hedeflerimizdi. Bir de bizim bu çalışmalar sonrası, bu çalışmalarla birlikte aslında birtakım önerilerimiz var. Biz diyoruz ki illerimizin tamamında aslında yerel zemin haritaları hazırlanarak yerel ölçekte zemin ve deprem riski tanımlanmalıdır. Yani bizim aslında TÜBİTAK MAM'la yaptığımız, mikrobölgelemenin başlangıcı olan -kaba bir mikrobölgeleme yani şu an mevzuatın öngördüğü bir mikrobölgeleme değil ama bize ciddi manada fikir verdi- Türkiye'nin tamamında, şehirlerde bu şekilde o sismik tehlike haritalarının aslında oluşturulması ve bunun zorunlu hâle getirilmesi ve ülkemizdeki fay hatlarının tamamının aslında deprem üretme potansiyellerine göre jeolojik ve jeofizik yöntemlerle araştırmalarının tamamlanması.

Şimdi, bununla alakalı şöyle bir aslında trajikomik olay anlatacağım: Biz 1999 Marmara depremine yakalandığımızda Kocaeli'de o zaman Büyükşehir Belediyesi yok; 6 ilçe, 38 ilk kademe belediyesi var, 44 belediye ve her belediye kendi imkânları ölçüsünde 99 Marmara depremi sonrası Bakanlığın çıkardığı genelgeler çerçevesinde jeolojik ve jeoteknik etüt raporlar yaptırmak suretiyle planlarını güncellemek zorundaydı ve o güncellemeler yapıldı. Şimdi, tabii, bir üst plan otoritesi olmayınca şöyle bir komik

durum karşımıza çıkıyor: Bir belediyede bir fay hattının koruma bandı 20 metre, yan tarafta bir komşu belediyeye geçtiğiniz zaman, koruma bandı 30 metre; yan tarafta bir başka komşu belediye yaptığı zaman, koruma bandı 50 metre. Şimdi, tabii, raporları aslında onaylayan kurum belli, tek bir kurum ama inceleyen kişi farklı olunca, inceleyen uzman farklı olunca kimi yerde diyelim ki fay hattıyla alakalı olarak belirlenmiş koruma kuşağı 20 metrede kalmış, hemen yan tarafta diyelim ki 30 metreye çıkmış, hemen onun yanında 50 metreye çıkmış. Bizim açımızdan mesela şöyle bir sıkıntı oldu: En son, bir ilçemizde fay hattıyla alakalı bir çalışma yaptık, o fay hattıyla alakalı yapılan çalışmada da fay hattı koruma bandı 100 metreye çıktı. Şimdi, tabii, fay hattının aslında bütününe incelenmesi lazım. Ya, gerçekten bununla alakalı, bu fay hattında özellikle arz yırtığı oluşmuş alanın bir koruma bandı oluşturulacaksa bu koruma bandının bütünsel anlamda ele alınıp yapılması lazım. Bununla alakalı, dediğim gibi Kocaeli'nin değil, bütün Türkiye'nin tamamında aslında bir şekilde Bakanlık tarafından, merkezi Hükümet tarafından fay hattının ciddi manada incelenmesi lazım ve bu fay hattıyla alakalı olarak da kriterlerin net bir şekilde ortaya konulması lazım diyoruz, böyle bir öneri getiriyoruz.

Yine, aynı şekilde, bizim özellikle kat artışı ve yükseklikleri belirlenirken zemin hâkim titreşim periyodu haritalarının yaptırılmasının da zorunlu hâle getirilmesiyle alakalı bir önerimiz var. Şimdi, burada özellikle rezonans etkisinde kalmaması açısından yapıların bu haritaların da önemli olduğunu düşünüyoruz. Yani, en azından kat yüksekliğiyle alakalı olarak bir belirleme yapılırken böyle bir -diyelim ki- zemin hâkim periyotlarıyla alakalı değerler olduğu zaman bununla alakalı -dediğim gibi- karar vericilerin bir şekilde önünde ciddi manada bir imkân olur diye düşünüyoruz ve etkin bir zemin ve bina denetimi için de yapı denetim firmalarının ortakları içerisinde mutlaka jeoloji ya da jeofizik mühendisinin olmasıyla alakalı bir zorunluluğun getirilmesini istiyoruz çünkü maalesef deprem ülkesiyiz ama bu deprem ülkesinde yani bizim bazı şeyleri, baktığımız zaman jeoloji ve jeofizik mühendislerinin gerçekten çok etkin olduğunu düşünmüyoruz.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Müzeyyen Hanım, önceden görüştünüz mü?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Beraber konuşmadık önceden, teşekkür ediyoruz.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ

– Dolayısıyla, özellikle yapı denetimi firmalarının ortakları içerisinde mutlaka olması gerektiğini düşünüyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Müzeyyen Hanım'ın lehinde konuşuyorsunuz hep.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ

– Yani, bunlar bizim önerilerimiz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Doğru söylediği için teşekkür ederim.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ

– Şimdi, tabii, bununla alakalı yine sonuç önerilerimizde, ülkemizin tamamında deprem nedeniyle ağır hasar olabilecek bölgeler belirlenmeli, yüksek risk taşıyan kentsel alanların sistemli iyileştirilmesi için de uygulama yöntemleri belirlenmelidir diyoruz.

Deprem eğitimleri yaygınlaştırılmalı, ilköğretim müfredatına da mutlaka girmeli ve zorunlu hâle gelmelidir diyoruz. Bununla alakalı da tabii şöyle diyeyim: Özellikle bu eğitimi veren öğretmenlerin de mutlaka bu işin uzmanları; jeoloji ve jeofizik mühendislerinin olması, ki bu aslında şunu da sağlar diye düşünüyoruz: Çok sayıda jeoloji ve jeofizik mühendisi var, şu an gerçekten iş noktasında sıkıntı yaşayan, onlara da istihdam açısından da -dediğim gibi- farklı bir kapı olur. Artı, şöyle diyeyim: Ya, bununla

alakalı gerçekten biz çok ciddi anlamda faydasını görüyoruz bu eğitimlerin çünkü çok ciddi anlamda eğitim verdik şu ana kadar. Eğer ülkemizin tamamında ilkokul müfredatına girer ve zorunlu hâle gelirse de -dediğim gibi- yani bunun da ülke olarak da iyi sonuçlarını göreceğimizi düşünüyoruz.

Yine, özellikle dönüşümle alakalı olarak ciddi manada kafa karışıklığı var diyoruz. Yani, burada şu an baktığımız zaman, hem 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi, 5366 sayılı Kanun, 6306 sayılı Kanun; şimdi bütün bunların aslında yani hepsinin bir şekilde tek bir yerde toparlanması lazım diye düşünüyoruz bu kentsel dönüşümle alakalı olarak. Yani, öyle bir yasal düzenlemesi olması lazım ki bizim gerçekten Türkiye'de... Hani, 6306 sayılı Kanun, baktığımız zaman, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle alakalı ama kanunun ilk çıktığı hâli ile şu an uygulamada olan hâline baktığımız zaman, gerçekten çok iptal ve değişikliklerle beraber aslında çok farklı bir noktaya geldi diye düşünüyoruz. Dolayısıyla, aslında bununla alakalı bir kanuna ihtiyacımız var ve bir kanun düzenlemesi yapılması gerekir diye düşünüyoruz.

Yine, biraz önce aslında o orta hasarlı binalarla alakalı konuyu söylerken ifade etmiştim, bizim 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen geçici 21'inci maddeyle alakalı bir süre sınırlandırılmasının gelmesi, getirilmesi gerekiyor. En azından bununla alakalı bir çalışma yaptırılacaksa da yani bununla alakalı bir kanunda, o özellikle geçici 21'inci maddede bir süre konulması yani 2021 yılının sonu... Çünkü süre yok yani sanki isteyen istediği zaman gidip bununla alakalı bu çalışmayı yaptırır gibi ama özellikle orta hasarlı yani 7269 sayılı Kanun kapsamında orta hasar görmüş yapılarla alakalı olarak bir süre kısıtlamasının getirilmesi gerekir diye düşünüyoruz.

Yine, aslında biraz önce o söylediğim şeyle alakalı, kentsel dönüşümle alakalı bir strateji belgesi hazırlanmasının yine tüm ülkede zorunlu hâle getirilmesi. Bununla alakalı şu an yürütülen çalışma Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, bu biraz böyle isteğe bağlı, isteğe bırakılmış bir çalışma. Aslında bunun zorunlu hâle getirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Benim, şimdi, özellikle depremle alakalı sunumum bu. Bana gelen bir yazıda özellikle "Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin tarihi ve kültürel mirasın korunması adına yaptığı çalışmalarla alakalı da -neler yaptı- bir sunum hazırlansın." denildiği için bundan sonra kalan sunumum onunla alakalı. İsterseniz bunu da hızlı bir şekilde anlatabilirim, sonrasında -dediğim gibi- artık sorular varsa o soruları şey yaparız.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, devam edelim.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Kocaeli olarak bizim yaklaşık olarak 1.125 tane tarihi eserimiz var tescilli, 112 adet de sit alanımız var, bunlar; arkeolojik, kentsel, tarihi ve doğal sit alanı olmak üzere. Bunların ilçelere göre dağılımı: En yoğun, tabii, İzmit ilçemizde yer almakta sit alanları olarak. Yine, tescilli yapı olarak baktığımız zaman, tescilli yapı olarak da İzmit bizde yaklaşık 586'yla en çok tescilli yapının bulunduğu ilçemiz. Tabii, bizim Kocaeli'de nelerimiz var kültürel mirasımız ve turizm potansiyel açısından baktığımız zaman? Külliye var, cami var, okul var, hamam var, ılıca var. Bu bahsettiğim -dediğim gibi- yapılarımızın hemen hemen hepsinden Kocaeli'de görmek mümkün.

Tabii, 2004 ile 2020 yılları arasında yaklaşık olarak 65 tane yapının Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri, vakıflar, Kocaeli Valiliği, Millî Saraylar, Devlet Demiryolları, TOKİ ve STK'lar tarafından restorasyonu yapılmış. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 23 tane yapının restorasyonu yapılmış durumda. Bu, restorasyonu yapılan yapılar, 65 tane yapımızın listesi, hızlı bir şekilde geçiyorum.

Örnek olarak da Selim Sırrı Paşa Konağı'mız, 2004 yılında Büyükşehir Belediyesi olduğumuzda bu yapının hâli buydu, birkaç defa yanmış, çok ciddi anlamda hasar görmüş ama Kocaeli açısından değerli bir yapı, bu yapıyı restore ettik. Yine, Süleyman Paşa Hamamı'mız, bu da yine hemen bu biraz önce bahsettiğim konağın yan tarafında yer alan bir yapıymızdı, bununla alakalı da yine restorasyon çalışmaları Büyükşehir Belediyemiz tarafından gerçekleştirildi. Tarihî bir ev, Gebze Sultan Orhan Mahallesi'nde, onunla alakalı da yine restorasyon işlemi gerçekleştirmiş olduk. Gebze Eskihisar'da yağhane olarak geçen yapımızın restorasyonu tamamlandı. Bir çeşme örneği bu da, Gebze İbrahim Paşa Çeşmesi, bununla alakalı da gerekli restorasyon çalışmalarını yaptık. Portakaloğlu Mustafa Ağa Mescidi, bunu restorasyon yapmadık, rekonstrüksiyon yapmak zorunda kaldık çünkü yolda kalıyordu, bu yapının bir şekilde yenilenirken aynı zamanda yolun da açılması gerektiği için yapıyı rekonstrüksiyon olarak, aslına uygun olarak yine aynı bölgede yaptık. Dilovası Tavşancıl'da Hacı Velîyüddin Ağa Camisi, bu caminin de yine restorasyon işlemleri Belediyemiz tarafından tamamlandı. İzmit Akçakoca Camisi, hemen ön tarafında bir yapı vardı, caminin silüet olarak algılanması mümkün değildi, hemen Süleyman Paşa Hamamı'nın yan tarafında bir meydan da oluşturmak açısından öndeki yapıyı kamulaştırdık ve caminin restorasyonu Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirildi ama kamulaştırması bizim tarafımızdan yapıldı. İzmit Gazi Heykeli, bu da yine 2004 yılına kadar hiçbir şekilde bakıma sokulmamış heykelimiz, bu heykelle alakalı da -dediğim gibi- gerekli restorasyon çalışmaları Belediyemiz tarafından gerçekleştirildi. Yine, Namazgâh Şehitliği'miz, bu Namazgâh Şehitliği'mizi de olması gerektiği şekliyle komple yeniledik. İzmit Saat Kulesi, İzmit'in sembollerinden, o da 2004 yılına kadar hiç, daha doğrusu 2004 yılının öncesi hiçbir şekilde bir bakım faaliyetine sokulmamış, bununla alakalı da Belediyemiz tarafından Kocaeli'nin simgesi olan İzmit Saat Kulesi de yenilendi.

Birinci SEKA Kâğıt Fabrikası -o biraz önce bahsettiğim 200 dönümlük alan içerisinde- burada da Bilim Merkezi ve Kâğıt Müzesi olmak üzere fabrikaları şehrimize kazandırdık bir kültür merkezi olarak. Burada Kartepe ve Karatepe köyü çeşmeleri, bunlar Tökeli İmre'nin -meşhur Macar İmparatoru- yaşadığı köy aslında. Onun özellikle yaptırdığı bir çeşme olduğu için ve Macarlar da burayla alakalı çok ciddi anlamda -millî kahramandır çünkü Tökeli İmre- önem verdiği için onlarla alakalı böyle bir restorasyon çalışmasını gerçekleştirdik. Akçakoca Bey Anıtı ve çevresiyle alakalı da yine yakıştığı şekliyle bir düzenleme yapıldı. Portakal Hafız Konağı, bu da birkaç defa yangın geçirmiş bir konaktı, bu konağı da baştan sona yeniledik. Dilovası Demirciler Konağı, aslında çok güzel böyle işçilik olan, el işçiliği olan, kalem işçiliği olan bir konak. Bu konak da dediğim gibi yıkılmak üzereyken Belediyemiz tarafından kamulaştırıldı ve bu şekilde aslına uygun olarak restorasyonu gerçekleştirildi. Darıca tarihî İtfaiye Binası... Tavşancıl Albay Sami Bey Evi... Rıza Bey Konağı, Derince sınırları içerisinde Tahtalı'da. Osman Hamdi Bey Kayıkhanesi, küçük bir yapı ama önemli bir yapı çünkü Darıca'da -biliyorsunuz- Gebze'de daha doğrusu Osman Hamdi Bey'in evi, onun hemen ön tarafında bir kayıkhanesi, bu kayıkhanenin de aslına uygun olacak şekilde restorasyonunu gerçekleştirdik. Tavşancıl'da yine Belediyemiz tarafından kamulaştırılan bir sivil mimari örneği yapı, bunu da yine kamulaştırmadan sonra restorasyonu Belediyemiz tarafından yapıldı. Başiskele Tepecik Camisi, bununla alakalı, yine güzel bir taş işçiliği olan cami, bunu da kazandırdık Kocaeli'ye. Servetiye Taş Camisi, aslında bozulmuş bir yapıydı, bunu aslına uygun olacak şekilde restorasyonunu gerçekleştirdik. Karamürsel Ereğlide Çıpalı Konak, son derece hoş bir sivil mimarlık örneğiydi, Belediyemiz tarafından kamulaştırıldı ve kamulaştırdıktan sonra da aslına uygun olacak şekilde restorasyonu yapıldı.

Yine Ereğlide sivil mimarlık örneği bir yapı yine Belediyemiz tarafından kamulaştırıldı ve aslına uygun olacak şekilde restorasyonu gerçekleştirildi.

Servetiye Taşköprü, Kutluca Roma Köprüsü ve Karamürsel Valide Sultan Köprüsü de restorasyonları Karayolları tarafından yapılan yapılar.

Benim sunumum bu kadar Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyoruz Gökmen Bey sunumunuzdan dolayı.

Gerçekten 1999 depremini acı bir şekilde yaşayan Kocaeli, Sakarya, Düzce ve Yalova’da ben bu belediyelerimizin ciddi anlamda ders aldığını düşünüyorum ve bu anlamda da az önce Sakarya’yı izledik, şimdi Kocaeli Belediyemizi izledik, gerçekten güzel çalışmalar yapılmış.

Tabii, hızlı geçti Gökmen Bey, aslında çok daha farklı çalışmalar da vardı ama zamanı verimli kullanmak için hızlı geçtiniz.

Mesela “Eğitim önemli.” diyoruz. Çocuklara, gençlere, ailelere bu bilincin yerleştirilmesi önemli. Tiyatroyla çocukların ilgisini çekmek üzere verilen eğitimler var. İşte, annelere yönelik ve dezavantajlı gruplara yönelik eğitimler var. Bir de bildiğim kadarıyla, okullara da gidip bilfiil okullarda derslere girerek yapılan eğitimler var. Bu konuda biraz bilgi verebilir misin?

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Başkanım, biraz önce aslında sunumda geçti ama biz tabii eğitimlerimizin tamamını Sismoloji İzleme Merkezi ve Deprem Eğitim Merkezinde vermiyoruz. Oraya bazı gruplarımızı getiriyoruz ama eğitimlerimizin büyük kısmı bizzat okullara gitmek suretiyle gerçekleştiriliyor. Bununla alakalı olarak, biz, biraz önce bahsettiğim İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Zemin ve Deprem İnceleme Şube Müdürlüğümüz var, bu Şube Müdürlüğümüzde yaklaşık olarak 5 arkadaşımızı bu eğitimlerde kullanabilmek için Kandilli Rasathanesinde eğitmen sertifikası aldırdık. ve Bu arkadaşlarımız, okulların açık olduğu dönemde Milli Eğitim Müdürlüğünün yaptığı program çerçevesinde haftalık olarak öğrencileri konferans salonunda toplayıp bu eğitimleri bizzat gidip görsel materyallerle, aynı zamanda hazırladığımız, onların anlayabileceği kitapçık ve broşürler ve CD’lerle beraber gerçekleştiriyorlar.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi milletvekili arkadaşlarımızın soruları var.

İlk soru İstanbul Milletvekilimiz Gökhan Zeybek Bey’in.

Buyurun Gökhan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Gökmen Bey, çok hızlı konuşuyorsunuz ama içinde çok bilgi olan bir konuşmaydı, o nedenle teşekkür ediyorum.

Deprem meselesiyle ilgili çok farklı disiplinlerin görüş ve düşüncelerini dinliyoruz ama ben başından beri hep şeyi söylüyorum yani deprem meselesi konuşulacaksa bu şehircilik meselesidir ve bu eksende konuşma ve diğer bütün disiplinleri de bunun altında şekillendirmek... Sizin sunumunuz çok zengindi, onun için teşekkür ediyorum.

Kocaeli, ağırlıklı olarak da İzmit’te depremden hemen sonra, kentin sağlam zeminlere taşınmasıyla ilgili alınmış bir karar var. Biraz önce Sakarya’yı konuştuk, Sakarya’da sağlam zeminler şehrin merkezine çok yakın olmadığı için bu sağlanamadı ama Kocaeli’de bu başarıldı. Yani bu manada belli ki karar verildi; üniversiteler, kamu kurumları, Valilik, işte ne bileyim, önemli kamu yapıları başta olmak üzere şehrin kuzeyine doğru taşınma... Şimdi, yeni geçen yolla da birlikte şehir kuzeye doğru taşınmış oldu. Bu şehrin jeolojik etütlere göre, jeofizik saptamalara göre en riskli dediğimiz yani Körfez’in iki yakasında bulunan alanlarda kentin büyümesi devam ediyor mu? Mesela Gölcük, Karamürsel, Başiskele, İzmit gibi yerlerde yani eski şehrin bulunduğu yerlerde, imar planlarında siz şehrin buralarda büyümesini engelleyen tedbirler alabildiniz mi, onu sormak istiyorum.

İkincisi de çok sayıda sivil mimarlık örneğinde kamulaştırma yapmış Büyükşehir Belediyesi. Bu, çok değer verdiğimiz bir konu. Yani sadece dinî, anıtsal ya da kamu kamu yapılarının değil, bakımsızlıktan yok olmak üzere olan sivil mimarlık ürünü eserlerin de kamulaştırılarak restore edilmesi için yapılan çalışmaları çok olumlu buluyorum. Bunları ne olarak, hangi fonksiyonla değerlendiriyorsunuz? Yani kamulaştırdınız, restore ettiniz... Bir yerel kültürün devamını sağlayacak bir müzeye mi dönüşüyor bunlar? Ne amaçla kullanıyorsunuz, onu öğrenmek istedim.

Teşekkür ederim.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ
– Ben teşekkür ederim.

Sayın Vekilim, şimdi tabii özellikle deprem sonrası, 1999 Marmara depremi sonrası Çevre ve Şehircilik Bakanlığının -o zamanki Bayındırlık ve İskân Bakanlığının- aldığı bir karar var, hemen bir çevre düzeni planı hazırlayın diye. Büyükşehir Belediyesinin bir çevre düzeni planı yok, o zamanlar daha doğrusu Kocaeli’de bir çevre düzeni planı yok ve bir çevre düzeni planı hazırlandı. Bu çevre düzeni planıyla birlikte aslında alüvyon nitelikli zeminlerin tamamında bir kat yüksekliği tanımlaması yaptı, şöyle bir karar aldı, alüvyon nitelikli zeminlerin sınırları çizildi -bu çizilen sınırlar aslında bizim yerleşik alanlarımızın yüzde 70’ini kapsıyordu yani şöyle diyeyim: Gebzeden başlayıp Kartepe’ye kadar, yine aynı şekilde Karamürsel’den başlayıp Başiskele’ye kadar alanlarımızın, yerleşim yerlerimizin neredeyse yüzde 70’i alüvyon nitelikli zeminlerde kuruluydu. Tabii, burada erken alüvyon, geç alüvyon yani değişiyordu bunlar ama alüvyon nitelikli zeminde yer alıyordu -ve şöyle bir karar aldı: “2 katı kesinlikle geçemez ve revizyon imar planları da 2 kata göre düzenlenecektir.” diye. Sonra bu kat sayısı 3 kata çıktı, 3 kat oldu. Sonrasında, ticaret alanlarında biraz daha esnetildi “Yalnız konut alanlarında 3 kattır diye.” Biz Büyükşehir Belediyesi olmadan önce de, 1999 ile 2004 yılı arasında ilçe belediyelerimiz ve belde belediyelerimizin tamamı aslında Bakanlığın belirlediği bu kriterler çerçevesinde alüvyon nitelikli zeminlerin tamamında imar planlarındaki kat yüksekliklerini düşürdü. Bizim imar planlarımızda hâlâ alüvyon nitelikli zeminlerdeki kat yükseklikleri -konut alanlarıyla alakalı- 3 kattır ve bununla alakalı da bir değişiklik olmamıştır, 3 kat olarak duruyor. Tabii, bu alanlar özellikle dediğim gibi, zaten deprem döneminde yani bu faaliyetlerin yapıldığı dönemde yüzde 60, yüzde 70 oranında doluluğa sahipti. Ha, bu alanlar tabii meskûn alan olduğu için boş parsellerde doğrudan yapılaşmayı engelleyici bir kısıtlama yapılmadı imar planındaki o revizyonun dışında. Çünkü, buralarda, bizim önce 2 kat sonra da 3 kata çıkardığımız alanlar ya da Bakanlığın belirlediği 3 katlı alanların imar planlarına baktığımız zaman, imar planlarında o revizyonlar yapılmadan önce 4 kat, bazı yerlerde 5 kat yani 4 ve 5 kattan 3 kata düştüğü için kat yüksekliği açısından aslında çok fazla vatandaş etkilemediğinden boş olan parseller de özellikle yerleşik alan içerisinde olduğu için yapılaşmalar oldu tabii ki. Ha, şu an baktığınız zaman, özellikle Kocaeli’de alüvyon nitelikli zemin olarak ifade edilmiş olan, 1999’da Bakanlığın hazırladığı çevre düzeni planında sınırları belirlenmiş alanların tamamı dolmuş durumda, şu an boş alanımız yok ama dediğim gibi orada daha önce yapılan yapıların dışında yani eski imar planlarının, 1999’dan önceki imar planlarıyla yapılaşmış olan yapıların dışında kalan yapıların tamamı sonradan onaylanmış olan planlara göre yapılandı. Dolayısıyla, bununla alakalı engelleyici, kısıtlayıcı bir işlem yapamadık imar planındaki o revizyonların dışında.

Bilmiyorum sorunuza cevap olabildi mi bu ifadelerim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İkinci bir soru daha sormuştum.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ
– Ha, ilk soru bu şekilde.

İkinci sorunuzla alakalı şöyle: Tabii, restorasyon çalışmaları yapılmadan önce özellikle restorasyonun amacı belirlenerek restorasyon yapılıyor zaten ve biz bu sivil mimarlık örneği olarak kamulaştırdığımız yapıların tamamını da sosyal ve kültürel amaçlı kullanıyoruz. Yani, bizim Belediyemizin özellikle faaliyetlerini yürüttüğü “Bilgi Evleri” ve akademi evleri “Akademi Lise” adı altında projelerimiz var, bu kamulaştırdığımız ve restore ettiğimiz yapıların tamamını da “Bilgi Evleri” ve “Akademi Lise” olarak kullandırma noktasında. Özellikle son dönemde Cumhurbaşkanımızın üzerinde durduğu millet kıraathanesi olarak... Mesela Karamürsel’deki Çıpalı Evi millet kıraathanesi olarak kullanıyoruz yani bir kütüphane yapacağız, öğrencilerin bir şekilde gelip ders çalışabileceği, faydalı zaman geçirebileceği bir alan olarak tasarlıyoruz. Ağırlıklı olarak, dediğim gibi, sosyal, kültürel amaçlı kullanıyoruz.

Başkanım, bu arada, bu sunumun sonunda belki onu söyleyecektim ama bununla alakalı, özellikle deprem açısından baktığımız zaman bu yapılarla alakalı, bunu depremle ilişkilendirmek açısından, bu yapıların aslında zorunluluk olmamasına rağmen yapıların tamamıyla alakalı restorasyon çalışmaları esnasında statik projeler hazırlanır. Statik projelerde özellikle uygulamaya geçildiğinde eğer diyelim ki bir şekilde farklı bir durumla karşılaşırsa bu statik projeler tekrar gözden geçirilir ki bu uygulamalarda bizim özellikle biraz önce görsellerde gördüğümüz Süleyman Paşa Hamamı’mız vardı, bu Süleyman Paşa Hamamı’yla ilgili uygulamaya geçtiğimizde farklı birtakım sıkıntılar gördüğümüz için onunla alakalı üniversiteden aldığımız raporla beraber güçlendirmek suretiyle restorasyon işlemini tamamladık.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

Bir de özellikle, Gölcük bölgesinde -1999 depreminin merkez üssüydü Gölcük, biliyorsunuz- Gölcük merkez tam yerleşik alandı zaten. Bir de Gölcük’e giderken sağ taraf D130 Kara Yolu’nun deniz tarafını konut alanına kapattık orayı mesela hatırlarsanız.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Zemin yapısı itibarıyla bozuk olan alanları Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Tabii, bozuk olan, alüvyon bölgeler, oralar genelde...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Denize uçan Gölcük müydü? Yani bir toprak parçası...

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Gölcük.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Deprem üssü Gölcük’tü.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, heyelanla birlikte denize kayan Gölcük’tü.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Yani heyelan değil de deniz kabarmasıyla birlikte...

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Çökme bölgesi Başkanım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Askeri bölge.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Mesela, belediyenin havuzu vardı, şu anda denizin içerisinde orası. Bununla birlikte, yine, özellikle, Sapanca Gölü’nden itibaren Marmara Denizi’ne kadar devam eden fay hattı, arazide açılan fay hattı -imar planlarında bahsedildi- tamamıyla koruma altına alındı ve bildiğim kadarıyla birçok alanda, Başiskele bölgesinde de 18’inci maddenin uygulamasıyla mülkiyeti de tamamıyla boşaltıldı.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Yeşil alan olarak planlanmıştı.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Yeşil alan olarak boşaltıldı, evet.

Peki, şimdi Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin Hanım...

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, ben soru sormak değil ama bir teşekkür etmek istiyorum gerçekten. Hem değerli sunumunuz için hem de -Kocaeli gibi 1999 depremini milat olarak kabul ediyoruz, ondan önce de muhakkak depremler geçirmiş bir bölge ama- böyle önemli deneyimi yaşamış bir il olarak sizin de deneyimlerinizden süzülen önerilerinizin çok önemli ve değerli olduğunu düşünüyorum.

Deprem Komisyonunda jeoloji mühendisi olarak başından beri savunduğum fay hatlarının mutlaka işaretlenmesi, fay zonlarının belirlenmesi ve bu fay zonlarının dışında yerleşim alanlarının belirlenmesi çok önemli ve tek bir elden tabii, bunun yapılmasının önemine vurgu yaptınız, bu çok değerli. Eğitim kısmı zaten ilkokuldan... Belki de geçmişte olduğu gibi okullara jeoloji dersinin konulması da çok önemli ve değerli bir öneriydi. Yine, tabii, belediyelerde jeoloji mühendislerinin istihdamı çok önemli ve tabii, en çok önemseydiğimiz, yapı denetimi firmalarında zeminin hep ihmal edilerek sadece işte makine, elektrik, inşaat ve mimarlardan oluşan bir denetim mekanizmasının olması, yapı denetim firmaları içerisinde yer bilimcinin, jeoloji mühendisinin ortaklardan olmaması ve arazide yerinde denetimin çoğu yerde afaki olarak yapıldığı ya da belediyelerin inisiyatifine bırakıldığı bir ortamda mutlaka yapı denetim firmalarında yer bilimcinin olması ve yerinde denetimin, zemin denetiminin, arazi denetiminin yapılması vurgularınız çok önemliydi.

Tabii, en önemli şeylerden biri de 1959 yılında çıkarılmış olan 7269 sayılı Yasa'nın, Afet Yasası'nın, mutlaka günümüz koşullarına uygun şekilde düzenlenmesi ve daha sonra çıkarılmış olan hem Kentsel Dönüşüm hem İmar Yasası'nda da bütünlüklü bir çalışmanın yapılmasına olan vurgularınızdan dolayı üzerinden tekrar geçerek bir teşekkür etmek istedim. Sağ olun sunumunuz için.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ
– Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Şimdi İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır Bey...

Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Ben de bu vesileyle Sayın Genel Sekreter Yardımcımıza teşekkür ediyorum kapsamlı ve içerikli bir sunum yaptıkları için.

Tabii, bizim buradaki amacımız Büyükşehir Belediyemizin ne yaptığını sorgulamak ya da onu denetlemek falan haşa, asla değil yani öyle bir amacımız yok. Deprem Araştırma Komisyonu olarak belediyelerimizin depreme maruz kalmış veya öyle bir ihtimali olan belediyelerimizin çalışmaları hakkında bilgilenmek, onların deneyimlerinden, tecrübelerinden yararlanmak olduğunu peşinen söyleyerek sözüme başlamak istiyorum.

Kocaeli depremi, zaten depremin adı Kocaeli'yle bütünleşmiş bir depremdi, 1999 depremi. Her ne kadar akabinde Kocaeli, Sakarya ve İzmit bölgesinde çok büyük bir tahribat, yıkım ve can kaybına neden olan önemli bir deprem olduysa da Kocaeli ismiyle anılıyor. Şimdi, bu 1999 yılı depremi üzerinden yaklaşık yirmi bir, yirmi iki yıl geçti değil mi bugün itibarıyla? Sunumuzun başlığı dahi "Güvenli Şehir Kocaeli, Kocaeli Depreme Hazırlanıyor." Yani yirmi iki yıl geçti ve hâlâ hazırlanıyoruz. Yani ne zaman hazırız diyebileceğiz? Bu çok önemli çünkü İzmir de dâhil bütün deprem geçiren illerimiz için çok kısa sürede birçok işi kotarmış olmamız lazım. Mesela, Afet Zararlarının Azaltılması Projesi, Akıllı Kent Uygulama Projesi gibi proje çıktıkları... Bakın, proje çıktılarında "Afet ve acil müdahale sistemi ilimizde kurulacaktır, deprem erken uyarı sistemi altyapısı ilimizde oluşturulacaktır, Kocaeli ili bina

risk incelemesi ilimiz için yapılacaktır, ilimiz altyapı tesisleri incelenecektir, afetler tüm boyutlarıyla deprem, endüstriyel kazalar, heyelan, taşkınlar proje kapsamında incelenecektir.” diyorsunuz, yirmi iki yıl geçti. Şimdi, tabii, 20.254 adet konut üretilmiş TOKİ ve Kent Konut AŞ tarafından, önemli bir rakam. Yani, tabii, konut üretmekle önlem alınmış olunmuyor. Kentsel dönüşüm master plan çalışması tamamlanmış, ne zaman tamamladığına, tarihine baktım bulamadım ama master plan çalışması şu anda yeni tamamlanmış çünkü “2021 yılı sonuna kadar bazı riskli yapılar yıkılacak, yapılacak.” diyorsunuz. Yapı envanterinin 2021 Hazirana kadar sisteme kaydının yapılmasını dahi şu anda göremedim.

Ben bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Kuzey Anadolu Fay Hattı, şu anda en riskli, hepimizin çok üzerine titrediği, endişe duyduğumuz, bölgeye çok ciddi anlamda risk teşkil eden bir fay hattı üzerinde olan Kocaeli, Sakarya, İstanbul, diğer kentlerimiz, bütün Kuzey Anadolu aksında, fay zone, hattı üzerindeki kentlerimiz önemli ve hepsinin bu konuda şu anda depreme hazır olmuş olması gerekir diye düşünüyorum. Mesela toplanma alanlarıyla ilgili yapılan bir çalışmanız var mı? Bu geçici barınma alanları AFAD’la çünkü Allah korusun, deprem olduğu takdirde... Sunumunuzu üç ana başlıkta ifade ettiniz, değil mi? Deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası çalışmalar diye. Deprem anında ne yapılacağı konusunda benim dikkatimi çeken bir şey yok. Ne yapacaksınız? Ya da öneriniz var mı, neye dikkat edelim biz Komisyon olarak? Diğer belediyelerimize, diğer yerel yönetimlere bu konuda ne önerelim deprem sonrasına dair? Çünkü bu depreme hazır olmak ve deprem olduğu takdirde de vatandaşımızın yanında olmak, önce can kaybını, mal kaybını en aza indirmek, olanları da en doğru şekilde korumak, kollamak, devlet koruyuculuğunu, şefkatini, desteğini onların yanında hissettirmek adına da bir program gerekiyor. Ben yaptığınız çalışmaların hepsini önemsiyorum. Haşa öyle bir haddim yok, küçümsemek ve şey yapmak adına, çok değerli çalışmalar ama biraz da bu, örneğin, yirmi iki yıl sonrasında “Biz depreme hazırlanıyoruz.” demenin ve hâlen “Hazırız.” diyememenin ben üzüntüsünü duyduğumu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun Gökmen Bey.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – Sayın Vekilim, şimdi, tabii, bizim özellikle 2004 yılından sonra yaptığımız çalışmalarla alakalı bu çalışmalar, size yaptığımız sunum ki zaten sunumun başında da şunu söylemiştim: Biz özellikle deprem öncesiyle alakalı... Şimdi deprem anı ile deprem sonrasıyla alakalı çalışma, özellikle bu toplanma noktaları olsun, geçici barınma bölgeleri olsun, bununla alakalı çalışmalar AFAD tarafından yapılıyor yani İçişleri Bakanlığına bağlı AFAD tarafından yapılıyor.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Belediyenin hiçbir şeyi yok mu o konuda?

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ – AFAD tarafından. Şöyle diyeyim: Bununla alakalı çalışma ilgili mevzuat gereği AFAD tarafından gerçekleştiriliyor ve AFAD şu an zaten Kocaeli iliyle alakalı olarak da hem deprem anında geçici toplanma noktaları hem de geçici barınma yerleriyle alakalı çalışmayı gerçekleştirmiş oldu. Onun planı, projesi de var zaten ama dediğim gibi belediye tarafından yapılmadığı için bu sunumumuz içerisinde yer almıyor.

Şimdi, tabii, şöyle diyeyim, aslında şu tabloyu çiziyim: 1999 Marmara depremini yaşamış bir şehir olarak 2004 yılında Büyükşehir Belediyesi olarak çalışmaya başladığımızda zeminle alakalı olarak 1 metrekare dahi bir çalışma yoktu, bir tek planlı alanlarla alakalı deprem sonrası zorunlu olarak hazırlanması gereken jeolojik ve jeoteknik etüt raporlarının dışında. 1999 Marmara depremi öncesi ise -bunu çok iddialı olarak söylüyorum- 1 metrekare dahi zeminle alakalı hiçbir çalışma yok yani plan çalışmaları yapılmış, bir sürü planlar var ortada ama bu planlara esas hiçbir zeminle alakalı

çalışma yok. Şimdi, biz tabii ki 2004 yılı sonrasında sıfırdan başladık. 2004 yılından sonra biraz önce özellikle tarihleri söylerken de hepsi bunların aslında birbiriyle ilişkilidir, birini yapmazsanız diğerini yapamıyorsunuz. Bakın, TÜBİTAK'la zeminle alakalı özellikle sismik tehlike haritalarını oluşturmamız tam üç senemizi aldı. Üç sene boyunca arazide çalışmalar yapıldı ve dediğim gibi mikro bölgeleme olarak şu an tanımlanacak çalışmanın ilk örneğini biz o çalışmalarda gerçekleştirdik. Bu çalışma olmadan diğer çalışmalara geçmek mümkün değildi. Biz bütün binalarımızın tamamının aslında Kocaeli'de 2005 yılında başlayıp arazide tek tek sayısallaştırılmasıyla alakalı çalışmalarını yaptık fotoğraflarıyla beraber ve bunların mevcut yapı sistemiyle beraber ama dediğim gibi bu çalışmaların hepsi bir süreç. Bizim, mesela, master planı çalışmamız yaklaşık iki buçuk senemizi aldı ve bu çalışmayı biz 2016 yılında tamamladık. Master planı çalışmasından sonra o çalışmadan elde ettiğimiz verilerle beraber bugün mesela şunu çok rahatlıkla söyleyebiliyoruz, diyoruz ki: 955 hektarlık alanda acil dönüşmesi gereken alan... Burada yaklaşık olarak 65 bin insan yaşıyor ve bununla alakalı da artık bizim bir şekilde dönüşüm stratejik belgesini hazırlayıp bir an önce burayla alakalı dönüşüm modelini ortaya koymamız lazım diyoruz. Dolayısıyla, bu gecikmeler, tabii, dediğim gibi hepsi uzun soluklu çalışmalar olduğu için ondan kaynaklanıyor, onu söyleyeyim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, yani ben Sayın Genel Sekreter Yardımcımız Gökmen Bey'e tekrar teşekkür ediyorum.

Tabii, ben şunu kabul edemem: "Bir yerel yönetim deprem anı ve sonrası bizi ilgilendirmez, AFAD o konuda çalışmalarını yapıyor, onu AFAD bilir." denilmemesi gerekir. Yerel yönetimin depremin her anında mutlaka ön alması, hazırlıklı olması ve buna dair organizasyonel yapısını kurması, kurgulaması gerekir. Mutlaka vardır, belki siz buraya koymadınız yani onu da söyleyebilirsiniz ama "O AFAD'ı ilgilendiriyor." demenizi ben gerçekten vicdanen kabul edemem. Allah korusun, inşallah öyle bir şeyle de karşılaşmayız.

Ama tabii, bakın, "2016 yılında tamamlanmış bir master plan iki buçuk yıl aldı." diyorsunuz yani buradan -sizin şahsınızla falan haşa, hiç ilgilim yok ama- 2016'da tamamlanmış olan master plan çalışması iki buçuk yıl aldığına göre ne zaman başlanılmış? İki buçuk yıl öncesine gelirsek 2013'ün ortalarında master plan çalışmasına başlanılmış, depremden on beş yıl sonra. Yani bunlar gerçekten bu konuda yasal birtakım zorunluluklar veya şimdiden birtakım bizim Komisyonumuza gerçekten bu anlamda ciddi bir görev düştüğünü söyleyebilirim.

Tekrar teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, başka soru var mı? Yok herhâlde.

Peki, Gökmen Bey, teşekkür ediyoruz sunumunuzdan dolayı.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI GÖKMEN MENGÜÇ
– Ben teşekkür ederim Başkanım.

Hayırlı günler Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Sağ olun, hayırlı günler.

Evet, arkadaşlar, bugün üçüncü sırada olan Van Büyükşehir Belediyemizin sunumunu şimdi alacağız.

Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Mucip Tapan Bey, sunum yapacaklar.

Evet, buyurun Hocam.

3.- Van Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mucip Tapan'ın, Van Büyükşehir Belediyesinin deprem sonrası yaptığı çalışmalar ve öneriler hakkında sunumu

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri; hepinizi saygı, selam ve hürmetlerimle selamlıyorum.

Benim asıl görevim, Yüzüncü Yıl Üniversitesinde İnşaat Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışıyorum. Yaklaşık iki haftalık süreçte de Vali Bey'e orada yardımcı olmak açısından Genel Sekreter Yardımcısı olarak göreve başladım.

Van'da yapılan depremle alakalı çalışmaların tamamına yakınında yer aldım. Bu anlamda masanın hem üniversite hem de belediye tarafında olup konuşmanın inşallah faydalar getireceğini düşünüyorum, faydalı olacağını düşünüyorum.

Van'la alakalı şöyle bir sıkıntı var. Biliyorsunuz 2014 yılında Büyükşehir Belediyesi oluyor. Büyükşehir Belediyesi olduktan sonra bir süreklilik arz etmiyor yönetim, yönetim sürekli değişikliğe gidiyor ve yetişmiş eleman sıkıntılarından kaynaklı olarak da maalesef deprem riskinin azaltılmasına yönelik yerel yönetim olarak bazı aksaklıklar meydana geliyor.

2011 yılında Van'da bildiğiniz üzere 7,2 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi ve bu depremde 700'e yakın insanımız hayatını kaybetti. Sonrasında bölge çok aktif ve birçok deprem yine meydana geldi. 9 Kasım 2011 yılında 5,6 büyüklüğünde bir deprem, altı saniye devam eden bir deprem çok daha şiddetli hissedildi ve yapılardaki etkisi de çok daha ciddi oldu. Geçmiş döneme baktığınızda, Van'da yine aynı şekilde tarihsel anlamda bile çok büyük depremlerin meydana geldiği görülmekte hatta 1500'lü yıllarda olan bir deprem ve ardından insanların cenazelerinin toplu toplu gömülmek suretiyle ancak baş edilebildiğinden bahsediliyor belgelerde. Dolayısıyla, Van deprem açısından hem Kuzey Doğu Anadolu Fay Hattı'nın hem de Doğu Anadolu Fay Hattı'nın birleştiği bir bölgede, her ikisinden de etkilenmekte. Bölgede birçok fay var, birçok aktif fay var. Bu aktif fayların işte belirlenmesine yönelik ciddi ciddi çalışmalar var ama bölge Arabistan blokunun ve yukarıdan da Asya blokunun sıkıştırması sonucu sürekli yükselmekte ve bir yumurta kırığının olduğu gibi kırıklı hâlde bulunmakta. Bununla alakalı üniversitedeki hocalarımızın çok farklı çalışmaları var ama büyük ölçekli merkezi Hükümet tarafından yahut işte yerel yönetimler tarafından öncülük yapılan çalışmalar maalesef bu hususta bulunmamakta. Az önce yapılan sunumlarla alakalı hani önerilerde bulunacağım inşallah yapılacaklarla alakalı ama bunun tek elden yapılmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Meydana gelen depremde yaklaşık 49-50 bin civarında yapı yıkıldı. Bunlar işte ağır hasarlı olan yapıları, bununla beraber orta hasarlı olarak değerlendirilen ama zaman içerisinde işte güçlendirilerek yapının faaliyet verebileceği yapılar olarak belirlenmişti, o yapılarla alakalı ciddi bir sorun ortada. Bu yapıların güçlendirilip güçlendirilmediğiyle alakalı da yine kafamızda soru işaretleri var.

Şöyle, Van merkezde imar plan durumundan bahsedecek olursak merkez ilçelerimiz 3 tane, Tuşba, İpekyolu ve Edremit. Nüfusun yoğunluklu olarak kaldığı bu merkez ilçelerimizden bir ilçemizde sanayi, turizm ve eğitim ağırlıklı bir imar mevcut, diğer ilçemizde ticaret merkezi, şehir merkezinin bulunduğu yer ve diğer bölgemiz de turizm bölgesi olarak öne çıkmakta. Deprem neticesinde ortaya çıkan konut ihtiyacının karşılanması amacıyla çok hızlı tedbirler alınarak daha böyle sağlam zeminlerde yapılaşmaya gidildi, Edremit bölgesi de bu kapsamda seçilen en önemli yerlerden biri oldu. Bu dönemde merkezi Hükümet tarafından bu işlemler yapıldı, yerel yönetim birazcık bu işin dışında kaldı. Yerel yönetim imar planındaki revizyon çalışmaları dâhil olmak üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yetkiyi devretti. Deprem sonrası yapılan, çok kısa sürede tamamlanan yaklaşık 17 bin konut da Edremit yoğunluklu olmak üzere bir kısmı Tuşba ve bir kısmı da İpekyolu'nda yine sağlam zeminler üzerine inşa edilerek tamamlandı.

Şimdi, depremde sonra yeni kent kurgusu ne olacak diye düşünüldüğünde ya da işte, yerel yönetimlerde yer alan yöneticiler tarafından düşünüldüğünde ilk ve en önemli hususun aslında depreme dayanıklı ve deprem riski yüksek olan binaların dönüştürülerek depreme dayanıklı yerleşim alanlarının ihtiyaçlarına yönelik planlamanın yapılması; bununla beraber çarpık kentleşmeyi önlemek ve bununla beraber gelişimin yönünü belirlemek, yapılaşmada yeni yapıların mimari özellikler de dikkate alınarak oluşturulması. Bununla birlikte, geçmiş dönemde -meydana gelen- yapılan imar plan tadilatlarıyla donatı alanlarının ve rekreasyon alanlarının büyük oranda; işte, değiştirilmesi vesaire hususlardan dolayı yeni yapılacak planlama çalışmalarında da yine bu donatı ve rekreasyon alanlarının oluşturulması düşüncelerimiz arasında. Bununla beraber kentin farklı bölgelerinde yerleşen nüfusun güçlü ve dinamik bir ulaşım ağıyla da irtibatının sağlanması.

Bu kapsamda, çok hızlı olarak Kentsel Dönüşüm Strateji Planı'nı hazırlama çalışmalarına başladık. Bu çalışmalar kapsamında kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerimiz vardı, stratejilerimiz vardı. Çok hızlı olarak 3 tane pilot bölge seçtik; hem yapı kalitesi düşük hem deprem riski yüksek ki bunların imar planlarını yeniden revize ederek yapmayı düşündük. Buradaki bu pilot bölgeleri seçerken baktığımız hususları sizlerle paylaşmak istiyorum: İlk başta, deprem riskini önceledik, bununla beraber ekonomik ve sosyal yapı da önemliydi. Bildiğiniz gibi 90'lı yılların sonuna doğru terör sorunundan dolayı köyden kente doğru bir zorunlu göç meydana geldi. Bu göç neticesinde, maalesef, kentin dış taraflarında hiçbir kontrol olmadan yapılaşmalar meydana geldi. Ekonomik anlamda; ekonomik durumu daha düşük olan insanlar tarafından genelde bu bölgeler oluşturulmakta ve bizim pilot bölgeler seçimindeki en ön şeyimiz, bunların yerinde ve yeniden dönüştürülmesi; bununla beraber, işte, yeni alanların oluşturulması, depreme dayanıklı yapıların oluşturulması. Bunu yaparken tabii, az önce bahsedilen hâliyle zemin ve yapının birbiriyle etkileşimini göz ardı edebilmek bilime çok uygun bir şey değil. Bunu göz önüne alarak, önceleyerek çalışmaları yaptık ve böylelikle de depremlerden hasar görebilirlik riskinin azaltılması düşünüldü. Bununla beraber işte, az önce anlattığım geçekundu bölgelerinde kaçak yapılaşmayı da ortadan kaldırmış olacağız diye düşündük. Bununla alakalı çalışmalar yaptık. Bu çalışmalar kapsamında öncelikli olarak 2 bölgeyi pilot bölge olarak belirledik. Bir tanesi Tuşba ilçemizdi, diğer bir tanesi de merkez konumunda bulunan Edremit ilçemizdi. Sonrasında, yapımına yine karar verdiğimiz ama çalışmalarını tamamlamadığımız Tuşba bölgesinde ve Edremit'in yeni yerleşim alanı olarak tabir ettiğimiz, depremde sonra yapılan kalıcı konutların bulunduğu yerde de yine yeniden bir Kentsel Dönüşüm Projesi düşünüyoruz. Buradaki farklılık şu: Bu 2 bölgede yapılaşma mevcut değil; biz istediğimiz gibi, depreme dayanıklı, istediğimiz özellikte bir kent oluşturmak için, kent bileşeni oluşturmak için bu bölgelerde çalışma yapmak istiyoruz. Bu 2 bölgede ise ciddi anlamda riskli yapılar bulunmakta ve az önce size anlattığım olumsuz hususların, dezavantajlı hususların tamamı bu bölgelerde mevcut. Şöyle mevcut: İşte, ilk olarak aldığımız Edremit ilçesi sınırları dahilinde bulunan bölge; bu bölgeden farklı farklı resimler size göstermek istedim. İşte, bu şekilde şehircilik anlamında kabul edilebilir bir planlama dahilinde yapılmamış yapılar mevcut; bu yapıların hiçbirisi mühendislik hizmeti görmemiş, bunlar tamamıyla işte, ustaların kendi başlarına kendi bilgileriyle yapmış oldukları yapılar. Bu bölgede yaptığımız imar revizyonu çalışmasıyla bölgede rantı herkese eşit olarak dağıtacak bir şekilde bir çalışma yaptık. Bu çalışmayı yaparken kentteki tüm bileşenleri topladık; imar mühendis odaları, işte, yap-satçılar, müteahhitler ve aklınıza gelebilecek bununla alakalı fikir beyan edebilecek herkesle görüşüldü ve sonunda böyle bir karar verildi. Bununla hedeflediğimiz, yaptığımız plan şu: Toptan, aynı emsali bu bölgeye vereceğiz, tek bir emsal olacak, yeni bir şehircilik olacak ve bununla da deprem riskli binaları yerinde dönüştürerek depreme hazırlıklı bir kısım pilot bölgede şehir oluşturulmuş olacak. Yaklaşık 200 hektarlık alanda 12 bin nüfus, yirmi beş yıllık projeksiyonu yaklaşık 37 bin ve nasip olursa; bunun çalışmaları tamamlandı, çok hızlı süreçle Meclis kararları alınarak askıya çıkacak.

Aynı şekilde Abdurrahman Gazi Mahallesi olarak tabir edilen, yine bahsettiğim göçten sonra oluşan yapılaşmaların yoğunluklu olarak bulunduğu bölgede de benzer çalışmalar yaptık ve revizyon çalışmalarını tamamladık; bu da yine bu şekilde yaklaşık nüfus 18 bin, yirmi beş yıllık projeksiyon 40 bin ve 265 hektarlık alanlarda. Burada başarı elde edebilirsek bunun tamamını kentin tamamına uygulayıp inşallah yerinde dönüşümle kentin yapı stokunu depreme dayanıklı, kenti de yaşanabilir şehir yapma gibi bir düşüncemiz var.

Bunlar da herhangi bir çalışma yapmadığımız ama çalışma yapmak üzere planlarını oluşturduğumuz -az önce anlattığım şekliyle- bölgeler, İpekyolu merkez ilçe de bu şekilde.

Öneriler olarak size... Ben ilk defa böyle bir toplantıya katıldım; o anlamda nasıl bir toplantı olacağını bilmiyordum, yurt dışındaydım, yakın zamanda, işte, geçen hafta geldim. Hızlı bir şekilde böyle bir görevlendirme olunca, böyle çok şeyi de bilmeyince eksik oldu belki sunum, onun için özür dilerim.

Öneriler noktasında, ilk önerim şu olacak: Birincisi; bu çalışmaları yaparken, deprem riskini azaltma, kentsel dönüşüm çalışmalarını yaparken işin hep mühendislik kısmını düşünüyoruz ama az önce Başkan Vekilimizin söylediği çok güzel bir şey vardı. İşte, imar açısından risk taşıyan, deprem açısından risk taşıyan bir binayı yıkmaya gidiyoruz, ilk olarak suyunu kesiyoruz; suyunu kestiğimiz gün yer yerinden oynuyor. Bunun sosyolojik olarak, psikolojik olarak çalışmalarının da yapılması lazım. Yani biz kentsel dönüşümü ya da deprem riskini azaltmayı düşünürken insan faktörünü göz ardı edemeyiz. Mühendislik anlamında; elhamdülillah, çok iyi yerlerdeyiz, ya bu anlamda da iyi yerlerdeyiz ama nasıl ki mühendislik çözümü getirmek için uğraşıyorsak bu insanların bu süreci kabullenmesi açısından sosyolojik ve psikolojik olarak da çalışmalar yapmamız lazım. En önemli gördüğüm hususlardan bir tanesi bu.

Diğer bir husus, sürekli olarak gündeme gelen yetkin mühendislik mevzusu. Yani bugün bizim mezun ettiğimiz bir öğrenci, işte, inşaat mühendisi diploması aldıktan sonra çok yüksek katlı bir gökdelen binasının bile yapısal anlamda tasarımını yapabilecek yetkiye sahip; bunların da bir şekilde düzeltilmesi lazım. Yani ben doktoramı yurt dışında Amerika'da yaptım, orada, işte, ilk başta bir "fundamental engineering" denilen bir sınav var, o sınava giriyorsunuz, eğer o sınavı geçerseniz yetkin bir mühendisin yanında -"professional engineer" olarak geçiyor- beş yıl süreyle onun yanında çalışıyorsunuz; sonra on yıl tamamlandığında o sınava girip yetkin mühendis, işte, "professional engineer" unvanını aldıktan sonra tek başınıza işte hesap vesaire yapmaya başlıyorsunuz.

Bunun dışında, imar planları hazırlanırken imar planına esas jeoteknik ve jeolojik etütler yapılıyor. Bu etütler, aslında en önemli etütler ama maalesef pratikte yapıldığı hâliyle üstünkörü yapılan etütler. Belki de bunu birazcık, işte, düzenlemelerle geliştirip mikro bölgeleme çalışmaları yapıldıktan sonra imar planlarının yapılması gerekiyor.

Bir de imar planlarının yapılmasıyla alakalı bu kısa dönemde gördüğüm bir husus: Bunu ihaleye çıkıyoruz, çok cüzi miktarlarla alınıyor ve sonrasında çok ciddi sıkıntılar görüyoruz. Bunun da imar planlarının yapılmasıyla alakalı bir düzenleme dâhiline alınması lazım, belki, işte... Biz belediyede şunu yaptık: Artık ihale etmiyoruz, kendi insan kaynağımızla hazırlıyoruz, buna yönelik de belki önlemler alınmalı.

Bunun yanında, 2011 yılında, depremler olduktan sonra Van'da, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Japonya'dan farklı üniversitelerle sahada ortak çalışmalar yaptık. Bunun neticesinde -zannımca, Prof. Dr. Alper İlke Hocam sunumunu yaptı- bir yöntem geliştirdik, bunu ilk olarak Van'da uyguladık ve sonrasında, işte, bunu AFAD'a sunduk, işte, bunun yapılmasıyla alakalı. Bu gibi çalışmaların çok hızlı bir şekilde yapılması lazım. Yapı stokunun

durumunun da sadece yerel yönetimler tarafından belirlenmesi bütçesel anlamda, yerel yönetimlere ya da oradaki yöneticilere çok büyük bir yük getirecektir. Bunun da yapılırken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ya da başka bir merkezi hükûmete bağlı uygun olan birim tarafından yapılmasının gerekli olduğunu değerlendiriyorum.

Bu hızlı değerlendirme yöntemleriyle, değerlendirilmesinin şöyle bir avantajı var: Birinci olarak biz, hızlı bir şekilde tarama yaparak deprem riski taşımayan binalarımızı belirliyoruz, hangi binalar sağlam? Sonra bunun ikinci aşaması, uygun olmayan bir bina çıktı, bunu güçlendirebilir miyiz, güçlendiremez miyiz güçlendirmemiz uygun mu değil mi diye? Bu sürecin hızlı bir şekilde tamamlanması lazım. Bunun için farklı yöntemler çok rahat geliştirilebilir, geliştirilen yöntemler de mevcut. Belki -hani, mazur görün işleyişi çok iyi bilmediğim için- söylediklerimle alakalı illaki çalışmalar olabilir. Deprem riskinin azaltılmasına yönelik bu iş sadece yerel yönetimlere bırakılmamalı. Belki, bununla alakalı kanuni bir düzenleme yapılmalı ve bu düzenleme yapılırken de pratikteki gerçekler göz önüne alınarak yapılmalı. Yani şu anda işte, imara aykırı yapılan bir yapının yıkılması direkt mevzuatta belli ama pratikte yeri yok, bir ay içinde yıkmanız lazım ama yıkamıyorsunuz, bununla alakalı bir sürü engel var.

Bunun yanında, yerel yönetimlerden deprem risklerinin azaltılmasına yönelik bu hususta bir şeyler yapılması isteniyorsa bence bunların ek fonlarla desteklenmesi lazım. Bir de az önce Sakarya Büyükşehir Belediyesinin söylediği çok önemli bir şey vardı. Mekânsal Planlama Yapım Yönetmeliği sıfırdan bir planın yapılması için uygulanıyor. Dolayısıyla kentsel dönüşümde karşılaştığımız sorunların dikkate alındığı, kentsel dönüşüm planlama mevzuatı da oluşturmali bence. Yani mekânsal planlarda istenen sosyal donatı, işte, bilmem ne vesaire hususların, teknik hususların, aslında, kentsel dönüşümü planlamada yerinde olmadığını görüyoruz çünkü insan orada ev sahibi ve ev sahibi olmak istiyor. Bunun da belki bir kentsel dönüşüm planlama mevzuatıyla çözülebileceğini düşünüyorum.

Dinlediğiniz için de hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Van Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Mucip Tapan hocamıza teşekkür ediyoruz.

Tabii, burada Van ölçeğinde belirttiğiniz revizyon imar planları ve pilot çalışmalar olarak öngörülen Kentsel Dönüşüm Projeleri de önemliydi. Vurguladığınız hususlar, öneriler kısmında değindiğiniz hususlar da önemli.

Tabii, öncelikle vatandaşın bir şekilde deprem güvenli konutta yaşama noktasında farkındalığının, isteğinin, bu konudaki hassasiyetinin, yaklaşımının mutlaka daha güçlenmesi lazım. Özellikle, bu noktada biz Komisyon olarak sosyoloji ve psikoloji dalında hocalarımızı da dinledik; Van depreminden sonra bölgede çalışmalar yapmış, Erzincan depremi, Elâzığ depremi onlarla ilgili de çalışmalar yapmış hocalarımızı da dinledik. Burada, tabii, kaderci yaklaşımlar, burada başka öncelikler, birtakım beklentiler ya da mukayeseler, diğer vatandaşın yararlandığı yararlanmadığı hususlar, bunların hepsi vatandaşımızın bu noktada harekete geçmesini ya da farkındalığının gereğini yapmasını engelleyen hususlar.

Tabii, Van depremini 2'ncisi olmadan önce, o büyük artçı olup malum tekrar can kayıplarının yaşandığı otelin yıkıldığı o depremden önce Van'a ziyaretimiz olmuştu. Van merkezinde yine bir şekilde ticaretin canlı tutulmaya çalışıldığı, bazı ticari faaliyetlerin sürdürülmeye çalışıldığı, toparlanmaya çalışıldığı bir anda böyle bir olay yaşanmış olması, 2'ncisiyle birlikte can kayıplarının olmuş olması da çok üzücüydü.

Şu anda Van'daki psikolojiyi deprem güvenliği noktasında, hasarlı yapıların kullanımı, işte, güçlendirme noktasındaki yaklaşımları, işte, o konutları kiralama, işte, bu deprem geçirdi, deprem geçiren yapılara yaklaşım... Vatandaşa farkındalık duygusu nasıl? Yani birçoğu da belki, bu gördüğümüz, öngörülen mahallelerdeki fotoğraflara bakıyorum, 2 katlı en yükseği böyle 3 katlı gibi yapılar hatta bunlar içerisinde tek katlı da var. Bunlar, evet, çarpık bir yapılaşma örneği gibi ancak deprem riski noktasında kendilerini pek riskte hissettiklerin düşünüyorum ama...

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Kesinlikle haklısınız.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bunlar da zannedersen, özellikle, büyük Van depreminden sonra o bölgelerde bu tip yapılaşmaların artmış olduğunu da tahmin ediyorum. 2011 yılından bu yana bu tip, tek katlı yapılaşmaların artmış olma ihtimali yüksek.

O yönüyle Van'daki yaklaşım, farkındalık nasıl? Biz görüyoruz ki işte, 1999 depreminden sonra Kocaeli, Sakarya -burada Avcılar Belediye Başkanımızı da dinledik- bu bölgelerde 1999 öncesi deprem geçirmiş bu tip yapılarda hâlen bir şekilde iskân edildiği; işte, bazı, dezavantajlı grupların, mali durumu müsait olmayan insanların şehir merkezine yakın diye tercih ettiği -kısa süreli kiralamalar- mal sahiplerinin pek oturmadığı, böyle merkezi alanda kaldığı için biraz daha işyerine yönelik, ofis kullanımına yönelik hâle dönüştüğü bu tip konutların birçoğunda da birçok anlaşmazlıkların olduğu, işte, kentsel dönüşüm açısından ya maliklerinin anlaşılamadığı ya da mevcut imar planına göre yıktıklarında aynısını yapamayacakları... Bu gibi tablolar var. Van'daki psikoloji nasıl? Yani 2011'den bu yana, Van, yapılaşma noktasında, vatandaşın talebi noktasında nasıl bir süreç yaşadı?

Bir de küçük bir örnek vereyim hemen Sakarya'yla ilgili. Sakarya'da imar planları hazır, 18 uygulanmış, çevre kuşaklama arteri yapılmış olan bir ilçemiz örneğin, 99 depreminden sonra çok büyüdü, bütün yeni konutlar o bölgede yapıldı, hepsi ikişer katlı, üçer katlı, site nizamında vesaire; böyle bir dönüşüm de yaşadı. Böyle bir talep yani o güvensiz konutlardan kaçış, kendi içinde imara hazır, merkeze en yakın cazibe alanı olabilecek bölgeleri hemen geliştirdi, kendi kendine geliştirdi. Van'da da buna benzer örnekler yaşandı mı ya da nasıl bir süreç oldu? Bu konuya biraz daha açıklık getirin, bunun içinde de belki önerileriniz olacaktır.

Buyurun.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Başkanım, şöyle: Öncelikle, bir binanın tek katlı ya da 2 katlı olması depremden zarar görmeyeceği manasına gelmez.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii ki, tabii ki öyle.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yani bunların tamamı... Ben 2002 yılında yüksek lisans tezimi, Van yerleşkesinin deprem risklerinin tahmini ve olası depremin Van'daki yapı stoku üzerindeki etkileri üzerine yapmıştım. O zaman 197 tane farklı özellikte yapı inceledim. Bunların yani o günkü yapı stokunun yaklaşık yüzde 3'ü "çok katlı" diyebileceğimiz yapıydı; geriye kalan yüzde 97'lik kısmının, işte bahsettiğimiz, hiçbir mühendislik hizmeti görmemiş, tamamıyla mühendislik biriminden uzak bir şekilde yapıldığını; aslında mühendislik literatüründe yeri de olmayan, ne yığma olan ne betonarme olan, yarı yığma-yarı betonarme şekilde inşa edildiğini görmüştük. Bunların da ciddi anlamda...

Şimdi, 2011 yılında meydana gelen depremin, ilk depremin yer ivme kayıtları 0,17 g'lerdedir; 0,17 g. Biz hep büyüklükle bu işi kıyaslıyoruz, hâlbuki asıl önemli olan ivme büyüklükleridir, depremin etkisi direkt ivme büyüklükleriyle ilişkilidir. 9 Kasımda meydana gelen 2'nci deprem, altı saniye sürmüş bir

deprem ve yaklaşık 0,25 g civarında bir yer ivmesi vardır. Sakarya'da meydana gelen, Kocaeli'de meydana gelen depreminse süresi yirmi kûsur saniye -hatırlamıyorum- ama yer ivmesi büyüklüğü 0,46 g'ler civarındadır. Dolayısıyla, 0,46 g civarında bir depremin olması durumunda bu yapıların ayakta kalabilme ihtimali yoktur. Bu anlamda, işte o insanları bir şekilde bununla alakalı ikna etme şeyi var.

Ben size bir tane canlı örnek vereyim. Devlet Su İşleri binasının 2 katlı bir hizmet binası vardı hemen havaalanının sol tarafında. Bu, ilk depremden sonra hiçbir hasar almamış bir binaydı, devlet kontrolünde yapılmış, betonarme bir bina ve Devlet Su İşleri hizmet binası olarak kullanılıyor, 2 katlı bir bina ve hatta 2'nci deprem öncesinde bu binaya yerleşim yapılması için yani tekrardan kullanıma açılması için sıvalardaki, duvarlardaki çatlaklar vesairelerin tamiratına yönelik çalışmalar başlatılmıştı. 2'nci depremde bu binanın üst katında kolonlarda yaklaşık olarak yüzde 10 mertebesinde bir ötelenme meydana gelmişti. Bu bina aslında bize birçok şeyi öğretiyordu; biz bu binanın deprem müzesi olarak kalmasını istedik, insanlara anlatılabilecek daha da güzel bir örnek yoktu. Ben bunu gözlerimle gördüm ama oradaki tüm insanların bunu gözleriyle görüp 1 katlı ya da 2 katlı olmasının çok bir şey ifade etmediği yahut bir depremden hasar görmemesinin diğer depremde hasar görmeyeceği manasına gelmediğini...

Halkı bilinçlendirmek çok zor Başkanım, bunu ben gerçekten bire bir yaşadım. Depremden hemen sonra, kendi başına inşaat yapmış birinin sonrasında yine bundan ders almayarak depremden sonra kendi başına güçlendirme yaptığına şahit oldum ve yaptığı güçlendirme de binayı ciddi anlamda daha da riskli konuma getiriyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Daha tehlikeli hâle getirmiştir, evet.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Hatta o binayı, size bahsetmiş olduğum hoca ekibiyle beraber gezdik, çok farklı olaylarla karşılaştık. Dolayısıyla insanların bu noktada bilinçlendirilmesi çok zor olabilir ama bence, bizim yetkililer olarak bunu zor bir hâle getirmemiz lazım, zorlamamız lazım. Yani insanlardan bu bilinç beklenirse çok böyle başarılı olabileceğimizi düşünüyorum.

Binaların kullanımı noktasında, evet, bir bina aldığınızda deprem öncesi-deprem sonrası hesap kitabı yapılıyor. Bu bir pazarlama stratejisi olarak yapılıyor; deprem öncesi bir binanın birim metrekare fiyatı, işte, deprem sonrası bir binanın birim metrekare fiyatının belki üçte 1'i oluyor, belki dörtte 1'i oluyor. Bu yeni yapanların, işte, bir şekilde pazarlama noktasında ama bir bina eğer sağlamsa deprem açısından, depremden önce ve sonra... Ha, bilimsel olarak şunu söyleyebiliriz: Bir binanın depremden önceki frekansı ya da periyoduyla depremden sonraki periyodu aynı değildir yani ufak da olsa bir miktar değişiklikler bulunur; yani bu bize şunu gösterir: Bir bina depremden etkilenir mi? Evet, etkilenir ama çok önemli seviyelerde etkilenmez. Dolayısıyla, bir bina depreme dayanıklıysa deprem görüp görmemesinin aslında çok büyük bir anlamı yoktur yani. İnsanlar hâlen, deprem neticesinde orta hasarlı olarak belirlenmiş, deprem dayanımı tam olarak belli olmayan evlerde yaşamaktalar. Onu da geçtik, çarşı içinde, ticaretin yoğun olarak bulunduğu yerde depreme dayanıksız yapılar hâlen bulunmakta. Bunların mahkeme süreçleri var, o süreçlerden dolayı yıkılmıyorlar ama bunlar ciddi anlamda can tehdidi oluşturuyor. Ben o binada oturmuyor olabilirim ama o binanın önünden geçiyorum, günde oradan belki bin kişi geçiyor; deprem her an olabilir. Dolayısıyla, bununla alakalı da hususların olması lazım. Adam mahkemeye verip bu süreci kilitleyebiliyor.

Sorunuza cevap oldu mu bilmiyorum ama benim aklıma gelenler bunlar şimdilik. İstedığınız ek bir husus olursa...

Ha, şeyi sordunuz, onu da söyleyeyim. Depremden sonra 17 bin tane yeni konut yapıldı ama bu yeni konutlar yapılırken oradaki insanların sosyolojik, hane halkı vesair durumları bence göz ardı edildi. Şimdi, yapılan dairelerin tamamı 100-110 metrekare 3+1 daireler yani tamamı, belki çoğuna yakını ama Van'daki hane halkı ortalaması yaklaşık 6 kişi. Dolayısıyla, belki bunlar göz önüne alınarak yapılmalıydı. Bu yapıldı, bununla beraber ulaşım düşünülmedi; kentin dışına, 50 bin kişinin yaşayacağı yeni bir yer yapıyorsunuz ama bu ulaşımı, bunları kente nasıl getirip götüreceksiniz planlayamıyorsunuz ya da planlayamadınız.

Bununla beraber, 2011 yılında olan depremden sonra imar planındaki revizyon yetkisi Bakanlığa veriliyor, Bakanlık yapıyor. Bakanlık maalesef, yapmış olduğu o çalışmada -halktan gelen baskı da olabilir bu- imar planı neyse benzer şekilde devam ediyor yani 6 kat 6 kat, 7 kat 7 kat ya da işte 5 kat 7 kat şeklinde. Yeni yerlerin imara açılma durumu da var ama maalesef o süreci iyi değerlendiremediğimizi düşünüyorum yani deprem sürecini, yeniden bir şehrin planlanması noktasında iyi değerlendirmedikimizi düşünüyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU – Evet, teşekkür ediyorum.

İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu, buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, burada İstanbul Büyükşehir Belediyesini, Sakarya Büyükşehir Belediyesini, Kocaeli Büyükşehir Belediyesini dinledik ve Van'ı dinlemek istedik ama daha çok, Van'dan çok, Beyefendi kendi çalışmaları üzerinden değerlendirmelerde bulunmak durumunda kaldı. Burada da aslında seçilmiş yönetim ile kayyum yönetimi arasındaki farkı da çok net bir şekilde görmüş olduk. Buradan Van Belediye Eş Başkanları Bekir Kaya ve Bedia Özgökçe Ertan'ı selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU – Tabii, evet, teşekkür ederiz. O manada değerlendirmenizin sonuç itibarıyla çalışmalarımıza katkı sağlanması hususunda bir eksiklik oluşturduğunu düşünmüyoruz. Değerli Hocamız da Van'da yaşayan kıymetli bir akademisyenimiz; tecrübeleriyle ve getirdiği tespitlerle zaten söylenebilecek yaklaşımları ortaya koydu. Bu noktada bir eksiklik olduğunu biz düşünmüyoruz ama sonuç itibarıyla değerlendirmeniz için de teşekkür ederiz.

Evet, şimdi sorusu olan milletvekilimiz; Arslan Kabukcuoğlu Eskişehir Milletvekilimiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri.

Sayın Genel Sekreter Yardımcısı -son kısımda yetiştirdim ama- bilgilendirmenize çok teşekkür ederim. Ben burada sadece Sakarya'yı izlemiştim. Onlar, depremden sonra yaptıkları şeyleri daha farklı anlattılar. Sizin orada muhtemelen fazla şey yapılmamış. Ben Kars'ta iki yıl çalıştım. O yöreyi az çok biliyorum. Hani böyle 3+1 odalı evler küçük dersiniz vallahi çok zor yani oradaki insanların normal alışkanlıkları bu kadar büyük daireler değil ve bu kadar bölünmüş daireler değil. Tabii ki bunlar biraz da ülkenin ihtiyaçlarına göre, hani her çocuğa bir oda olsun dersiniz bu insanların maddi imkânlarının bayağı bir üzerine çıkar. Bence 3+1 daireler son derece isabetli ve iyi hesap edilmiş ve hani biraz da beklentilerin maddi gerçeklerle örtüşmesi lazım. Bu fena bir şey olmamış ama tabii ki bunların yanında -ne bileyim ben- muhtemeldir ki orada hayvancılıkla uğraşanlar var, onlara bir ahır ihtiyaçları falan doğmuş olabilir, onları karşılayamamış olabilirsiniz. Bu mekân büyüklüğü fena değil.

Teşekkür ederim.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Estağfurullah.

Yani bu, oradaki halkın orayı tercih etmemesinin sebeplerinden bir tanesiydi. Oradaki amaç, işte ortalama hane halkının 6 kişi olması hasebiyle 6 tane oda değil. Yani 100 metrekarelik, 110 metrekarelik yerler onların ihtiyacını karşılamadı; bu bir gerçek yani oradaki gerçek. Uzun bir süre o konutlar boş kaldı, işte doldurulmadı, sonradan kiralanmaya başlandı, insanlar kendi evlerinde kalıp orayı kiraya vermeye başladılar. Hani benim tespitim şu: Bununla alakalı yapılacak çalışmalarda sosyolojik anlamda oradaki insanların ihtiyaçları da karşılanarak bir konut planlamasının yapılması gerektiğini düşünüyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Yıkılan evler kaç metrekareydi?

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Ya, belki onlar da işte 110, 120 metrekare olabilir ama burada hani 100 metrekareden kasıt oradaki ortak alanlar var, vesaireler var.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Doğru.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Evet.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır...

Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum.

Tabii, Sayın Hocamıza teşekkür ediyorum sunumları dolayısıyla, aynı zamanda konu hakkında etkin ve yetkin bir değerli akademisyen olması vesilesiyle.

Şimdi, tabii, Belediye Kanunu, belediye tanımını yaparken “Karar organları seçmenler tarafından belirlenen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.” der. Karar organı seçmen tarafından belirlenmeyip atanınca bazı sorunlar da beraberinde gelir, bu da doğal olarak bu anlamda birçok belediyede karşımıza çıkıyor olabilir. Fakat ben şunu söylemek istiyorum: Tabii, Sayın Hocamız... Van Büyükşehir Belediyesinin deprem sonrasında yaptığı çalışmalar konusunda bir sunum başlığı var ama içerisinde tabii yoğunlukla imar planları ve buna yönelik çalışmalar görüyorum.

Van depremi, hepimizin yüreğinde gerçekten çok büyük, acı izler bırakan bir depremdi. Ben o dönem Belediye Başkanıydım, depremin ertesi günü de Van'daydım hatta Ercişte o yıkımı yerinde bizzat görmek, şahit olmak durumunda o acıyı yaşadım. Tabii, belediye olarak, Van ilimizle, Vanlı kardeşlerimizle dayanışma içerisinde elimizden geleni o dönem yaptık -bu ortam onun yeri de değil ama- çok büyük bir yıkımdı Van. Van depreminden alınacak çok ders var; bu dersleri burada konuşup görüşebilmeyi dilerdim. Van'ın belleğinden, Van'ın geçmiş deneyimlerinden, tecrübelerinden yararlanmak isterdim. Van'da yapılan sadece birtakım plan değişiklikleri, imar plan çalışmaları değil, kentsel dönüşüm çalışmalarının görselleri değil ama bize yol gösterici, Komisyonumuza yol gösterici önerilerde bulunulmasını arzu ederdim. Bugün, Allah korusun, Van'da bir deprem olduğunda Van Büyükşehir Belediyemiz hazır mı? Bunu duymak isterdim. Hangi personeliyle, araç gereciyle, hangi organizasyonel yapısıyla hazır? Bunu görmek ve duymak isterdim. Dolayısıyla, yani belediyeler; siyasi kurumlar, kamusal kurumlar olmasına rağmen karar organları siyasi olan tek kamu kurumudur çünkü seçimle gelenler halkına karşı bir sorumluluk hissederler. Bu, sorumluluk hissedilmiyor demek anlamına gelmesin sözüm ama tabii daha hassas, daha duyarlı... Çünkü bir daha seçilmek için gereğini yapmak durumundalar; öyle olmayınca birtakım yanlış anlaşılmalara da olabilir bu sunumla ilgili.

Şimdi, Sayın Başkanım, ben buradan şunu söylemek istiyorum: Bakın, belediyelerimizde -az önce Kocaeli Büyükşehir Belediyemiz, ondan önce Sakarya Büyükşehir Belediyemiz, dün İstanbul Büyükşehir Belediyemiz, özellikle büyükşehir belediyelerimiz ve bu depreme hassas durumda olan diğer birçok ilçe belediyemiz de dâhil olmak üzere- keyfiyete dayalı bir çalışma yöntemi anlayışı pek doğru olmayacak bu depremle ilgili diye düşünüyorum; yani bu konuda belediyelere bir kanunla zorunluluk getirmek... Ama onu da arkasından ciddi bir şekilde takip ediyor olmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Sözümü burada -anlaşılmıştır herhâlde- sonlandırmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Tabii, bu noktada şöyle bir şey var: Bugün, biz, belediyelerimizin, -bütün denetim görevi olsun- şehircilik anlamında, karar verme noktasında şehre istikamet belirleyecek, şehrin bütün dinamikleriyle en sağlıklı şekilde gelişimine, yönetimine katkı sağlayacak bir yetkinlikte olmasını istiyoruz tabii; hepimizin ideali, yaklaşımı bu ancak bu noktada hem belediyelerimizin bu kapasitelerinin geliştirilmesi hem belediyelerimizin en önemli paydaşı olan bizatihi vatandaşın da bütün bu konulara yaklaşımının en başında -konuşmamızda değindiğimiz gibi- hissiyatının, hassasiyetinin gelişmesi, bunun âdeti deprem güvenliği noktasında bir kültür hâline gelmesi... Yani bugün hep söylüyoruz, birçok defa söyledik; işte otomobiline gösterdiği özeni yaşadığı konut için de, onun güvenliği için de gösterecek bir algıyı vatandaşımızın da kazanması... Tabii, bu, yılların birikimi Türkiye’de; bir sosyolojik ihtiyaç, sorun. Buradaki bütün iş yapma biçimleri gelenek hâline gelmiş. Tabii ki idealinde biz de belediyelerimizin bu noktada daha etkin, yetkin denetim görevlerini de, bütün yetkilerini de en iyi kullanacak düzeyde olmalarını istiyoruz ama işte Genel Sekreter Yardımcımızın da dile getirdiği gibi, bunlar bazen uygulanamıyor ve uygulanamama durumları işte, Türkiye’de bu kadar zaman içerisinde, elli atmış yıllık şehirleşme hikâyemiz içerisinde böyle bir yapı stokuyla bizi baş başa bıraktı bugün ve bu noktada ben de size katılıyorum ancak tabii, bunun bazı altyapısını, şartlarını daha iyiye taşıdıktan sonra, daha reel beklentilerin, daha gerçekçi yaklaşımların ve uygulanabilir birtakım düzenlemelerin daha etkili olacağını düşünüyorum. Evet, biz geçen İmar Kanunu’nda değişiklik yaptığımızda bugün artık kaçak bir yapının yıkılmama şansı yok şu anda çünkü vatandaş yıkmazsa belediye, belediye yıkmazsa Bakanlık silsile yoluyla bu konuda hem yetkili hem görevli oluyor. Belediyenin bu görevi yapmaması hâlinde İller Bankası paylarından kesintiye varacak kadar, oradaki yıkım masrafinin kesilmesine kadar bir süreç işliyor ama işte, buna rağmen burada hâlâ bazı durumlarla karşılaşabiliyoruz. Bölgenin yapısından olabilir, oradaki, bu sadece Van özelinde değil, birçok ilimizde karşılaşacağımız bir durum olabilir. O manada, bu kültür bütün yönleriyle yerleştikçe –maalesef bunun içinde kötü, acı tecrübeler de olacak Allah korusun- inşallah bizim bu noktada bütün temennilerimizin hayata geçme ihtimali daha da yükselecek, artacak diye düşünüyorum.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa bir şey söylemek isterim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun Hocam.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Bize gelen yazıda deprem riskini azaltmaya yönelik yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarıyla alakalı yaptıklarımızın anlatılması istenmişti -yanlış bir şey söylemeyeyim- uygulamada yapılan; dolayısıyla Van Büyükşehir Belediyasının depremle ilgili yaptığı, işte, bizden önce sunumlarını yapan arkadaşlar gibi bir sürü çalışması var yani bununla alakalı farkındalık oluşturmak vesaire ama işin özüne yönelecek olursak

deprem riskini azaltmaya yönelik bizim yaptığımız çalışma budur ve bu da çok başarılı bir çalışmadır ve inşallah tamamına erdikten sonra da yerdeki, şehirdeki karşılığı inanılmaz büyük olacak, etkisi de büyük olacak.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İnşallah.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Çünkü yani deprem riski taşıyan binaları yerinde dönüştürüyorsunuz, bu riski ortadan kaldırıyorsunuz ve yaklaşık, işte, 100 bin nüfusa hitap eden bir kesimde insanları güvenli evlerde yaşatmaya başlıyorsunuz. O anlamda bir yanlış anlaşılma olmasını istemem doğrusu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi, söz isteyen, Cemal Çetin, İstanbul Milletvekili.

Buyurun Sayın Vekilim.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sayın Hocam gayet donanımlı bir bilim insanı olarak bize gerekli bilgileri burada verdiler; inanıyorum ki oradaki çalışmaları da önümüzdeki günlerde Komisyonumuza iletme imkânına sahip olurlar.

Tabii, buradaki çalışmaları –burası Genel Kurul değil- siyasi polemiklere çekmek de doğru bir şey değil. Bu polemige girmek istemiyorum. Bizim de söyleyecek çok şeyimiz var ama burası partilerüstü bir Komisyon olduğu için bu konulara girmiyorum.

Ben Hocama teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Yine, İstanbul Milletvekilimiz Hulusi Şentürk.

Buyurun Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sunumunuz için teşekkür ediyorum Hocam.

Aslında Vekilimiz bu konuda söylemek istediğini çok güzel söyledi; yani burada, genel sekreter yardımcılarının sunum yaptığı Komisyon toplantılarında, Van'dan bir Genel Sekreter Yardımcısının gelmesini kayyumla ilişkilendirip siyaset yapmaya kalkarsak bizim söyleyeceğimiz çok şey var. O yüzden bu konulara lütfen girmeyelim; kaldı ki kayyum 2019'da atanmıştır, biz son bir yılın hesabını sormuyoruz herhalde Van'a. Bunu vekilim çok güzel dile getirdiği için ayrıca dile getirmek istemiyorum.

Belediyelerin zorunlu tutulmasına gelince... Aslında yasal olarak, evet, haklısınız Başkanım ve bu konuda sıkıntılarımız var ama Belediye Başkanlığı yapmış bir kişi olarak da belediyelerimizin bu konuda yaşadığı problemleri de çok iyi biliyorsunuz. Bir de bu işin sosyokültürel ve ekonomik karşılığı var. Yoksa, yasalarımız yıllardır vardı bizim. Bu yasaların hangisini belediye olarak gerçek anlamda uygulayabildik? Tamam, yasa koyucu bir yasayı çıkarıyor ama sonuçta bunun sahada uygulanması noktasına geldiğinizde bir sürü problemlerle karşılaşılıyorsunuz ve bu problemler de bir süre sonra yumak hâline geliyor. Dolayısıyla bu konuda belediyelerimizden ziyade toplumsal bilincin artırılması ve belediyelerimizin kendi parti teşkilatları dâhil olmak üzere, partilerin siyasi bakış açılarını buradan geri çekerek tamamen teknik meseleye odaklanması gerekiyor. Dolayısıyla bence bu belediyelerimizin bir vizyon ya da bilinç sıkıntısından ziyade, Türkiye'deki siyasetin ne yazık ki çok fazla sonuç odaklı olmasından kaynaklı. İnşallah bu sorunları da hep beraber aşacağımızı ümit ediyorum.

Ben bir kere daha teşekkür ediyorum. İyi günler diliyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Yine İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Benden önceki 2 değerli milletvekili arkadaşım ucundan kıyısından konuya değindiler; ben de aslında o düşünceyle söz almak istedim.

Şimdi, bu 2011 yılındaki –ona ayrıca geleceğim- Van depreminde Fatih Belediyesi olarak biz altı ay orada kaldık. Alaköy’ü merkez aldık ve oradaki 8 köyün işesi dâhil bütün ihtiyaçlarının karşılanmasının sorumluluğunu aldık. Daha sonraki depremde bir başkan yardımcım ve ilgili müdürlerimiz orada olduğu için o sonraki depremde ölümden kurtulan bir müdürümüz oldu ve çok tahripkardı aslında 5,6 olan o deprem de, onu da yaşayan biri olarak, orada ciddi çalışmalar yaptık; o sosyal, kültürel çalışmaları da... Depremden hemen sonra olması gereken, insanları bir arada tutan -büyük sahra çadırları içerisinde- insanların ortak ihtiyaçlarının karşılanacağı inanılmaz güzel çalışmalar yaptık. O kar kıyamette konteynerlerde kalan bir arkadaşınızım ve Van halkıyla da son derece iyi ilişkilerle ayrıldık, hâlâ da oradaki muhtarlarla da telefonda görüşüyoruz, bu önemli gün ve gecelerde de mesajlaşıyoruz. Bizim için son derece kıymetli bir zamandı. Orada hatta kendi belediyemiz adına da 24 derslikli okul yapıp öyle ayrıldık “Orada da anımız olsun.” İstanbul ve Van halkının birlikteliği açısından önemli bir mesajdı o.

Şimdi, CV’nize baktım, Van’da ilkokul, ortaokul, liseyi okumuşsunuz, üniversiteyi burada okumuşsunuz, yurt dışında eğitim almışsınız, son derece donanımlı, mesleği açısından da donanımlı bir hoca, bir profesör olarak dönüp tekrar Van’a hizmet ediyorsunuz; bu, son derece kıymetli. Üstelik de Van’ın bütün problemleri için de burada huzura gelip yaptığınız çalışmaları, yapacağınız çalışmaları bizimle paylaştınız.

Konuya girmek istemedim ama yani öyle, o bölgede; Van’da, Diyarbakır’da, Hakkâri’de sokakta bıraksanız belediyenin binasını bulamayacak, hiç o bölgeyle alakası olmayan belediye başkanları gördük biz orada. Şimdi, onlarla bunları mukayese edince yani sizi ve onları mukayese edince ben... Keşke her şey normal şartlar altında olsaydı, N.Ş.A olsaydı da bu durum söz konusu olmamış olsaydı ama tüm bunlara rağmen, orada Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalışıyor olmanız bence takdire şayan bir durumdur, çok önemlidir, Van halkı açısından da alacağı hizmetler açısından da son derece önemlidir, ülkemiz açısından da son derece önemlidir.

Sizi tebrik ediyoruz. Teşekkür ediyoruz.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Ben teşekkür ederim, sağ olun Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Sivas Milletvekili Ulaş Karasu.

Buyurun Sayın Vekilim.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hocamıza da teşekkür ediyorum.

Tabii ki Van, bölgenin en fazla göç alan, hızla büyüyen şehirlerinin başında geliyor yani Van’da hızlı bir nüfus artışı var. Aslında çok vahim bir konudan bahsediyoruz; 5,6 şiddetindeki bir depremde insanları kaybediyoruz. Yani 5,6 şiddetindeki bir depreme bile dayanmayacak bir bina stoku mevcut gözüküyor ve bununla ilgili de şu anda Van’da yenilenmesi gereken yani 5,6 şiddetinde en azından yıkılmayacak kaç tane bina var Hocam, bunun sayısı belli mi?

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yani şöyle; dediğim gibi, az önce söyledim ya, bu meydana gelen depremin etkisi depremin büyüklüğüyle ilgili değil, depremin ortaya çıkardığı ivme büyüklüğüyle ilgili. Yani 5,6 büyüklüğündeki deprem normal 7,2 büyüklüğünde, işte, bir ay önce meydana gelen depremden daha fazla yer ivmesi üretti.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Onu anlıyorum, onu anlıyorum ama şimdi şöyle: Yani, sonunda bu depremden daha şiddetli depremler de yaşayabiliriz o zaman yani biz bu bölgede 7,5 üzerinde depremler de yaşayabiliriz.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yani, ivme açısından şimdi yeni bir şey çıktı. AFAD öncülüğünde; artık yapacağınız binaya yönelik olarak maksimum ivmeler veriliyor yani en fazla orada ne kadarlık bir ivme oluşabilir, ona göre değerlendirme yaptığımızda, tamam, ciddi bir şey olabilir yani ivme büyük olursa ciddi bir hasar olabilir, ciddi bir yıkım olabilir ama depremden sonra yapılan yapıların bundan çok etkileneceğini düşünmüyorum. Önemli olan deprem öncesi olan yapıların bundan etkilenebileceğini...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Kaç tane? Yenilenmesi gereken sayı belli mi yani Van'da bu tarz bir depreme...

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yani, onu bilmiyorum. Rakamsal olarak bir şey ifade edemeyeceğim şu anda, bilmiyorum çünkü. Ama depremden sonra yapılan yapılarda çok büyük, daha doğrusu 1998 Deprem Yönetmeliği'nden sonra...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Hocam, onda sıkıntı yok yani 98 Deprem Yönetmeliği'nden sonra, 2000 yılından sonra yapılan konutlarda hazır beton kullanılması, demirin standardının değişmesi, yapı denetim şirketlerinin gelmesiyle birlikte zaten binalarda en azından donatı anlamında belli bir kalite yakalandı. Ama şimdi, Van o bölgenin en büyük illerinden bir tanesi, özellikle 1990 ile 2000 yılı arasında da hızla köylerden, çevre illerden göç almış, gecekondu oluşmuş bir şehir.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Evet, doğrudur.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bununla ilgili Van'da -şu anda Van'ın 1 milyonun üzerinde nüfusu var, doğru mu- yenilenmesi gereken bina sayısı nedir? Bununla ilgili nasıl bir çalışma yapılmaktadır, bununla ilgili yapılması gereken...

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – İşte, söyledim ya Sayın Vekilim...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Binayı bilmiyorsunuz.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yok, yok. Şu anda o bölgelerle alakalı pilot 3 tane bölge seçtik, onlarda yeni bir imarla beraber kentsel dönüşüm çalışmaları yapıyoruz. Oradaki yapıların tamamına yakını deprem açısından riskli binalar ve bunu yaklaşık üç dört aylık bir süreç içerisinde tamamladık. Bunu hayata geçirdikten sonra, bunun başarılı olması lazım, başarılı olduktan sonra diğer bölgeler için de aynısını yapmak...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Köylerle ilgili bir çalışma var mı?

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Köylerle ilgili şu anda yok.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Yani, çünkü o bölgede köylerde de ciddi bir nüfus yaşıyor. Köylerde de...

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Ya, şöyle bizim bir avantajımız var yani: 2011 yılında meydana gelen deprem neticesinde -az önce vekilimizin bahsettiği- gerçekten çok ciddi hizmetler yapıldı. Köylerdeki depremden etkilenen tüm yapılar -neredeyse tüm yapılar- yenilendi. İşte, yeni konutlar yapıldı. Hatta Alaköy’ün öncesinde bulunan köyler için yeni bir köy planlaması yapıldı, ahırlarıyla beraber, depreme dayanıklı konutlarıyla beraber. Dolayısıyla, yani o kısımda ciddi çalışmalar yapıldı.

Köylerde çok ciddi sıkıntımızın olduğunu düşünmüyorum fakat şehir merkezinde şöyle bir sıkıntı var: Hasar tespitine gelen elemanlar, insanlar bir şekilde belki yanlış bir fikirde bulundular “Tek katlıdır, buna bir şey olmaz.” dediler “2 katlıdır, bir şey olmaz.” dediler çünkü o dönemde elimizde ciddi anlamda kullanabileceğimiz, mühendislik açısından kabul edilebilir bir değerlendirme yöntemimiz yoktu yani. Binada hasar var mı yok mu ona bakıyorduk ama bu binanın deprem açısından dayanıklı olup olmadığına bakmıyorduk. Dolayısıyla, biz kendi planlamamızı Büyükşehir Belediyesi olarak bu yönde yaptık ve çok hızlı ilerledik yani üç dört aylık bir zaman diliminde bu bahsettiğim bölgelerdeki planlamamızı tamamladık. Buradaki kastımız ya da düşündüğümüz husus da şu: İmar rantını artıracğız. Orada 3 katlı yapılar varsa 5 kat, 6 kat, her neyse... Emsal olarak o bölgenin tamamına aynı emsali vereceğiz. Böylelikle orayı yerinde dönüştüreceğiz, bizim hedefimiz o ve bunda başarılı olabilirsek bence bu Türkiye açısından çok önemli, başka yerlerde de uygulanabilecek şekilde iyi bir uygulama örneğı olacak.

Van’ın kent içi nüfusu yaklaşık 600 bin civarında. Van bir taraftan, evet, geçmiş dönemde zorunlu göç almış bir şehir ama depremden sonra sürekli olarak göç vermiş bir yer ve sürekli olarak göç girişı ve çıkışı olan bir memleket o anlamda. Dolayısıyla, bununla beraber şehircilik anlamında ve deprem riskleri anlamında iyi bir yol alabileceğimize inancımız tam.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ama yani öncelikle bu envanterin çıkarılması lazım.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Şöyle, Sayın Vekilim, ben miktar olarak bilmiyorum ama o bölgedeki, bizim pilot bölge olarak çalıştığımız bölgelerdeki yapıların yüzde 98’i deprem açısından riskli yapılar.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Anladım.

Teşekkür ediyorum.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Estağfurullah.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, Samsun Milletvekilimiz Bedri Yaşar...

Buyurun Sayın Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Tabii, Meclis çalışmaları, hem o tarafa hem bu tarafa koşup duruyoruz, bu programlar çok çıkıyor.

Bu bölge aslında -hep batıyı dinledik, doğuda neler oluyor açısından- bizim için önemli çünkü doğuda olan depremler daha yıkıcı. Ölü sayısı daha fazla olduğu için yani daha çok orada neler olup bittiğini görmek istiyoruz. “Nasıl çalışma yapılıyor, nasıl tedbirler alınmalı?” Yani, deprem anında tabii devletin bütün kurum ve kuruluşları otomatikman orada, ellerinden geleni yapıyorlar ama deprem sonrası yapacağımız çok iş var. Yani bugün de deprem olabilir, yarın da olabilir. Görünen o ki -işte, en son depremin şiddeti ortada- yani 6 şiddetinde depremde bile orada hasarların meydana gelmesi muhtemel. Yani, dolayısıyla, burada belki ağır bile ilerlese, sağlam temel üzerine sağlam bina inşa edebiliriz.

Şimdi, ben gerçi sunumunuza yetişemedim, kusura bakmayın ama dinlediğim kadarıyla söyleyeyim. İşte “Binalarda tespit yapıldı.” diyorsunuz. Zaten o tespit yapılırca otomatikman o tespitin içerisinde alınan sonuçlar o binaların depreme dayanıklı olup olmadığını gösterir. Siz diyorsunuz ki: “Zaten bunların üç aşağı beş yukarı yüzde 98’i olumsuz sonuçlar verecek.” Yani, demek ki şehri baştan aşağı yeniden planlamak gibi bir şey çıkıyor. Bundan önceki plan notlarını bilmiyoruz tabii, şimdi bir taraftan da biz özellikle deprem bölgelerinde yatay yapılaşmayı önemsiyoruz. Tabii, tedbirler alınarak istediğiniz katlı bina yapılabilir, bu başka bir şey ama özellikle Van bölgesinde, o bölgelerde böyle teknolojik binaların, maliyeti yüksek binaların ben kaldırabileceğini zannetmiyorum. Onun yerine hem yatay mimariye önem verip hem de mevcut yoğunluğu da bozmadan -siz yoğunluk artışı dediniz- yoğunluk artışına da mümkün olduğunca daha fazla girmeden bu işi nasıl çözebiliriz diye aslında bir master plan yapmanız lazım. Yani bu işe en baştan “Bismillahirrahmanirrahim” deyip başlamanız lazım. Bilmiyorum, son depremde herhâlde 8-10 bin... Kaç bin konut yapıldı Vanda?

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – 17 bin tane konut yapıldı.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Toplam ne kadar bina var? Yani yaklaşık 600 bin nüfus yaşıyor, 4’e bölersek 150 bin bina. Demek ki yaklaşık yüzde 10’u yani bina değil de siz 17 bin dediğiniz zaman onu da 4’e bölerseniz demek ki 5 bin bina. Hani 17 bin konut yapılırsa, binaya bölerseniz...

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Orada çok katlı yapıldı. 6 kat, 5 kat...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Normaldir.

Yani, dolayısıyla, orta yere bir envanter muhakkak koymak lazım. Buna göre zaten yeni yapılan bölgeyi de üç aşağı beş yukarı -Van’ı çok fazla bilmiyorum ama- hani biraz daha dışarıya doğru açılan alanda şehri geliştirmeye çalışıyorlar. Tabii, yeni yapıyla beraber sadece binalar değil, altyapılar da gündeme geliyor yani bütün bu yaptığınız sistemi altyapı kaldırabilir mi, o da ayrı bir şey.

Dolayısıyla, mümkün olduğunca Van’ı model kent, model şehir, depremde öncelikli bölge, depremde ilk uygulama alanı gibi bir model şehre çevirip bunun üzerinden yürümek lazım. Benim önerim mümkün olduğunca, olabildiğince bir an önce bu tespitlerin yapılması.

Başkanım, Van’ı biz bu konuyla ilgili model şehir ilan etsek. Nasılsa Lütfi burada yok, yoksa Lütfi “Hatay.” Diyecektir. O fırsatı da ganimete çevirelim. Ama hakikaten önemli çünkü o bölgede...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “İzmir var.” diyor burada ağabey, İzmir.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – İzmir mi? İzmir sürekli deprem hâlinde. Bu şimdi şöyle, modelleme açısından... İzmir ve İstanbul önemli, biri Marmara biri Ege Bölgesi’nden ama bir de öbür taraftan, Güneydoğu Anadolu’daki deprem kuşağından, Kuzey Anadolu Deprem Hattı’ndan da bir başka yerden... Yani, böyle örnekleme olması açısından fay hatları üzerinde -ki en önemli model de Van-bugünden çalışmaya başlanırsa mesafe katedilebilir diye düşünüyorum.

Başarılar diliyorum.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Teşekkür ediyorum.

Biz memnun oluruz böyle bir şeyden yani gerçekten öncelikli olarak Van’la alakalı bir çalışma yapılmasından.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Uluslararası kredilerin kullanılması da dâhil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama deprem... Bu konuda haklı, Başkanım.

Bedri Bey'e binaen, ben de TOKİ'de görev yaptığım zaman ve daha sonra deprem sonrasında sürece baktığımızda hakikaten köylerine kadar, orada gerek camilerinde gerek okullarında gerekse yine kardeş belediye çalışmaları kapsamında köylerde farklı taziye evleri, sohbet evleri gibi çok nitelikli işler de yapıldı. Genel Sekreter Yardımcımız "17 bin bağımsız bölüm..." Ama daha öncesinden de TOKİ'nin orada sosyal konut olarak yapmış olduğu yaklaşık 5 bine yakın da konut vardı, onları da sayarsak 24 bin-25 bin civarında orada bağımsız bina.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – 6 bin bina eder, 150 bin bina...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Edremit yeniden yapıldı...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yok, şunu demek istiyorum: Bu, mevcut o dönem tespit yapılan, zarar gören bağımsız bölüm sayısı ile ilgili de bir şeydir. Yani devletin, belediyelerimizle birlikte bütün olanaklarıyla, imkânlarıyla beraber Van'a hizmet için koştuğunda oradaki zarar gören bağımsız bölüm sayısı önemliydi, hemen onlar için çok acil bir planlamayla beraber konut ihaleleri yapıldı. Tabii, o süreçte de geçici barınma yerleri önemliydi, konteyner kentlerin kurulması vesaire. Aslında, Van bu manada devletin, deprem sonrası yapılması gerekenler açısından da örnek teşekkül edecek, gerek geçici barınma yerleri, gerek konteyner kentler gerekse de hızlı bir şekilde zarar gören binaların yerine yeni depreme dayanıklı konutların yapılması açısından hakikaten... Bir de aynı zamanda bizim yardım koordinasyonu sağlama açısından da önemli bir şeydi yani orada, o dönemlerde hakikaten Türkiye'nin her tarafından bütün vatandaşlarımızın canı gönülden yardımları söz konusuydu. Onları koordine etmek, dağıtımını yerinde ve doğru sağlayabilmek, geçici barınma yerlerini oluşturabilmek, çünkü kıştı, 2011 yılının Ekim ayında meydana gelmişti hemen kışım, aralık bir anda karla kaplı bir Van ortamıydı. O organizasyon imkânlarını da değerlendirmek noktasında hakikaten Van önemli bir örnektir Bedri Ağabey, ben de katılıyorum yani.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, ben de teşekkür ediyorum İstanbul Milletvekilimiz Abdullah Güler'e.

Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu söz istedi.

Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz önce Sakarya Büyükşehir Belediyesinden de bir konuşmalarını dinledim -ben inşaat mühendisi değilim, Sayın Genel Sekreter Yardımcısı da inşaat mühendisiymiş, sizin aranızda da inşaat mühendisi olan insanlar var- şimdi, çözüm olarak: "Rant yaratacağız, 5-6 kata çıkartacağız..." Yani bu deprem bölgesi için, deprem yörenesi için uygun bir çözüm müdür?

Teşekkür ederim.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Yani, dönüşümün başka türlü bir yolu yok, bizim gördüğümüz.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Çaresizlik.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Evet, bizim gördüğümüz başka bir yok yani. Şimdi, biz...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – En kolay onu Van'da çözebilirsiniz, Allah'ın yeri mi yok orada, dünya kadar hazine arazileri var, rezerv alanlar oluşturunuz rezerv alanlara kaydırırsınız yani en kolay orada çözülür.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Şöyle, Sayın Vekilim: 2013 yılında yapılan planlama dâhilinde planlı alanlar yaklaşık işte 2 milyon nüfusa yetecek şekilde planlanmış ama şu anda o alanların hiçbiri insanlar tarafından tercih edilmiyor. Şimdi, bir planlama yaparken ya da bir sorunu çözerken eldeki verileri kullanmamız lazım yani o gerçekleri görmezlikten gelerek yaptığımız bir çözümleme maalesef başarılı olamıyor yani. Ha, buradaki hedef şu: Zeminin fazla kullanılmaması, işte mesela kısıtlamalar getirilecek orada zeminin kullanımına yönelik, maksimum işte yüzde 30 olacak şekilde ya da yüzde 20 olacak şekilde veyahut işte minimum parsel büyüklüklerinin 4 bin metrekare olması gibi farklı farklı çözümlemelerimiz var ama bu gerçeği göz ardı edemeyiz yani hani, bu gerçeği göz önünü alarak bir şeyler yapmamız lazım. Buradaki iyi olan taraf şu: Geçmiş dönemde yapılan imar tadilatları kişiye rant sağlamış mesela o kişiye rant sağlanarak Van'da belki binlerce imar tadilatı yapılmış ve bu imar tadilatının yapılması zaten bizi çıkmaza sokmuş. Böylelikle kent merkezi cazip hâle gelmiş, dış taraflarda hiçbir şekilde inşaatlar yapılmamış, bu hususu bununla beraber çözebileceğimizi düşünüyoruz; oradaki herkese aynı şekilde, eşit bir şekilde, eşit emsal vererek bu sorunu çözebileceğimizi düşünüyoruz. Orada herhangi bir yoğunluk artması illaki ama bahsettiğim şekliyle Van'daki nüfus yani projeksiyon nüfusu yaklaşık 2 milyon, 2 milyona göre imar planı yapılıyor, 2 milyona göre altyapı yapılıyor vesaire dolayısıyla bir sıkıntı olacağını zannetmiyorum. Eğer başarabilirsek de çok iyi bir çözüm yani sonuç odaklı bir çözüm olacağını düşünüyorum.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Kısa bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Mustafa Bey de bir şey söyleyecek, İstanbul Vekilimiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, bu 2011 depreminden sonra Van, Erciş ve Edremit'e yapılan toplam konut yapısı 24 bin civarında yani köyler ve ilçe merkezleri dâhil olmak üzere hatta çok iyi biliyorum depremde bir yıl sonra açılışı yapıldı, Sayın Cumhurbaşkanımız orada açılışını yaptı. Tam bir yıl sonra Edremit'i kimse tanıyamaz hâle geldi, o kadar muazzam başarılı bir hikâyeydi o ve de gerçekleştirildi çok şükür.

Şimdi, İstanbul Esenyurt, 1 milyon 200 bin nüfusu var. Esenyurt'a son beş yıl içerisinde taşınanların, gelenlerin neredeyse yüzde 80'i Vanlı. Neden geliyorlar? Tutunabilmek için geliyorlar, hayallerini gerçekleştirmek için geliyorlar. Ben milletvekili arkadaşlarımızın... Van'da kentsel dönüşümde bir değere dönüşmesinin, bunun bir ranta dönüştürülmesinin, oranın kıymetinin artırılmasının yani Van'ın bizatihi kendisinin kıymetinin artırılmasının, cazibe alanı hâline dönüştürülmesinin hiçbir sakıncası yok, kesinlikle katılıyorum ve destekliyorum, insan olarak destekliyorum. Çünkü sıkıntılarını yaşıyoruz, büyükşehirlerde yani İstanbul'da, İzmir'de, Ankara'da yani bu bölgelerde siz yoğunluğu bir birim artırmazsanız burada yoğunluk yedi birim artacaktır ve artık işin içinden çıkılmaz bir sosyolojik altyapıya ulaşıyoruz büyükşehirlerde. Ben prensip olarak, kendi şahsi görüşüm, keşke Ankara, İstanbul, İzmir dışında Anadolu'da böyle önemli merkezler, göçü durduracak ve insanların insani şartlarda asgari ihtiyaçlarının karşılanabileceği, insanca yaşayabilecek yerler olsun keşke. Bu açıdan böyle ranta dönüştürülecek projelerin olmasından sakınmamak gerektiğini düşünüyorum, sizi destekliyorum.

Teşekkür ederim.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Ben teşekkür ederim, sağ olun Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun Bedri Bey.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Şimdi, şöyle söyleyeyim: Şehri siz nasıl isterseniz öyle yönlendirebilirsiniz yani Esenyurt'un kumaşı belli, ne sağa büyür ne sola büyür. Ama Anadolu'daki en büyük handikaplardan söylediğiniz biri o yani herkes bulunduğu yerde, bulunduğu mekânda, bulunduğu alanda bu dönüşümün olmasını istiyor dolayısıyla aynı yerde bu sorunu çözmeye çalışıyorsunuz. Öyle düşünmeyin, merkezler Türkiye'de dünyanın tam tersine zayıflıyor; bugün Ankara, merkezi neresi? Ulus. Şu an en ucuz olan yer. Şimdi, ne taraf? İşte, batı. Dünyada bütün şehirler batıya doğru gelişir dolayısıyla siz orayı altyapısıyla beraber Van'ın herhangi bir yerinde fark etmez; altyapısı, ulaşımı sosyal donatısı, okulu, çarşısı, alışveriş merkezi her neyse donatısıyla beraber yeni bir alan yaratırsanız, Sayın Belediye Başkanımızın da söylediği gibi "Edremit'i tanımayacaksınız." diyor, dolayısıyla o alanı oluşturabilirsiniz. Bunu söylerken, ben Van'ı model yapalım derken öyle içimden geçtiği için değil. Van, bugün Güneydoğuda yani İran, Irak kara yoluyla ticareti düşündüğünüz zaman özel günlerde, nevruzlarda, şunlarda, bunlarda inanılmaz nüfus alan; inanılmaz ticaret hacminin döndüğü yerler burası, mesela İran, Irak o bölgenin çok ciddi nüfus hareketleri oluyor. Orada belli bir standartı yükseltebilirsiniz onları, özellikle yüksek gelir grubu, İstanbul, Ankara oralara gelebilir ama o ülkelerin de alt gelir grupları var, orta gelir grupları var, o şey sağlanabilirse, orası kalkınma açısından veyahut da sosyal hayatı açısından belli bir seviyeye gelirse otomatikman hayatı da hayat standartları da yükselir, onlar da Esenyurt'a gelmek mecburiyetinde kalmaz. Dolayısıyla şehri istediğiniz gibi yönlendirebilirsiniz, bu tümüyle sizin elinizde.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

İstanbul Milletvekilimiz Hulusi Şentürk.

Buyurun Sayın Vekilim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Kanuni Sultan Süleyman bir beytinde -tam aklımda değil de- "Kimisi gül demiş yâre, kimisi Elif / rivayet muhtelif, maksat bir" diyor. Aslında burada Bedri Bey'in de, Genel Sekreterimizin de kasıtları aslında aynı sadece birisi inşaat mühendisi odaklı ve deprem odaklı bakıyor, diğeri ise aynı zamanda şehir yönetimi ve şehir planlaması mantığıyla. Şimdi, az önce verdiğiniz Ulus örneğinde de olduğu gibi ki İstanbul'un hemen hemen tüm merkezlerinde aynı şey geçerli...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bakış açısı farklı.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama buradaki sorununuz işte tam da bu. Biz ne yazık ki kentsel dönüşümü asıl olması gereken çöküntü alanların ya da kentin gelişimine ayak uyduramayan alanların dönüşümünde kullanmak yerine yapı stokunun dönüşümünde kullanır hâle geldik. Ne yapı stokunu doğru dönüştürebildik ne de kentsel dönüşümü doğru yönetebildik. Dolayısıyla bizim bu şehir merkezlerimiz bugün devre dışı kalmaya başladılarsa bu, şehir merkezlerinin gelişimlerine ayak uyduracak kentsel dönüşüme tabi tutulmamalarından kaynaklı bir sorundur. Bir kentin -aynı zamanda Van'da ya da İstanbul'da, hemen hemen her yerde olduğu gibi- bir yere odaklandığı noktada siz burayı yaşanabilir kılmak istiyorsanız çeperlerde de cazibe alanları oluşturmanız gerekiyor. Dolayısıyla bu tam bir şehir planlama mantığı. Burada haklı olarak sadece deprem değil, aynı zamanda şehir yönetimi, şehir planlaması mantığı iç içe gelince bu çözüm...

Ama Sayın Genel Sekreterim, bir tavsiye olarak alabilirsiniz, şu "rant" kelimesini bence kullanmayın burada. Çünkü "rant" dediğimizde biz birilerine peşkeş anlarız. Burada, değer üretme, şehir adına, kent adına değer üretme söz konusu. Bence kavramdan yani kavramın doğru kullanılmamasından kaynaklanan bir sıkıntı yoksa hepimizin hassasiyeti bir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Arslan Bey.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkanım, bir şey ilave etmek istiyorum. Korkarım Sayın Demir beni yanlış anladı. Şimdi, işte “Vandakiler ucuz evde otursunlar, fakir kalsınlar, İstanbul’a gitsinler, zengin olsunlar.” anlamında konuşmadım ben. Sabahki konuşmada sizler de vardınız, Sakarya Büyükşehir Belediyesi dedi ki: “Yüksek binalar deprem için risklidir, bu binaları alçak tutalım.” Hani eğer maksat illaki Vanlılara değer yaratmaksa yaparsınız bin metrekaare üzerinde 120 metrekaare villa, onlar da öyle doya doya oturur ama burada esas problem hani Van’ın ucuzluğu, işte İstanbul’un pahalılığından öte memlekette bir işsizlik problemi var. Şu anda 10 milyon kadar insan işsiz var. İnsanlar çare arıyorlar, çare arıyorlar; o şehir bu şehir, bu akraba o akraba, bunlarla uğraşıyorlar yoksa biliyoruz ki bu göçün esas nedeni işsizliktir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, tabii, değerlendirmeler oldu, teşekkür ediyoruz hepsi için.

Şimdi, tabii, Hulusi Bey’in de değindiği gibi, bir şehircilik mantığı içerisinde, bölgenin kendi dinamikleri içerisinde bir planlama dâhilinde şehirlerimizi biz bugüne kadar getirebilmiş, büyütebilmiş olsaydık bugün hem bu plansız büyümenin, çarpık kentleşmenin, bu nüfus hareketlerinin, göçün, homojen bir gelişmemeye alakalı yaşadığımız sorunların birçoğunu belki de yaşamayacak olurduk ya da asgari düzeyde yaşayacak olurduk. Şimdi, bunlar çok uzun yılların getirdiği, bizim âdeta – biraz önce de söyledim- gelenek hâline gelmiş, kültürümüz hâline gelmiş bir yaşam biçimi hâline gelmiş anlayışlarımızın eserleri. Tabii, bunlar içerisinde kolayca kaçmış olmamız, denetimden kaçmış olmamız, zaman zaman yükümlülükleri yerine getirmeden daha kısa yoldan bir konut ihtiyacımızı giderme noktasında kestirmeden hareket etmiş olmamız da bir vakıdır. Tabii, bunu da oluşturan belli sebepler, sosyoekonomik sebepler vardır. Ama sonuç itibarıyla bugün hiçbir güç bir şehri olduğu yerde dönüştüremez, kamu eliyle siz bunu istediğiniz kadar planlayın, bunun için istediğiniz kadar finansman sağlayın, bu süreç, insan yaşadıkça, yıllar geçtikçe oradaki ticari, içtimai, sosyal bütün gelişmelerle beraber oradaki kültürün bir eseri olarak gelişir; siz de burada doğru yönlendirirsiniz yetkili idareler olarak, doğru planlarsınız, denetlersiniz, vatandaşın bu noktada haksız rekabet oluşturmamasını, kendi mal ve can emniyetini riske atacak, birtakım kolaycılıklara kaçmasının önüne geçecek ve kanuni olarak da yükümlülüklerinizi en iyi şekilde yerine getirirsiniz ve bu süreçleri yönlendirmeye gayret edersiniz. Yani siz istediğiniz kadar yönetmeliklerle, planlarla, yanlış ya da şehrin dinamiklerine uymayan birtakım yaklaşımlarla planlayın; vatandaşın bunları tercih etmediğini, yine kendi çözüm yollarını en kestirme yollardan bulma gayreti içerisinde girebileceğini hepimiz yaşadık, gördük, biliyoruz. Bu yanılla biz bir değer artışı oluşturmaşın şu anlama geldiğini düşünüyoruz, buna tabii ki “rant” dememek lazım: Oradaki değer artışı, oradaki arsanın kıymetli hâle gelmesi demektir, oradaki arsa üzerinde yapılacak yapıdan daha fazla bir değer üretilebilecek olması demektir ve bunun da orada tercih edilerek oradaki kendi ticari dinamikleri içerisinde dönüşebilecek bir imkâna, dönüşebilecek bir hıza kavuşması demektir. Bunu bu manada değerlendirip bunu da bütün donatı alanlarını da planlayarak şehrin belli bölgelerinde, belli yerlerinde sürdürebilirsiniz.

Sakarya örneğinde yaşadığımız şey şudur: Mevcutta 1999 depremini yaşamış, 2000’den önce inşa edilmiş 5 katlı birçok yapı var. Bunlar şu anda cazip yapılar değil. Bunların değerleri de düşük, kira değerleri de düşük ancak şehir merkezinde olduğu için yine bir şekilde tercih edilen, kiralanan, ofis ya da konut olarak değerlendirilen yapılar bunlar. Biz oradaki mevcut bağımsız bölüm sayısını karşılayamadığımız için, imar planı buna elvermediği için bunları dönüştürme noktasında zaman kaybediyoruz; dönüştürme noktasında başka finansal desteklere, başka mevzuat düzenlemelerine

ihtiyaç duyuyoruz. Aslında gönül istiyor ki buralar da kendi içerisinde dönüşebilsin, kendi dinamikleri içerisinde bir değer üretebilsin ve o değer sayesinde dönüşebilsin; tercih edilsin, dönüştürülme bir tercih olarak önlerine çıksın. Tabii, bunun gerçekleşmeyeceği son derece sıkıntılı yerler de vardır, oralarda da kamu eliyle zorunlu dönüşüm uygulanacaktır, uygulanabilir vesaire, onlarla ilgili yaklaşımımızı yine aynı şekilde koruyoruz. O yüzden burada sadece işte “5-6 kat imar verelim ve buralar dönüşsün.” yaklaşımının bir altlığı var, bir gerekçesi var, bir sebep-sonuç ilişkisi var. Bugün hiçbir şekilde, depremde güvenli olmayacak yani taşıma gücü olarak bir zeminin sınılaşma potansiyeli olarak 5-6 katlı yapıyı taşıması noktasında çok daha derin temel sistemlerine, kazıklı temel sistemlerine ihtiyaç duyulacağı bir yerde tabii ki buna cevaz verilmeyebilir ama kaldı ki biz TOKİ eliyle de Sakarya’da yapılan bazı kentsel dönüşüm projelerinde 5 katlı ve kazık temelli konut projelerinin yapıldığını da biliyoruz, bunlar istenirse yapılır ama vatandaş bunu bu şekilde tercih etmez, bu şekilde de teknik bir zorunluluk oluşur. O yüzden bu yaklaşım böyle her yere aynı şekilde uygulanabilecek bir yaklaşım değil. Sayın Vekilim de sözlerimin sonunu dinleyip ayrılıysa daha iyi olurdu. O yönüyle de bunu birbirine karıştırmamak lazım diye düşünüyorum.

Evet, Van Büyükşehir Belediyemizin Değerli Genel Sekreteri Profesör Doktor Mucip Tapan Hocamız bizlerle bugün Van’la ilgili yapılan çalışmaları, Van’da imarla ilgili düzenlemeleri, kentsel dönüşüm için yapılan hazırlıkları paylaştı; kendi birikimlerini, tecrübelerini ve 2011’den bu yana Van’da yaşanan süreci de bizlerle paylaşmış oldu.

Teşekkür ediyoruz, başarılar diliyoruz.

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI MUCİP TAPAN – Ben teşekkür ederim Başkanım. Sizlere de çalışmalarınızda başarılar dilerim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sağ olun, çok teşekkür ederiz, kolaylıklar dileriz tüm Komisyonumuz adına.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu’nun, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum’la TBMM’de yaptıkları görüşmeye ilişkin açıklaması

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, değerli milletvekillerimiz, kıymetli Komisyon üyelerimiz; şimdi gündemimizdeki son sunum Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğümüzün. Şu anda Genel Müdürümüz burada. Arkadaşlar, bugün -Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sunumu esnasında- Sayın Bakanımız Türkiye Büyük Millet Meclisinde nöbetçiydi, kendisini ziyarete ettik, Divan Üyemiz, Kâtip Üyemiz Lütfi Kaşıkçı ve Komisyon Sözcümüz Selahattin Minsolmaz’la beraber, Sayın Genel Müdürümüz de orada Bakanımıza eşlik ediyordu. Biz Komisyon çalışmalarımızla ilgili hem Sayın Bakanımıza bilgilendirme yaptık hem de Bakanımızı davet ettik. İnşallah önümüzdeki hafta ya da ondan sonraki hafta bir gün için bir Komisyon toplantımızda Sayın Bakanımızla birlikte olacağız. Çevre ve Şehircilik Bakanımız Murat Kurum’un da selamlarını tüm Komisyonumuza iletmış olalım.

Evet, şimdi, ben sözü sunumunu yapmak üzere Genel Müdürümüze bırakacağım.

Genel Müdürümüz Murat Oral, Genel Müdür Yardımcımız Atila Erenler, Genel Müdür Yardımcımız Hidayet Uysal Komisyonumuzdalar; sizlere Komisyonumuz adına hoş geldiniz diyoruz.

Ben sunumunu almak üzere sözü Genel Müdürümüz Murat Oral’a bırakıyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

III. SUNUMLAR (Devam)

4.- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat Oral ve Mesleki Hizmetler Genel Müdür Yardımcısı Atilla Erenler'in, İmar Kanunu, Planlı ve Plansız Alanlar İmar Yönetmelikleri, özel sektör yapı müteahhitleri için sınıflandırma esaslı yeterlilik sistemi, Yapı Malzemeleri Yönetmeliği kapsamında hazır beton üretimin denetimi, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik ve tasarım gözetmenliği uygulaması hakkında sunumları

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Başkanım, değerli vekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz, malumunuz olduğu üzere, sunumu hazırlarken -İmar Kanunu çok geniş bir mevzuat, sizlerin de bildiği üzere- deprem ve yapı güvenliği açısından bir bakış tarzıyla, yani bu konuyla ilgili kısımlarını da öne çıkarak bir sunum hazırladık; müsaadenizle takdim ediyorum.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; sunum içeriğimizde, önce, İmar Kanunu ve uygulama yönetmelikleri olan Planlı ve Plansız Alanlar İmar Yönetmeliklerinde deprem ve yapı güvenliğine ilişkin hususlara genel bir bakış arz edeceğiz. Arkasından, yine deprem ve yapı güvenliği ile çok önemli olduğunu düşündüğümüz özel sektör yapı müteahhitleri için sınıflandırma esaslı yeterlilik sistemini takdim edeceğiz; geçen sene devreye soktuğumuz bir sistem. Yine bu konuyla ilgili diğer, üçüncü bir konu olarak Yapı Malzemeleri Yönetmeliği kapsamında hazır beton üretiminin denetimi konusu var. Yine, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik uyarınca şantiye şeflerinin sorumlulukları konumuzu ve son olarak -yine geçen sene yürürlüğe soktuğumuz bir düzenleme- özel binaların tasarımına ilişkin tasarım gözetmenliği uygulamasını takdim edeceğiz.

Sayın Başkanım, İmar Kanunu'nda yapı güvenliği öncelikle, malumunuz olduğu üzere, planlama süreciyle başlıyor. 3194 sayılı İmar Kanunu, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla 1985 yılında yayımlanmıştır. İmar Kanunu, planlama ve yapılaşma süreçlerine yönelik temel koşulları belirlemektedir. Ülke genelindeki planlama ve yapılaşma süreçlerine ait uygulamalar ise genellikle “ikincil mevzuat” dediğimiz uygulama yönetmelikleriyle yürütülmektedir. Bu kapsamda, kanun uyarınca, plan yapımına ilişkin hususlar Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'yle, imar planı bulunan yerleşim sınırları içerisindeki uygulamalar Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'yle, imar planı bulunmayan kırsal alandaki uygulamalar ise Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği'yle yürütülmektedir; yani, üç temel uygulama yönetmeliğimiz bunlardır.

Bahsetmiş olduğumuz birinci yönetmeliğimiz İmar Kanunu ve Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği kapsamında planlama işlemleri; afet, jeolojik ve doğal veriler... Yani, biz mekânsal planları hazırlarken imar planlarını afet, jeolojik ve doğal verileri, gerekli hâllerde kentsel risk analizlerini veya sakınım planlaması çalışmalarını ve risk azaltıcı tedbirleri dikkate alarak yapmaktayız; yalnız bu husus Bakanlığımızın Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünce yürütülmektedir.

İkinci aşama da planlanmış bir alandaki yapılaşma ve yapı inşası süreci. İmar Kanunu uyarınca inşai faaliyete konu olan kalıcı veya geçici, sabit veya hareketli, resmî veya özel, yer altı ya da yer üstü inşaatlarını içeren tüm tesisler “yapı” kapsamı içinde kalmaktadır. Yani, İmar Kanunu'nun çizdiği “yapı” tanımı çok geniş bir çerçeve, yani neredeyse inşai faaliyete konu olan her türlü tesis “yapı” kapsamı içine rahatlıkla girmektedir. Kanunda belirtilmiş olan, köylerdeki 2 katı geçmeyen konutlar, kamu tarafından yapılan yol, enerji, sulama gibi yapılar ruhsattan istisna tutulmuştur; bunların haricindeki tüm yapılar ruhsat alınarak inşa edilmek zorundadır.

İmar Kanunu uyarınca, yapı ruhsatı aşamasında -aslında deprem ve yapı güvenliği bu aşamada başlıyor- yapı ruhsatı başvurularında öncelikle bir yapı müteahhidi bulunması zorunlu. Ardından, bir yapı denetim veya fenni mesuliyet temini zorunluluğu var. Bir proje müellifi zorunluluğu ve bu proje müelliflerince hazırlanacak yapı projelerinin Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği, Yangın Yönetmeliği,

Türk Standartları Enstitüsü standartları, fen, sağlık, çevre şartları ile diğer kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanma zorunluluğu hem kanunda hem yönetmelikte dercedilmiş durumda. Yani, bir projenin bu saydığım -yani, ben başkanlarını saydım- Deprem Yönetmeliği'ne, Yangın Yönetmeliği'ne uygunluğu daha ruhsat aşamasında kontrol ediliyor; projeye uygun değilse ruhsat düzenlenemiyor.

Yine, hem İmar Kanunu'muzda hem Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'mizde 2020 yılı içerisinde yaptığımız düzenleme özellikle deprem karşısında binaların can güvenliğini güvence altına almak için getirdiğimiz bir düzenleme. "Deprem Etkisi Altında Binaların Tasarımı İçin Esaslar" bölümünde tanımlanan özel nitelikteki binaların tasarımlarının bu alanda yetkinliği haiz olan ve yetkin olduğu Bakanlıkça tespit edildikten sonra belge verilmiş olan inşaat mühendislerinin gözetimi ve kontrolü altında yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Yani, daha önce bir inşaat mühendisi tarafından bir bina projesi hazırlanıyor iken, buna göre ruhsata başvurulabiliyor iken geçen seneden itibaren, özelliği olan binaların -bunlar neler; 70 metre üzerindeki binalar, deprem izolatörü olan binalar gibi; ileride daha detaylı sunum olacak- bu özel binaların artık bu konuda tecrübesi olan, yetkinliği Bakanlıkça belgelenmiş olan bir inşaat mühendisinin gözetim ve kontrolünde hazırlanması zorunluluğunu getirmiştir.

Belirlenen şartlara göre projelendirilerek ruhsat alınan yapılar müteahhit ve şantiye şefi yönetiminde yapılmakta, yapı denetim kontrolü altında tamamlanmaktadır.

Yapının kazı işlemleri, temel ve tüm katların kalıp, demir, beton gibi işlemlerinin projesine uygunluğu mahallinde şantiye şefi, yapı denetim ve ruhsat vermeye yetkili idare tarafından tanzim edilen tutanakla teyit edilmeden yapının ilerlemesine izin verilmemektedir.

Yapının inşası tamamlandıktan sonra -aynı inşa sürecinde olduğu gibi- ruhsat ve eklerine, fen ve sağlık kurallarına uygun olarak tamamlandığının tespiti yine idaresi tarafından, fenni mesulün ve şantiye şefinin de bulunduğu ortamda idaresi nezaretinde bir tutanakla belirlenir. Yapının mevzuata uygun bulunması hâlinde bu yapıya kullanma izni verilir, uygun bulunmaması hâlinde kullanma izni verilmemektedir.

Diğer bir husus: Kullanma izni almış yapıların veya almamış yapıların yani her türlü yapının Bakanlıkça denetime tabi tutulmasına ilişkin yetkimiz bulunmaktadır. İlgili idarelerin veya gerçek ve tüzel kişilerin hazırladığı veya onayladığı mekânsal planları, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgelerini Bakanlığımız incelemeye yetkili; mevzuata aykırılıkları, süre vererek, verilen süre içerisinde düzeltmek üzere ilgili idarelere veya kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmeye yetkili; aykırılıkların giderilmemesi hâlinde bunları gidermeye yetkili. Geçen sene yine İmar Kanunu'nun 32'nci maddesine getirilen bir hükümlerle beraber, altı ay içerisinde yıkılması gerektiği hâlde ilgili idareler tarafından yıkılmayan yapıların Bakanlıkça, bedeli mukabilinde, hatta bedelinin bir misli fazlası idareden tahsil edilmek suretiyle yıkılabilmesine ilişkin hüküm getirilmiştir.

Sayın Başkan, sayın vekiller; İmar Kanunu ve uygulama yönetmeliklerine ilişkin genel çerçeveyi arz ettim.

Şimdi, biraz daha detaylı bir bakış açısıyla detaya girmek istiyorum.

Özel sektör yapı müteahhitleri için sınıflandırma esaslı yeterlilik sistemini getirdik geçen sene. Bu konuda konunun uzmanı Genel Müdür Yardımcısı arkadaşım Atıla Bey devam edecekler, müsaadelerinizle.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii.

Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATILA ERENLER - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; geçen sene bayağı detaylı bir şekilde uygulama şansı bulduğumuz yeni bir sistemi ben tanıtmak istiyorum burada.

Aslında “müteahhitlik” kavramı yıllardan beri İmar Kanunu’nda olan bir kavram ama bunun tam olarak ne olduğu ve bunların ne şekilde takip edileceğiyle ilgili bir düzenleme ancak 2012 yılında İmar Kanunu’na girmişti. 2012’deki İmar Kanunu değişikliğiyle, artık müteahhitlik yapacak kişilerin bir yetki belge numarası alması zorunluluğu getirildi. Bu belge numarasını müteahhitler doğrudan Bakanlıktan alıyordu yani il müdürlüklerinden alıyordu; koşul da ticaret odasına kayıt olma zorunluluğu ve vergi dairesiyle ilgili kaydının olmasıydı. Bu şekilde biz yaklaşık yedi seneden beri kayıt tuttuk. Mart 2019’da bu müteahhitlere yeni bir yeterlilik sistemi uygulanması kararlaştırıldı ve yayınlanan yönetmelikle de buna başlandı. İmar Kanunu’nda da bununla ilgili küçük bir değişiklik yapılarak bununla ilişkilendirildi. Buradaki temel hedefimiz, kayıt dışılığın önlenmesi, mesleki tecrübesi ve finansal yeterliliği olan firmaların sektörde yer alması -esas önemli olanlardan bir tanesi- tüketicinin korunması, bir diğeri de müteahhit firmaların kurumsallaşması, bunların sürekliliğinin sağlanması; toplu olarak baktığınız zaman da çevre ve insan sağlığına yönelik etkileri olacak bir düzenleme olduğunu düşünüyoruz.

Ben sistemi kısaca tanıtmak istiyorum. Aslında müteahhit yeterlilikleriyle ilgili Avrupa Birliğinde de 2014’te yayımlanan bir direktif var, Birleşmiş Milletler Hukuk Komisyonunun oluşturduğu bazı modeller var, bizim ülkemizde de 3194 sayılı İmar Kanunu var; bunların hepsi yeterlilik modelleridir. Bunlar ama kamu işleri için düzenlenmiş yeterlilik modelleridir. Bazı ülkelerde bunların benzerleri özel alanda da özel sektörde de uygulanıyor ama zorunluluk olan çok az ülke var. Bizim düşündüğümüz buna benzer bir yeterlilik. Bunlar dünyanın birçok yerinde kullanılan yeterlilikler.

Ekonomik ve mali yeterlilik, diğeri de mesleki ve teknik yeterlilik. Ekonomik yeterlilikte biz ülkemizde kullanılan rasyoları kullandık. Bazı ülkeler daha değişik ekonomik yeterlilikler de isteyebiliyor; bunlar, ciro, banka referansıydı, bilanço gibi.

Mesleki yeterlilik açısından da bizim için en önemlisi burada iş deneyimleri, diğeri de teknik personel çalıştırma zorunluluğu. Biz bu yeterlilikleri esas alarak oluşturduğumuz yönetmeliğin kısa bir özetidir buradaki tablo.

Burada 14-15 tane grup var –ben bunu koymadım buraya- bir de geçici grup var, 14 tane gruba ayırdık. Bu kırmızıyla çizilen kısım G grubu ve üst taraf, aslında bizim bu sistemi kurmadan önceki müteahhitlik sektörünü anlatan bir kısım. Biz bunlarda mali yeterlilik aramıyoruz şu anda.

H grubundan iş deneyimi de aramıyoruz. Dolayısıyla bu H grubu yıllardan beri iş yapan kısmın yer aldığı grup. Şu anda bunların üstlenebileceği iş miktarı 3 milyon civarında. Bunun karşılığı yaklaşık 2 bin metrekareye denk gelir.

Burada şu anda biz bir buçuk yıldan beri bu sistemi çalıştırıyoruz. Belge sahibinin 58-59 binlere yaklaştığını görüyorsunuz ve toplam müteahhit sayısı 78 bin aşağıda yaklaşık. Bunların yüzde 75’ini bu grup oluşturuyor. Türkiye’deki işlerin birçoğu da aslında buraya düşüyor, bu gruba düşüyor.

Daha sonra iş deneyimi istediğimiz G grubu var, bunlar da mali yeterlilik aramıyoruz, bunlar biraz daha yüksek iş yapabiliyorlar.

Kırmızı çizgiden sonra aşağısı biraz daha nitelikli müteahhit grubu düşünüyoruz bunu. Bunlardan hem mali yeterlilik hem iş deneyimi istiyoruz.

Müteahhitlik belge ve başvurularında iki tane konu var, başvuru için sicil koşulu olarak düşündüğümüz, bir tanesi: İflas ve tasfiye; bu, Ticaret Kanunu’yla ilgili. Bir diğeri de başvurmadan önceki son üç yıl içinde herhangi bir şekilde mahkeme kanalıyla hileli malzeme kullandığı, araç, fen-sanat kurallarına aykırı imalat yaptığı tespit edilirse bunların da başvurusunu kabul etmiyoruz.

Müteahhitlerin belge iptali de 3194 sayılı İmar Kanunu'nda var. Bu aslında çok önceden yani 2012'den beri çalıştırılan bir şey, yeterlilik sistemiyle ilgili değil bu. Bir tanesi, İmar Mevzuatı'na aykırı bir iş yapan müteahhit bunun süresini gidermediyse yani belediyenin verdiği bir aylık süre içinde gidermediyse beş yıllık yasaklama gerekiyor. Bu tespit can ve mal güvenliğini tehdit ediyorsa da on yıllık bir yasaklama öngörüyor kanun.

İkincisi de sosyal güvenlik borçları veya vergi borcu ödenmeden yapı kullanma izni alma imkânı var 3194'te, özel bir hüküm. Yapı sahipleri, bu şekilde, bu belgeyi alırlarsa müteahhitliğini bir yılına yasaklıyoruz. Şu anda 2016-2020 arasında işlettığımız bir sistem bu. Yaklaşık 1.700 müteahhidin yetki belgesi iptal edilmiş durumda.

Müteahhitlik yeterlilik sistemiyle genel olarak anlatmak istediğim bunlar tanıtım şeklinde.

Yine, bizim Genel Müdürlüğümüzün çalıştığı yapı malzemeleri alanındaki bir kısım hazır beton denetimleriyle ilgili. Aslında burada hazır beton denetimleriyle ilgili kısım öbür yapı malzemelerine de çok benziyor, aslında aynı model, diğer malzemelerde de demir olsun yani aklınıza gelecek 600'e yakın malzemede kullanılabilir bunlar. Ben daha kolay olsun diye bundan grafik şeklinde bahsedeceğim.

Bir beton tesisi açabilmeniz için öncelikle iş yeri ruhsatı almanız lazım. Daha sonra bu beton tesisinin uygunluk değerlendirme kuruluşlarına başvurması gerekiyor, bunlar bağımsız kuruluşlar. Bunları biz görevlendiriyoruz ama TÜRKAK'tan akreditasyon olması gerekiyor bu bağımsız değerlendirme kuruluşlarının. Örnek olarak, burada Türk Standartları Enstitüsü, mesela, bir bağımsız uygunluk değerlendirme kuruluşudur bizden yetkili, Türkiye Hazır Beton Birliği gibi 7-8 tane bu alanda, hazır beton alanında uygunluk değerlendirme kuruluşu var. Bu beton tesisi bunlardan biriyle sözleşme yapıp kendi fabrika kontrolünü, fabrikanın kuruluş kontrolünü yaptırmak zorunda. Uygunluk değerlendirme kuruluşu bu kontrolü yaptıktan sonra zaten üretime başlayabiliyor beton tesisi.

Yine, bu uygunluk değerlendirme kuruluşunun yılda bir kez gidip fabrikayı denetlemesi gerekiyor, yılda üç kez de tesisten habersiz numune alması gerekiyor. Ülkemizde bu biraz değişken bir şey, 1.200 civarında diyorum, bazen 1.100'e düşüyor, bazen 1.300'e düşüyor ama ortalama 1.200 tesis, 600'e yakın da herhâlde firma var beton üretimi yapan. Bunların her biri bu kuruluşlardan hizmet alıyorlar.

Hazır beton sektöründe ikinci kontrol mekanizması piyasa gözetimi, denetimi mekanizmasıdır. Bu, 4703 sayılı Ürün Güvenliği Kanunu gereği yapılan bir denetim. Bunu diğer alanlarda da görebilirsiniz. Mesela, gıda denetimleri de aynı kanuna tabidir, bir asansör denetimi de aynı kanuna tabidir, bu hazır beton sistemi de aynı denetim prosedürlerine tabi. Biz bu denetimleri il müdürlükleri aracılığıyla yürütüyoruz.

Sonrakini de anlatayım, denetime geçeceğim.

Yine, hazır betonda üçüncü kontrol, yapı denetim firmalarının yaptığı kontroller, onlar da şantiyedeki kontroller. Yalnız bunu diğerleriyle karıştırmamak lazım çünkü yapı denetimler hazır beton firmasını değil, gelen ürünü denetliyor yani şantiyeye gelen ürünü denetliyorlar. Bunları da özel laboratuvarlar 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu kapsamında yapıyorlar.

Biz piyasa gözetim -denetimini tesiste de yapabiliriz, herhangi bir mikseri yolda durdurup da yapabiliriz veya şantiyede de yapabiliriz yani depoda veya herhangi bir yerde piyasa gözetimi- denetimi yapılabilir ve o şekilde yapıyoruz zaten. Burada yaptığımız kısaca şu: Beton tesisinin ürün performansının değişmezliğini kontrol ediyoruz yani bir üretim başladığı zaman bir hafta içinde ondan 2-3 farklı numune alıyoruz, farklı şantiyelere giden numuneler bunlar ve bu hafta içinde bu ürünün performansı değişiyor mu, değişmiyor mu yani "Şu kalitede, şu dayanımda bir beton üretirim." diyorsa bunu gerçekten o hafta içinde sağlıyor mu diye kontrol ediliyor. Bu işlem de her tesis için yılda 4 kez habersiz

olarak bakılıyor bunlara. Bu şekilde yılda 10 binden fazla bizim il müdürlükleri denetim yapıyorlar hazır beton firmalarının ürünleriyle ilgili. Yalnız bunlar şantiye denetimi değil yani şantiyedeki betonla ilgili değil, direkt hazır beton firmasının denetimi. Burada uygulanan idari para cezaları kanuna göre yaklaşık 36 bin liradan başlıyor -bunun küsuratı var- 473 bin liraya kadar herhangi bir güvensizlikte ceza verilebiliyor. Bizim yaptığımız denetimlerde, yaklaşık 10 bin civarında denetim yapıldığında idari para cezası uygulanan yüzde 3 ile yüzde 5 arasında yıllara göre değişiklik olabiliyor. Birkaç kere aynı şey aynı yıl içinde tekrar ederse bu katlanıyor, 36 olan ceza 2 katına çıkıyor, en üst kata kadar çıkıyor; 4'üncüde de o beton sınıfının üretimini durduruyoruz biz. Geçen sene pandemi sebebiyle üretimler bayağı düştüğü için pek olmadı, bir önceki sene bayağı imalat iznini bir süreliğine kaldırdığımız firmalar oldu.

Son olarak yapı denetim firması beton denetimlerinde nitelik denetimi yapıyor yani o şantiyeye gelen betonlar projeyi sağlıyor mu; buna bakıyor. Onların usulü de şantiyeye gelen 3 mikserden rastgele üçer numune alıp bunların betonu sağlayıp sağlamadığını kontrolü şeklinde oluyor.

Benim sunmak istediğim üçüncü başlık şantiye şefliği başlığı. Bu, yapı müteahhitliğiyle aslında çok ilişkili, zaten benzer şeyler var bunda da.

Şantiye şefi sorumlulukları bizim yönetmelikte birkaç başlık altında ele alınıyor. Ruhsat ve ruhsat ekli projelere uygun imalat yaptırtmak tabii ki. Belgeli usta çalıştırılmasını kontrol etmek, yani mesleki yeterlilik belgeleri olanları; iş sağlığıyla ilgili önlemleri aldirmek; bunları takip etmek ve iş kazalarını ilgili mercilere bildirmek olarak özetleyebiliriz.

Şantiye şefliği yaptırımları şu şekilde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yine bunlar ele alınmış: Bir tanesi meslek odasına bildiriliyor, değişik kanallardan bildiriliyor; bazen belediyeler bildiriyor, bazen biz bildiriyoruz, bazen yapı denetim firmaları aracılığıyla da buralara gidiyor.

Meslek odası disiplin cezaları... Aslında bunlara odanın kendisi ceza veriyor. Bir yıla kadar meslekten men verdikleri oluyor, bazılarında idari para cezaları da verilebiliyor, bu da TMMOB Kanunu'ndan geliyor. İmar mevzuatına aykırı uygulamalarda ise yine İmar Kanunu'nda yazılı olan ilgili idare yani belediye tarafından verilebilecek cezalar var, bunlar 6 bin lira civarında. Sağlık ve çevre şartlarına aykırılık durumunda cezanın 2 katı, can ve malı tehdit ediyorsa da 3 katına kadar çıkabiliyor bu cezalandırmalar. Bu şantiye şeflerine yapılan yaptırımlar aslında diğer proje müelliflerine de var. Müteahhitlere de aynı tür cezalar verilebiliyor aslında İmar Kanunu'na göre.

Şantiye şefliğinde şu tabloda hangi meslek grupları görev alabilir diye ben özetlemeye çalıştım. Mimarlar var, inşaat mühendisleri, makine mühendisleri ve elektrik mühendisleri var. İnşaat ağırlıklı işlerde mimarlar, bir grup var ankraj iksa gibi biraz daha inşaat mühendislerini ilgilendiren. Onlar hariç diğer bütün işlerde şantiye şefliği üstlenebiliyorlar. Makine ve elektrik mühendisleri daha çok makine ve elektrik ağırlıklı işlerde üstlenebiliyorlar. Teknik öğretmenler var burada, bir de teknikerlere verilen yetkiler var. Bu 2 grup 5 kat ve biri 2.000 diğeri 1.500 metrekareye kadar işleri kontrol edebiliyorlar, şantiye şefliğini yapabiliyorlar. Ama bunlar konut, iş yeri gibi önemi düşük olan yapılar. Hastane, okul gibi yapılarda bunlar zaten bu işi yapamıyorlar. En sağda yaklaşık bilgi olsun diye bu meslek odalarına kayıt olanların sayısını koyduk. Teknik öğretmen ve teknikerlerin meslek odaları yok biliyorsunuz. Burada şöyle bir gelişme oldu teknik öğretmen ve teknikerlerin bu yetkisi -yaklaşık üç, dört ay oldu- Danıştay tarafından durduruldu şu anda. Onunla ilgili bir çalışma yapılıyor, dava devam ediyor. Bunlar aynı anda 5 farklı iş üstlenebiliyorlar ve 30 bin metrekare civarında iş alabiliyorlar. Tek iş üstlenirse bu 30 bin metrekare sınırı aranmıyor, biz bunları "online" kontrol ediyoruz, MAKS sistemiyle yani bizim ruhsat sistemiyle entegre olan sistemimiz var. Bütün şantiye şeflerinin üzerinde kaç iş olduğunu,

kaç metre karelik iş olduğunu “online” olarak takip ediyoruz. Bunlar sadece il sınırları içinde görev yapabiliyorlar, bu yapı denetime benzer. 2019’daki verilerden biz yaklaşık konut inşaatlarının yüzde 25’inde aslında teknikerlerin şantiye şefliği yapabildiğini düşünüyoruz.

Son başlık, yine İmar Kanunu’na yeni eklenen bir husus. Biliyorsunuz, İmar Kanunu’nda proje müellifleri var, asıl projeyi yapan ve yapı denetimde projeleri denetleyen, inşaat denetleyen grup. Bu ikisinin arasında bazı nitelikli binalar için -Sayın Genel Müdürümün de bahsettiği- bir hizmet tanımlamıştık biz burada. Bu hizmet aslında ana kaynağını Deprem Yönetmeliğinden alıyor, AFAD tarafından hazırlanmış Deprem Yönetmeliğinden alıyor. Bunun temel amacı özellikle, nitelikli binalarda özellikle depreme karşı alınan önlemlerin bağımsız uzman kontrolüne tabi tutulmasıdır. Bunun yurt dışı örnekleri vardır, yani bayağı var, özellikle depreme hassas ülkelerde var bu. Bu kontrol neyi içeriyor, hangi binaları kapsıyor? Yüksek binaları kapsıyor bir kere, bunlar 1’inci, 2’nci derece deprem bölgelerinde, aslında bu derece şu anda yok da ben aklınız biraz daha açık olsun diye. Şu anda biliyorsunuz deprem dereceleri kaldırıldı, harita değiştirildi, 70 metre üzeri 3’üncü derece deprem bölgesi yani daha düşük riskli deprem alanları diyelim 91 metre, diğeri de 105 metre en düşüktedir. Bu tür projeler yapılacağı zaman yapı denetimden önce proje başında projeciye yön veren, daha proje bitmeden hesaplarını bire bir kontrol eden bir hizmet var.

İkinci başlık deprem yalıtımlı binalar. Biliyorsunuz, özellikle Sağlık Bakanlığı son dört beş seneden beri artık herhâlde birçok hastanenin altında kullanıyor bu izolatörleri. Buradaki hizmete tabi olan kısım sadece izolatörler, binanın kendisi değil, yani binanın hesabıyla ilgili bir hizmet yok, sadece izolatörlerin tasarımıyla ilgili bir hizmet alınıyor.

Son olarak da çok zayıf zeminler. Bunlarda da zaten yapılan hizmet sadece zemin kısmıyla, zemin analiziyle ilgili yani üzerindeki binayla ilgili olan analizler değil, tasarım gözetimine tabi olan zayıf zeminlerdir. Bunun en son örneği İzmir’in Bayraklı bölgesidir. Yani o bölgenin çoğu, bu türlü zayıf zeminlerdir. Çanakkale’de de bayağı var, Kocaeli’de de var bu türlü zeminler. Bu türlü zeminlerin üzerine bina yapacağınız zaman tasarım gözetmeni hizmeti alınması gerekiyor.

Biraz önce bahsettim; bu hizmet ta projenin başından başlıyor ve yönlendiriliyor hesaplar, kontroller. Aslında bunun temel amacı şu: Biraz önceki slaytta görünen 3 konuda da hem proje tasarımcıları açısından hem de yapı denetimleri açısından tam bir yetkinlik söz konusu değil. Biz burada bu yetkinliği bu sistem üzerinden sağlamaya çalışıyoruz. Burada 2 tane akademisyen var, daha önce Deprem Yönetmeliği yazma çalışmalarında bulunmuş 2 yetkin akademisyen var, Bakanlıktan 2 yetkili var, bir tane de AFAD’dan temsilcimiz var.

Belge almak için en az beş yıl deneyimli olmanız gerekiyor. Benzer içerikli yani biraz önce söylediğim o 3 konudan 2 tane proje tasarımı yapmış olmanız lazım veya 4 tane de danışmanlık yapmış olmanız lazım; çünkü üniversitedekiler genelde danışmanlık yapıyorlar.

Üçüncüsü de biraz önce gösterdiğim alanların birinde yüksek lisans yapmak veya yayını olmak. Şu ana kadar da 2019 yılında başladık ama 2020’de çok verdik; uzmanlık alanına göre 50 tane belge verilmiş durumda. Biz bunu biraz model olarak düşünüyoruz açıkçası. Aynı model şimdi, Devlet Hava Meydanlarının yayımladığı, Ulaştırma Bakanlığının yayımladığı bir seri Deprem Yönetmeliği var onların da, bir yıl sonra yürürlüğe girecek. Bunun içinde köprüler, liman yapıları da var; aynı tasarım gözetmenliği aynı benzer konularda belki ilave konularla onların yönetmeliklerinde de yer alıyor yani oraya da sirayet edecek. Bu kısım aslında yıllardan beri ülkemizde tartışılan yetkin mühendislik, mesleki yetkinliğin küçük bir modeli diye düşünüyoruz. Ama şu anda 2-3 tane dava açıldı bununla ilgili, TMMOB, özellikle Mimar Odalar Birliği ve 2 tane oda. Umarım başarılı bir deneyim olur. Bundan sonra belki bu sistem, proje müellifleri için de yetkinlik açısından bir model olarak alınabilir diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Sunum için emeğinize sağlık.

Önemli hususlara da değinmiş oldunuz. Tabii, burada şantiye şefliği, müteahhitlik hususundaki ve beton denetimi noktasındaki uygulamalar bizim için de son derece önemli.

Şimdi, öncelikle ben bir iki soru sorayım. Şimdi, bu şantiye şeflikleri 5 işle sınırlandırılıyor. 5 farklı iş haricinde bakıyoruz, yapının niteliğine uygun bulunamadığında inşaat mühendisi yerine makine ya da elektrik mühendisi de şantiye şefi olarak atanıyor. O zaman da sayının azlığı, inşaat mühendislerinin şantiye şefliği yapabilecek o bölgedeki -zaman zaman karşımıza çıkıyor- sayının azlığı, 5 işle sınırlandırılmış olması bununla ilgili uygulamadan karşılaştığınız sorunlar neler? Yani bu yapının niteliğine uygun olmadığından atanan şantiye şefinin buna ilişkin size uygulamadan gelen talepler nasıl? Bunu düzenlemek açısından bir çalışmanız var mı? Bunu sorayım.

Bir de hazır beton firmalarına -tabii, müeyyideler var burada, para cezaları vesaire- kapatma cezası da uyguluyor musunuz? Bu da değerlendireceğimiz bir husus olsun.

Şimdi, bir de mevzuata ilişkin 2 tane sorumuz var. İmar Kanunu'nun 28'inci maddesindeki "Şantiye şefi bulundurulmaksızın inşaatın devamına izin verilmez." hükmünde bu "bulundurulmaksızın" yaklaşımı şantiye şefinin hiç atanmamış olması mıdır ya da orada bizzat imalatın başında fiilen bulunmaması mıdır, buna da bir açıklık getirelim.

Bir de, önemli bir husus, bu 39'uncu maddeyle belirtilmiş riskli, ruhsata aykırılıkları tespit edilen binaların malum hem boşalttırılması hem de yıkılması öngörülmüyor; tabii, bu, ilgili idarelerce -yani belediyelerimizce- zaman zaman yoğun karşılaştığımız bir sıkıntıdır; bunlar boşalttırılmıyor, boşalttırılmıyor ya da yıkılma noktasında idare harekete geçmiyor, bu noktada da riskli yapı ilanıyla ilgili... Düñ de birkaç belediyemiz burada sunum yaptı, onlarla da bu konuyu görüştük. İşte, bir belediyemiz sizden aldığımız son verilerle yüzde 76 gibiydi, sonra Başkan Bey orada daha yüksek orandan bahsetti ama sonuçta boşaltılma ve yıkılma noktasında geçen tebligat süreleri yüz beş güne kadar varıyor -ilk on beş gün sonra, otuz gün sonra bir altmış gün daha var- bunun zaman zaman riskli yapıların yıkılması noktasında engel olduğundan bahsetti. Buna ilişkin bir düşünceniz var mı, buna ilişkin bir çalışmanız, sahadan gelen verilerle bir düzenleme fikriniz var mı? Bunu da sizden alalım.

En son sorumuz da şu olsun, toplam 5 soru oluyor: Otopark Yönetmeliği'ni de dün konuştuk burada. Otopark Yönetmeliği 7'nci kez ertelendi, tekrar gündeme geldiğinde, yine büyük ihtimalle böyle bir durumla karşılaşma ihtimali var. Malum, kentsel dönüşümün zorlaştığını, hem tarihi dokunun bulunduğu hem yapı yoğunluğunun son derece yüksek olduğunu, özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerimizin belli eski semtlerinin güvensiz yapı stokunu da dikkate aldığımızda Otopark Yönetmeliği önümüze ciddi bir problem gibi çıkacak. Tabii ki sonuçta sağlıklı şehirleşme açısından otopark çok önemli bir ihtiyaç hâline geldi, çok gerekli bir düzenleme ancak bunun bölgesel düzeyde değerlendirilmesi, farklı versiyonlarının olması tek bir yaklaşımla değil, farklı yaklaşımlarla... Eksi 1 kotlar, eksisi 2 kotlarda otopark düzenlenemeyecek yerler de var, bunların idareye maliyet getirdiği hususlar var. Kaldı ki biz Komisyon olarak güçlendirme uygulamalarının da kentsel dönüşümün önemli bir parçası hâline gelmesi gerektiğini düşünüyoruz ve teşvik edilmesi gerektiğini, hızlandırılması gerektiğini düşünüyoruz fakat bakıyoruz, güçlendirmeyle alakalı atılan her adımda Asansör Yönetmeliği, Yangın Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği de vatandaşın karşısına çıkabiliyor; bunlar da hem dönüşümü hem güçlendirmeyi geri bırakan, engelleyen hususlar gibi. Otopark Yönetmeliği hakkında da sizden bilgi almak istiyoruz; durum nedir, nasıl bir düzenleme olacak, nereye varacak bu çalışma?

Bu şekilde 5 tane soru olmuş oldu; bunları alalım sizden, sonra diğer vekillerimizin sorularına geçeceğim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben sondan başlayayım müsaadenizle.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – “Otopark Yönetmeliği 7 kez ertelendi.” ifadesiyle çok sıkça karşılaşıyoruz; aslında oradaki 7 tane değişiklikten maksat 7 kere ertelenmesi değil, bildiğim kadarıyla 4 kere bir süre uzatımı oldu.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Düzeltelim o zaman; 4 kez süre uzatımı oldu, 3 kez de düzenlendi diyelim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet, haklısınız, süre uzatımı oldu.

Şimdi, aslında bu Otopark Yönetmeliği malumunuz çok geniş katılımlı bir çalışmayla 2018 yılında hazırlandı -ben de o Komisyonun Başkanıydım- yani gerçekten 100’e yakın tüm ilgili STK, akademisyen, kamu kurum ve kuruluşlarının, bütün katılımcıların geniş katılımıyla bu yönetmelik hazırlandı; hatta bunun için biz Japonya’ya dahi gittik, mesela mekanik otoparklarla ilgili bölüm ekledik yeni Otopark Yönetmeliği’ne. Hatta öyle bir şey oldu ki, mesela ilk yönetmelik değişikliği şudur Sayın Başkanım: Yönetmeliğin süresinin erkene alınması. Biz yönetmeliğe altı ay kadar bir geçiş süresi tanımlamıştık ancak getirdiği hükümlerden bazılarının o kadar ısrarla öne çekilmesi istendi ki bize “Otoparkın altı aylık geçiş sürecini erkene alın dediler.” ve üç ay erkene aldık yani 1 numaralı değişiklik, birinci değişikliğimiz de odur.

Çağın tüm teknolojik gelişmelerini içeren, yani 1984 tarihli eski yönetmelik yerine 2018 tarihli, çok değişik alternatifler getiren bir yönetmelik. Yönetmeliğin en çok zorlayıcı kısmı ise -ben gözlemlerimden onu görüyorum- her daire için bir otopark zorunluluğu hükmü, çok zorladı hakikaten piyasayı. Ancak ben bu sektörün, alanın içinde yıllardır çalışan birisi olarak bunu şöyle düşünüyorum: Bir konut mutfağı, salonu ya da yatak odası olmadan nasıl yapılamıyorsa her evde 2 arabanın, 3 arabanın olmaya başladığı günümüzde, otoparkı olmayan bir evin de olmaması düşüncesinden hareketle asgari de olsa bir otopark yeri zorunluluğu getirmiştik ve üstelik bu otoparkın subasmanının altındaki katlarda yapılması hâlinde tamamen emsal harici olması hükmünü dahi getirmiştik, bu hüküm şöyleydi: İhtiyacın üzerinde 2 katına kadar -o 2 katı kısmını Danıştay iptal etti maalesef- yani bodrum katlarında ihtiyacın 2 katı kadar her daire için 2 kat otopark yeri ayrılması hâlinde dahi emsalden gitmeyecekti; yani bu niyetlerle bu Otopark Yönetmeliği hazırlandı.

İnsanlar biraz da bilmediğinden çok korkarlar, yönetmeliği bizim anlatmamız gerekiyor. Bu konunun da artık uzamaması tarafında Bakanlığımız. Önümüzdeki hafta ayın 25’inde biz TOBB’un da katılımıyla sektörün tüm birimlerini topluyoruz; bu Otopark Yönetmeliği’nde küçük bir revizyonla beraber bazı zorlayıcı hükümleri biraz daha alternatifli şekilde hafifletmek suretiyle ayın 25’inde de sektörün tüm taraflarıyla değişiklik taslağını müzakere ederek -çünkü on beş gün önce tüm bakanlıkların ve ilgili tarafların görüşlerine gönderdik- yani 8-10 maddelik bir revizyonla beraber yönetmeliğin artık 31 Mart itibarıyla yürürlüğe girmesi taraftarıyız, artık daha uzamaması taraftarıyız.

Buralardaki bazı -dediğiniz gibi, İstanbul merkezinde olabilir veya İzmir merkezinde, çok küçük parseller olabilir- zorunlulukları, mesela 80 metre karenin altındaki parsellerdeki zorunlulukları her daire için değil de 2 daire için 1 otopark şeklinde... Veyahut da diğer bir zorlayıcı hüküm şu idi: Otopark

bedeli alınmadan fark kesilemezdi. Defaten parselinde karşılanamayan otoparklar için idaresine otopark bedeli yükümlülüğü vardı; “Bu bedelin yüzde 25’i ruhsat aşamasında, kalanı otopark tamamlanıncaya kadar...” şeklinde birtakım kolaylaştırıcı hükümlerle beraber Otopark Yönetmeliği’nin biz artık yürürlüğe girmesini istiyoruz.

Bir de şu çok önemli bir not bence: Otopark Yönetmeliği’ni yayımladığımız 2018 yılından bugüne kadar geçen sürede -üç sene geçti- ben geçen şöyle kabaca bir hesap yaptım: Üç senede 1,5 milyon konut otoparksız olarak yapıldı. Yani şöyle düzelteyim: 1,5 milyon konutta her daireye 1 otopark olarak yapılması gerekiyor iken -yürürlüğe girseydi- şu anda mülga yönetmeliklerle gittiğimiz için 3 daireye 1 otopark yapıldı, yani 1,5 milyon yerine 500 bin konut yapıldı. Şu anda son üç senede 1 milyon tane otoparkı eksik olan konut bizim stokumuza girdi yani araç sayısının sürekli katlanarak arttığı dönemde otopark sayımızın artmaması bence otopark sorununu daha da içinden çıkılmaz hâle getirecektir; bunun bir an evvel artık daha da uzatmalara mahal vermeden yeni Otopark Yönetmeliği’mizin yürürlüğe girmesini hedefliyoruz Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii iyi anlatmak lazım kamuoyuna; bunun bölgesel değişiklikleri olabileceğini, birden fazla alternatifini olduğunu da vatandaşın bilmesi lazım. Bundan öyle bir kaçış var ki yani sizin her erteleme haberinizde ruhsata koşuyor bütün vatandaş, proje müellifleri vesaire.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet, Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Yani bu konu böyle bir şeye dönüştü kamuoyunda.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yani aslında yürürlüğe bir girse oturacaktır. Aynı, benzer şekilde İmar Yönetmeliği’ni de biz 2013 yılında -yeni imar yönetmeliği- yayımladık. O dönemde de benzer şekilde ruhsatlar, uzatmalar -altı ay- işte geçici maddelerle ertelemeler gündeme geldi, “Emsal haklarımızda kayıplar olacak” filan... Biz sürekli bu yazışmalarla uğraşıyorduk ama artık elhamdülillah bu sene mesela hiç eski yönetmeliklere ilişkin sorular dahi gelmemeye başladı, oturdu. Yani bir mevzuat üç yılda falan oturuyor. Şu anda mesela, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğimiz 2017 tarihli ve artık “Ben eski yönetmeliğe nasıl uyarım?” gibi bu tip sorular gelmemeye başladı. Bu da yürürlüğe girdiği zaman gelmeyecektir inşallah yani öyle umut ediyoruz.

Diğer bir sorunuz Sayın Başkanım, riskli binaların yıkılmasıyla ilgili. Burada ikiye ayırmak lazım, iki tane ayrı mevzuat var. Bir tanesi, İmar Kanunu -dediğiniz gibi- 39’uncu madde. 39’uncu madde, yıkılacak derecede tehlike arz eden yapılarla ilgili bir hükümdür. Yani daha çok metruk, taşıyıcı sistemleri artık kendi kendine dökülmüş olup yıkılma tehlikesi üzerine, ilgili idari birime yani valilik veya belediyeye -bu, sorumluluk alanına göre değişiyor- bu yapıları yıkmaya yetkisi veriyor 39’uncu madde ama riskli yapılar daha farklı. Bu 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun kapsamında bir yapıya “riskli yapı” tespiti yapıp belgelendirmişseniz artık o bir ay içerisinde yıkılmak zorunda ama onun mevzuatı 6306 sayılı Kanun mevzuatına tabi, yani İmar Kanunu’na tabi değil.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Biz 39’uncu maddede yıkılacak derecede metruk gibi tehlikeli yapıları anlıyoruz. Ancak yine geçen sene sizlerin de katkılarıyla İmar Kanunu’na şöyle bir hüküm eklendi 32’nci maddeye, aykırı yapılara ilişkin: Bu süreçlerin uzamaması için eğer ilgili idaresi aykırı yapının mevzuata uygun hâle

getirilmeyeceğine dair bir tespit yaparsa arz ettiğiniz yüz beş güne varan süreçleri dahi beklemeden idare inisiyatifi ele alarak yıkma hakkına şu anda sahip oldu. Bunu da biz mesela Bakanlık olarak Muğla'da uyguladık. Yani öyle süreleri filan hiç beklemeden çünkü bu mevzuata uygun hâle getirilebilecek bir hâlde değil, sadece yıkılarak mevzuata uygun hâle getirilebilir bir yapı tespiti yapıldı ve derhâl yıkıldı. İdarelerimiz elini taşın altına koyup bu iradeyi gösterirlerse gereken sürelerde bu tasfiyeler yapılır diye düşünüyorum.

Diğer bir sorunuz “şantiye şefi bulundurulmaksızın” ifadesi.

O, şu Sayın Başkanım: Şantiye şefi hiç gösterilmeden hiç ruhsat alamazsınız. İmar Kanunu uyarınca bir kere en başta şantiye şefi belirlemiş, sözleşmesini yapmış olup idareye sunmanız gerekiyor. Hatta şantiye şefinin idareye tutanak teslim etmesi gerekiyor. “Ben bu işi Türk standartlarına, İmar Kanunu'na uygun yapacağım.” diye bir taahhütnamesi vardır, o taahhütname verilmeden zaten ruhsat alamaz yapı.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, şantiye şefi taahhütnamesi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Buradaki kasıt şu: Şantiye mahallinde olmadığı. Biz de çok sayıda şikâyetler alıyoruz. Bir şantiye şefi var, yapı denetim firması gidiyor, şantiye şefi yok. Yani bu da şöyle aslında: Yapıyı denetleyen mekanizma yapı denetim mekanizması, onun da ayrı bir kanunu var, Yapı Denetim Kanunu. Yani orada şantiye şefinin de bulunup bulunmadığını denetlemeleri gerekiyor ve onların föylerinde var bu, şantiye şefinin mahallinde olup olmadığının tespitini yapma görevi var.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Kamuoyunda ve piyasada hâlâ şöyle bir algı var: Şantiye şefi de sanki müteahhitten bağımsız bir denetim elemanı gibi bir algı var, aslında şantiye şefi, müteahhidin elemanı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet, tabii. Denetim elemanı değil şantiye şefi, o işi yapmakla görevli eleman.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Denetim elemanı değil. Müteahhidin işin sorumluluğunu almış olan elemanı, onun da yapı denetimi tarafından denetlenmesi gerekiyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet, Sayın Başkanım.

Aslında müteahhit ve şantiye şefi buradaki organizatörler yani şantiye şefi organizasyonun başında.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teknik sorumlu bir anlamda şantiye şefi.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet. Biz bu konuda, şantiye şefliği konusunda aslında daha sıkı bir denetim için geçen haftalarda da bir toplantı yaptık ve bizim Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüz yapı denetim mekanizmasını yürütüyor. Şantiye şeflerinin de beton dökümü, kalıp gibi önemli her anda orada bulunup bulunmadığını on-line olarak “check” edebilecek bir sistem üzerinde çalışıyorlar şu anda, onların da böyle bir çalışmaları var.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – O konuyla ilgili bir şey söyleyeyim. Biz arkadaşlarımızla, uzmanlarımızla da değerlendirdiğimizde şöyle bir sistem düşünüyoruz: Bir aplikasyon yaptırın, bu aplikasyon bugün bazı bankaların, kamu bankalarının da parmak izi okumayla açılan aplikasyonlar var yani bankacılık hizmetleri aplikasyonları, kamu bankalarımızın da var...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Aynen, evet.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Şimdi, yine parmak iziyle açılan Bakanlığımızın yapacağı bir aplikasyon, parmak iziyle açılacak aplikasyon ve konum bilgisini gönderecek ve o kişinin siz o şantiye sahasında olup olmadığını bizzat görmüş olacaksınız ve bunu da ondan belli sıklıklarla, belli aralıklarla yapmasını istediğiniz zaman bu parmak izi okuyucusu olan herhangi bir cep telefonuna yüklenecek Bakanlığın bir uygulamasıyla sisteme doğrudan düşerek bu gibi bir denetimi de sağlayabilirsiniz diye düşünüyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Aslında tam olarak da benzer bir çalışma yürütüyorlar. Cep telefonu uygulaması üzerinden konum bilgisi şeklinde. Bildiğim kadarıyla bu ama detaylarını tabii bizim Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüz daha iyi bilir.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU - Biz onu düşündük, konum bilgisini telefonu oraya gönderip başka şekilde o konumdan gönderme ihtimali var. Parmak izi okuduğunda bizzat o şahsın o konumda bulunduğunu belli aralıklarla teyit etme zorunluluğunda iş çözülebilir diye düşündük. Hazır beton firmaları var mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Birinci soruyu da cevaplayayım Sayın Başkanım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – “Şantiye şefi kimler olabilir?” konusunda aslında bizim işin... Her işin bir metrajı vardır; inşaat, tesisat, elektrik, mekanik kısımları gibi. İşin ağırlık oranına göre şantiye şefi ataması yapılması gerekiyor ve idarelerin ruhsat aşamasında bunu kontrol etmeleri gerekiyor. Yani A belediyesi kendine gelen projedeki mesela normal bir inşaatla burada inşaat mühendisi veya işin nevine göre mimar ama mesela bazı işler vardır, elektromekanik ağırlıklı işlerdir, işte tribünler falan gibi, onlardaki yani işin ağırlık yüzdesine göre şantiye şefi atamalarını kontrol etmeleri gerekiyor mevzuata göre. Bunun haricindeki uygulamalar mevzuata aykırı uygulamalar oluyor. Bunlar da aynı yapı denetim gibi veyahut da bizlerin inşaatları denetlememiz gibi denetlenmesi gereken hususlardır. Beton santralleri noktasında kademeli bir ceza artırımı var.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Kapatma...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Kapatmaya kadar, detayına Atıla Bey daha hâkimdir ama cezalar parasal olarak artarak katlanıyor. Belli bir süre sonra kapatılıyor diye biliyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATİLA ERENLER – Kapatma şeklinde değil de Sayın Vekilim, uygunsuz ürettiği ürün gamını yasaklıyoruz

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Kapatma yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATİLA ERENLER –. Mesela, C25 betonunu diyelim biz o sene içinde hatalı ürettiğini bulmuşuz, o zaman diyoruz ki: “Sen C25 betonunu bir yıl üretemezsin.” Zaten piyasaya arz ettiği ürünlerin çoğunluğunu oluşturan kısımdan alıyoruz. Yani piyasada şu anda C30 çok betondur, biz genelde C30 betonu üzerinden gideriz. C30 betonunu biz yasakladığımız zaman firmayı kapatmıyoruz ama o üretim yapmadığı için bir nevi piyasada bulunmuyor o konuda, duruma göre altı ay boyunca çalışıyor, bu uygunluk değerlendirme kuruluşları yeniden kontrol ediyor bunu: “Bunun çimentosu mu kötü, kendi

kalite sisteminde mi bir problem var?” vesaire. Eğer düzgün üretime başladığı tekrar tespit edilirse ancak o zaman açılıyor ama bir şirketin kapatılması yani ticari bir işletmenin kapatılması bu kanun içeriğinde olan bir şey değil.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Anladım.

Teşekkür ederiz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Biz teşekkür ederiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin.

Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim sunumunuz için.

Ben şeyi sormak istiyorum, müteahhitlik karnesini; eski adıyla herhâlde. Yeterliliklerle ilgili şeye baktığımız zaman, burada bir mühendislik normu aranmıyor gördüğüm kadarıyla. Son on beş yılda yapılan işin milyon tutarı, tek projede üstlenebileceği iş miktarı ve kaç metrekaşe iş yapmışsa ona göre bir belge veriliyor A sınıfı, B sınıfı vesaire gibi. Hani bu yıllardır, işte 99 depremi milat oldu, işte “karpuzcu müteahhit” falan dedikimiz. Burada bir mühendislik normunun aranması gerekmiyor mu? Her önüne gelen müteahhit olabilecek mi bu karneyle? Sadece parasal ve bu kriterler yeterli midir? Buna ilişkin herhangi bir çalışma yapılıyor mu, Bakanlık nezdinde böyle bir çalışma var mı? Çünkü bakıyoruz H grubunda yüzde 74’ü oluşturuyor, 78.295 kişi içerisinde yüzde 78’ini mali yeterliliği de olmayan bir grup oluşturuyor ve büyük çoğunluğunu bunlar oluşturuyor. Depremlerde de bu kadar... Az önce Van depreminde 5,6 büyüklüğünde bir depremde bile çok büyük can kayıpları yaşıyoruz. Başka ülkelerde yeni yaşandı, 7,6 büyüklüğünde bir depremde insanlar masasından bile kalkmadan atlatabiliyor depremi. Yani böyle olguların yaşandığı, çok büyük acıların, her sene ortalama 100-168 insanı yitirdiğimiz bir ortamda sadece büyüklük, işin büyüklüğü, mali boyutuyla mı değerlendirilmeli müteahhitlik? Buna ilişkin bir çalışmanız var mı? Bunu merak ettim; bir.

İki, tasarım gözetmenliği uygulaması kısmını çok önemsedim. Yani şimdi, ben kamu denetiminin olmamasını aslında burada bir eksiklik olarak gördüğümü ifade etmek isterim. Koskoca barajlara imza atabilen mühendisler dururken Devlet Su İşlerinde, kara yolları gibi büyük projelere, göletlere imza atabilen mühendisler dururken, açıkçası yani orada jeologlar, jeomorfologlar, inşaat mühendisleri ve benzeri gibi mühendisler dururken böyle bir özel sektöre bu işin devredilmesini ve bir yılın içerisinde de 50 belge verilmiş olmasını ben yine handikap olarak gördüğümü buradan ifade etmek isterim.

Bir de şunu sormak istiyorum: Belge almak için asgari beş yıl deneyim, nitelikli 2 proje tasarımı veya 4 projeye danışmanlık yapmış olması, yüksek lisans yapmak veya yayın yapmış olmak. Bunlardan herhangi birinin olması mı yoksa hepsini kriter olarak mı alıyorsunuz diye bunu merak ettim.

Kamu denetimi neden kaldırıldı? Neden böyle bir özel firmaya verme ihtiyacı duyuldu? Bunu merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Biz kamu denetimini kaldırmadık yani hiçbir şeyi kaldırmadık. Yapı Denetim Sistemi, yapının kamu adına denetimini üstlenen kurumlardır.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Denetimi kaldırdınız demeyeyim. Yani kamu tarafından denetlenmesi neden tercih edilmeyip özel bir şeye verildi?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Şöyle arz edeyim Sayın Vekilim: Yani mevcut sistem aynen geçerli. Yapı denetiminin akabinde zaten ruhsatı veren yetkili idare projeleri denetlemekle görevli yani kamunun son denetimi de orada. Biz burada araya sadece belli özellikteki binalar için bir yetkinlik sistemi getirdik ki tüm dünyada olan bir sistem Amerikasıdan Japonyasına kadar. Yani bunların da çok az olması şöyle Sayın Vekilim: Zaten bu yapılar çok az yani 70 metre üzeri yapı sayısı geçen sene... Yani bir yılda 10 tane bina ancak 70 metre üzerinde yapılıyor. Yani bizim buradaki 50 kişi aslında ihtiyaca çok fazlasıyla yetecek bir kapasite ki zaten bu başvuruların...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben az demedim, tam tersi fazla buluyorum 50'yi, onu da söyleyeyim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Öyle mi?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tabii, ben fazla bulduğumu ifade ettim. Bir yılda 50 kişiye bu yetkinliğin verilmesi...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yok, 2019'dan bugüne kadar, yaklaşık iki yıldan bu yana. Ama şöyle söyleyebilirim: Son dönemlerde artık iki üç ayda 1 kişi falan, sanki bir azalma şeyine girmiş durumda, çok fazla artmıyor. Şu anda bu tür, çok özelliği olan, mesela izolatlolu bina, birkaç tane var Türkiye'de; 70 metreyi geçen bina, yılda birkaç tane yapılıyor ve bu 50 kişi konusunda uzman. Burada bir puanlama sistemi var. Yani 60 ve 70 puan gibi belli puanlar alması gerekiyor. Onların tamamı değil de mesela doktorası varsa 10 puan gibi -tam şeyleri bilmiyorum ama- yaptığı her proje başına 5-10 puan gibi, topluyorsunuz, 60 puanı, 70 puanı geçenler bu belgeyi haiz oluyorlar. Yani bu normal kamunun denetiminde hiçbir zafiyet meydana getirmediği gibi elini çok kuvvetlendiriyor. Yani bir proje artık yetkin, o işi yapan uzmanın nezaretinde hazırlanmış olduğunun teyidi oluyor.

Diğer sorunuzda “Mühendisliğin de pozitif bir katkısı olmalı.” diyorsunuz. Biz burada yansıda göstermedik ama var aslında. Mühendisler yıla göre G'ye kadar; değil mi Atilla Bey? Bir mühendis azami G'ye kadar başka bir şart aranmadan belge alabiliyor. Yani mühendisin yıl başına bir puanı var, o puanları topladığınız zaman bir iş deneyimi, bir iş bitirme belgesi aranmadan sadece mühendislik diplomanızla beraber -tabii, herhangi bir SMM olarak faaliyete başlamanız şartıyla- yıllara göre grubunuz olabiliyor ve G ya da F'ye kadar alabiliyorsunuz sadece mühendis olmakla beraber.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Mühendislerin dışında, müteahhitlerin mühendis olması konusunda... Her önüne gelen müteahhit olabilir mi? Yani o anlamda, sadece...

BAŞKAN RECEP UNCUGLU – İstihdam etme zorunluluğu hangi aşamadan itibaren var? Yani mühendis istihdam zorunluluğu hangi aşamadan itibaren var?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yani şöyle: Bir müteahhit bir işe başvuracağı zaman zaten bir mühendis istihdam etmek zorunda, proje aşamasında başlıyor bu.

BAŞKAN RECEP UNCUGLU – İşte, onların kademeleri nasıl değişiyor? Var mı burada?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATILA ERENLER – Yansıya biz onu koymadık ama bunlarda teknik personel ve MYK belgeli usta istihdamı zorunlu. O uygulamayı biz hazırlık için sektörde üç yıl boyunca ertelemiştik, yani 2019 2020, 2021; bu sene sonunda o da başlayacak, beyan zorunluluğu başlayacak. O sayılar da belli aslında, biz bu yansıya koymadık.

Sayın vekilimin sorusuna gelince, şimdi müteahhitlik tabii, sadece Türkiye’de değil bütün dünyada ticari bir faaliyet olarak görülüyor, yani Ticaret Kanunu’na göre tacir olarak geçiyor. Bunların mühendis olup olmaması noktasında açıkçası bir konsensüs de yok. Yani bazıları “Bunları aslında mühendisler dışında kimsenin yapmaması lazım.” diyor, bir kısım da bu şekilde devam etmesi gerektiğini düşünüyor. Aslında müteahhidin mühendis olması, bence yani şahsi kanaatim, pek bir şey değiştirmez. Yani tecrübesi, mali gücü bu alanda kendini ispat etmiş firmalar kendi teknik personelinin oluşturuyorlar; şantiye şefi olsun, kendi proje müdürleri olsun vesaire, işi kaliteli olarak yapıyorlar. Burada önemli olan sektörde kurumsallığın oluşması, sürekliliğin oluşması. Yani bugün firmanın açılıp, iki sene öyle veya böyle eksik imalat yapıp piyasadan çekilmesi değil süreklilik sağlanması; sistemin ana hedeflerinden bir tanesi de bu, yani sürekliliği olan, finansal gücü olan firmaların sektörde yer almasıdır.

Teşekkür ederim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Bir konu daha ilave edeyim, müsaadenizle.

Yani aslında burada kişilere kaim değil kurumsallaşmasını istiyoruz biz. Bir müteahhitlik firmasının; elli, yüz yıllık, buradaki mühendis olur, bu geçer, insanlar değişebilir ama bir kurumsal firmanın, yurt dışı örneklerinde olduğu gibi -çok büyük inşaat müteahhitliği firmaları var- kurumsallaşmasına... Yani buradaki yeterlilikler tamamen firmaların kurumsallaşması adına.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖĞÜ – Evet, bu noktada şu hususu ben dile getirmek isterim özellikle: Şimdi, belli ölçekteki işler için mutlaka o işlerin ihale şartnamelerinde teknik eleman zorunlulukları var. Onlara uygun müteahhit firmalar ellerinde bulunduruyor bunları ve o işlerin başlangıcı, bitişine göre de bunlarda değişiklik oluyor. Bakıyorsunuz, fiilen o firmada bir kurumsallık katacak düzeyde, süreklilik arz eden şekilde bir mühendis istihdamı olmuyor. Bunlar sadece çeşitli işler alınabilir vesilesiyle bir şekilde kendi uhdelelerinde tutuluyor veya asgari ücretli gösteriliyor belli bir süre ya da işte, belli bir iş için hazırlık yapıldığında alınıyor, çıkarılıyor gibi bir tablo var.

Şimdi, bu, mühendis istihdamı noktasındaki yetki grubu sınıflandırmasına eğer biz alınacak işe göre, ihale şartnamesindeki gerekliliklere göre değil de bu sınıfta iş bitirme, bu sınıfta yetkinlik elde edebilmek için iş yapma yapmamasına bağlı olmaksızın kesintisiz, fiilen belli bir süre şu kadar mühendisi çalıştırıyor olmuş olmasını da katmamız, ilave etmemiz; belki o kurumsallığı, o firmada bir deneyimin oluşmasını daha hızlandıracaktır diye düşünüyorum. Çünkü biz burada sadece üstlenebileceği iş miktarlarını yaptıkları işlerin parasal tutarlarına göre değerlendiriyoruz ya, bu sınıflarda da yaptığı işin, on beş yılda yapılan işin -en büyük işin- parasal tutarına göre belli bir sınıfa dâhil ediyoruz ya, o işin o parasal tutarının yanında bir ikinci kriter olarak da işte, teknik kadrosunun gücü, onların ne kadar süreyle o firmada çalıştığı gibi birtakım parametreler de eklenirse en azından piyasada bu manada fiilen çalışmayan ama sırf kendisini o firmada gösterip de belli işler alınabilsin diye bir düzmeceliğin önüne geçmiş oluruz diye düşünüyorum fikir olarak.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hocam, bir şey daha ilave edebilir miyim -özür dilerim- bu konu kapanmadan?

“Zayıf zeminlerde uygulanıyor bu tasarım gözetmenliği.” dediniz. Yani “zayıf zemin” derken, onu neye göre... Kriteriniz ne oluyor yani “zayıf zemin” derken? Sadece binanın tasarımı mı yoksa zeminle...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATİLA ERENLER – “Zayıf zemin” dediğimiz, Deprem Yönetmeliği’ndeki ZF Grubu zeminler “zayıf zemin” olarak adlandırılıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani binanın tasarımından öte, sadece...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATİLA ERENLER – Yok, binanın tasarımıyla ilgili değil, bu zeminler depremi çok büyütebildikleri için, ana kayadan gelen depremi çok büyütebildikleri için o büyütme miktarını Deprem Yönetmeliği vermiyor, diyor ki: “O yöreye has bir analiz yapmak gerekiyor.” Sondaj vesaire yapıldıktan sonra o sondaj sonuçlarını kullanarak inşaat mühendisinin üstyapıda kullanacağı deprem büyüklüğünü belirlememiz gerekiyor ivme açısından, o analiz kısmı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani, şimdi, bir zemin etüt raporu yapılıyor, bunu belediye denetliyor, orada zemin sınıfı belirlendiğinde o zemin sınıflamasına göre mi siz yeniden...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ATİLA ERENLER – Evet, doğru, o zemin sınıfı, ZF çıktığında oraya özel biz deprem...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Tasarruf ücretlerini almadan proje yapamıyorsunuz o ZF çıkan zeminlerde.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Peki, son olarak, her gelene sordum ama bunu size de sormak istiyorum: Yapı denetiminde zemin etütlerinin de denetlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Yani, zemin ile bina tasarımının birbirinden ayrılmaz ikili olduğu buraya gelen tüm sunucular tarafından ifade edildi. Yapı tasarımına altlık teşkil eden zemin etütleri -biliyorsunuz- taşıma gücünü veriyor, statik betonarme hesaplarına dönük temel tiplerini belirleyen bir çalışma.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bunun belediyelere sadece, denetimi oraya bırakılıyor. Yapı denetim kısmında, bu nasılsa belediye tarafından yaptırılmış diye yapı denetiminin bünyesinde jeoloji mühendisi ya da yer bilimci yok, yani siz bunu nasıl karşılıyorsunuz diye bunu da sorarak...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Vekilim, şöyle: Yapı Denetim Sistemi, kanun gereği yapının projelerini denetlemekle mükellef. “Zemin etüt raporu” dediğimiz rapor, statik projenin ekidir İmar Kanunu’na göre, yönetmeliğe göre. Statik projenin eki olan zemin etüt raporu. Dolayısıyla, Yapı denetim statik projeyi incelemekle mükellef olduğu gibi bu projenin tüm eklerini de incelemekle mükellef.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ama makine mühendisi inceleyebiliyor bir makine projesini ayrıca yapı denetiminden.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Her branşta, orada ilgili branşlarda...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ama jeoloji mühendisi yok mesela, o zemini inceleyen birisi yok.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Orada şöyle deniyor: İlgili meslek disiplinlerini haiz denetçilerle incelenir. Yani, dolayısıyla, bu statik projeye altlık teşkil eden zemin etüt raporunu hazırlayanlar kimse... Orada şöyle bir yanlış anlaşılma da var Sayın Vekilim: Yani, her zemin etüt raporu jeoloji mühendisi tarafından hazırlanmıyor. Orada ilgili meslek disiplinlerinin bir organizasyonu, işin şeyine göre. Yani, jeolojinin hazırladığı kısmı var, jeofiziğin hazırladığı kısmı var, hepsinin birlikte hazırladıkları kısımlar var. Mesela, taşıma gücü hesabı yönünden, inşaat mühendisi ile jeoloji beraber hazırlıyorlar. Dolayısıyla bu hesapları da incelemeyi haiz yetkili mühendisler tarafından denetlenme zorunluluğu zaten yasal olarak var.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Öyle, belediye denetliyor görünüyor ama yani belediyelerde ne yazık ki biliyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yani “O yapılıyor.” dendiği zaman şu da, arkasından o sorular da geliyor. Yani, mimari proje de denetlenmiyor veya statik proje. Bunlar benzer şeyler, bunların olmaması gerekiyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Peki, teşekkür ederim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de teşekkür ediyorum sunumlarınızdan dolayı.

Ben de yine şantiye şefiyle bağlantılı olarak bir soru sormak istiyorum. 2 Mart 2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan şantiye şefi hakkındaki yönetmeliğin 1’inci maddesi amaç bölümünde “Yapı inşa edilmesine yönelik yapım faaliyet ve sonuçlarının takibini sağlamak üzere şantiye şefi atanır.” şeklinde bir amacı var o yönetmeliğin. Tabii, şantiye şefinin inşaatın başında sabah sekiz, akşam sekize kadar beklemesi mümkün değil.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Her gün gitmesi de mümkün değil. Dolayısıyla, şantiyedeki inşaatın yapım süreci tamamıyla kalfaların ve işçilerin kontrolünde yürüyor. Şimdi, yine bu depremde yıkılan binalara baktığımız zaman birçok binanın yıkım nedeni veya da paket olmasının nedeninin altında yatan en önemli gerekçe de maalesef işte demirdeki o etriye demirlerinin yeterli sıklıkta olmaması gibi veya yeterli donatı olmamasından kaynaklanan konular olarak tespit edilmiş.

Şimdi, bir işçi, bir kalfa, bir demir ustası o etriye demirlerinin ne işe yaradığını bilmiyorsa mühendisin koymuş olduğu 20 tane etriye demirini 10’a bile düşürebiliyor çok rahat bir şekilde. Burada müteahhidin bir kazancı yok, bir maliyeti yok, tamamıyla işçilikle ilgili. Bu açıdan şantiye şefinde işte bir mühendislik diploması isterken, bir teknikerlik diploması isterken usta ve kalfalarla ilgili Genel Müdürlük olarak sizlerin bu konuda bir çalışması var mı? Bunların belgelendirilmesi konusunda, yetkilendirilmesi konusunda ve inşaatlarda demir kalfası, ustası olarak çalışacak olan ve elektrik kalfası, ustası olarak çalışacak olan bu insanların bir belgesi olmadığı sürece buralarda çalışamaz diye bir çalışmamız var mı yok mu onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Var Sayın Vekilim, hemen direkt cevap vereyim.

Biz zaten inşaatla yüksek risk grubu olarak belirlediğimiz ustalık gruplarına MYK belgeli usta çalıştırma zorunluluğu getirdik. Yani, bunlar da beton, demir, işte tuğla, sıva mıydı bazı ana dallar var, temel dallar. Bu dallarda kesinlikle MYK belgeli, yetki belgeli ustalar haricinde şantiyede çalışamazlar.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kim denetliyor bunu? Kim kontrol ediyor?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Şantiye şefi, yapı denetim, bütün sistem bunu denetlemek zorunda.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yapı denetim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Tabii ki.

Yapı denetim, yapıya gelen malzemelerden tutup nihai ürüne kadar her şeyi denetlemekle görevli.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kalfa ve ustaların böyle bir belgesi var mı yok mu sorumluluk yapı denetimine ait o zaman.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Onların denetlemesi gerekiyor.

Şantiye şefinin ayrıca denetlemesi gerekiyor, müteahhidin taahhütnamelerinde “Yetki belgesi olmayan usta çalıştırmayacağım.” diye taahhütnameleri var. Yani, hepsinin İmar Kanunu’na göre bu işten sorumlu olması gerekiyor ve bir aykırılık tespit edildiği zaman sorumlulukları oranında hepsini cezalar, işte kısıtlamalar...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Uygulama nedir? Mesela hiç ceza verildi mi bugüne kadar, bir bilginiz var mı?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Bir de şantiyelerde -ilaveten Sayın Vekilim- iş güvenliği elemanı çalıştırma zorunluluğu var. Çalışma Bakanlığının müfettişlerince de ayrıca bu husus denetleniyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUGLU – Teşekkür ederiz.

Sivas Milletvekilimiz Ulaş Karasu.

Buyurun Sayın Vekilim.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Tabii ki biz bu Komisyonunda yaptığımız toplantılarda dinlediğimiz konuklarımız, belediyeler, bizler şunu biliyoruz ki biz bu süreçleri müteahhitlerle birlikte gerçekleştireceğiz. Yani, kentsel dönüşümü sağlayacak olan ana yapı, müteahhitlerin ayakta kalabilmesi, müteahhitlerin güçlendirilebilmesi ama son dönemde sürekli müteahhitlerin, yani inşaat maliyetlerinde zaten malzeme fiyatlarında büyük artışlar yaşanırken yapılan tüm yönetmelik değişiklikleri de sürekli müteahhitlerin maliyetlerini yükseltiyor. Bir Türkiye gerçeği var arkadaşlar. Yani, bu fiyatlar, bu yönetmelikler böyle devam ederse zaten hiçbir, özellikle konut sektöründeki müteahhitin iş yapma şansı ortadan kalkıyor.

Bir de değerlendirmeyi nasıl yapıyoruz? İşte, Kadıköy’de bir dairenin fiyatı 5 milyon lira, Sivas’ta 350 bin lira. Şimdi, aynı yönetmeliği Sivas’ta da istiyoruz, Kadıköy’de de istiyoruz. E, böyle olunca Sivas’taki müteahhitlerin üzerindeki yük her geçen gün artıyor ve bütün müteahhitler sürekli batıyorlar. Şimdi, bakın, Sivas için söylüyorum, bunu bilmiyorum sizler... Her yerde isteniyor mu istenmiyor mu ama Sivas’ta şantiye şefi değişikliği olduğunda belediyeler “ruhsat yenileme parası” adı altında sürekli para istiyorlar.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – İstememesi gerekiyor.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Şimdi, bakın, şantiye şefi değişikliği... Genelde bizim, bir gerçek var, şu anda konut sektöründeki şantiye şefleri yeni mezunlardan oluşuyor. Yeni mezun arkadaşlar ya KPSS’ye girip atamaları yapılıyor ya başka kurumsal şirketlerde iş buluyorlar, gidiyorlar ve sürekli şantiye şefi değişikliğinden dolayı belediye bir de, yıllara sâri yani üç yıl, dört yıl sürebiliyor bu konut projeleri, sürekli belediyelere para yatırmak zorunda kalıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Onun olmaması gerekiyor Sayın Vekilim.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Yani, bizim Sivas Belediyesi istiyor bunu.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Şöyle, İmar Kanunu der ki: “Yeniden ruhsat düzenlendiği zaman alanda artış yoksa harç ilave edilemez.”

Buradaki istenen şu olabilir: Belge ücreti.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Belge ücreti de yani, daire başı 150 lira istiyor. Şöyle söyleyeyim: 100 dairelik bir projede 15 bin lira sürekli şantiye şefi değiştirdiğinde belediyeye para yatırman gerekiyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Tabii, bu konuda bize hiçbir... Bize her sene 20 bine yakın...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bu haklı bir talep gibi gözüküyor, değil yani isteyemez.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Vekilim, her sene 20 bine yakın görüş sorulur bize. Yani, ben bu konuda şantiye şefi değişikliğinden ücret alındığına dair bir soru hatırlamıyorum.

ULAŞ KARASU (Sivas) – O zaman bunu Sivas Belediyesi...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ücret alırlar ama matbu evrak bedelidir, çok düşük bir ücret olması lazım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bu konuyla ilgili sizin yayınladığınız bir genelge veya görüş varsa Bakanlıkta...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Kanunda şöyle bir hüküm var: “Eğer yeni ruhsat düzenlendiği zaman inşaat alanında bir artış yoksa ilave harç alınmaz.”

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bununla ilgili size görüş sorulup da bir görüş yayınladıysanız bunu ulaştıralım.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Yani, bununla ilgili genelde bana iletirseniz ben...

Şimdi, son yıllarda mesela SGK’yle bu eksik işçilik noktasında da sıkıntı olmaya başladı. Geçmiş yıllarda birim fiyat üzerinden hesaplama yapılıyordu, eksik işçilikte yatırılan tutar üzerinden. Şimdi son yılı baz alıyorlar. Yani, siz dört yıllık bir inşaat yapmışsınız, 2016’da başlamışsınız, mesela 2016’da inşaat birim maliyetleri bin lirayken şimdi 2 bin liraya çıkmış, sizin son eksik işçiliğinizi 2 bin liradan hesaplıyorlar. E, burada da büyük bir haksızlık ortaya çıkıyor, dört yılda yatırdığınız ücret sıfıra düşebiliyor, bu da müteahhitler için çok ciddi bir kalem. Bununla ilgili de bir düzenlemenin yapılması gerekiyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – O SGK mevzuatıyla ilgili, biz onda dâhil değiliz.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Otopark Yönetmeliği için söyleyeyim. En son kendi yaptığım inşaatla bin metrekare kapalı otopark yaptım yani bodrumlardan hariç, binanın kendi bodrumundan hariç bin metrekare kapalı otopark yaptım, 34 tane araç sığıyor. Şimdi, 100 dairelik bir konuttu burası, ben buraya 3 bin metrekare kapalı otopark yapsaydım, benim maliyetim inşaatla yüzde 50 artıyordu. Bu Otopark Yönetmeliği’yle ilgili yani İstanbul, İzmir’de, otopark noktasında ciddi sorunlar yaşanan illerde farklı düzenlemeler, bizim bölgelerde farklı düzenlemeler olması gerekiyor, yoksa bunun altında bizim bölgedeki müteahhitlerin kalkma şansı...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Vekilim, bin metrekare bir inşaatta 30 tane otoparkta bir sıkıntı var.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bin metrekare otopark yaptım, 12 bin metrekare inşaatım, 100 dairelik bir inşaat, 3+1’den oluşan...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Normal. 25 metrekare değil mi 1 araçlık yer?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – 20 metrekare.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – 850 metrekare yapıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ben şöyle hesaplıyorum: Manevra, şu, bu, kolon molon...

ULAŞ KARASU (Sivas) – 100 dairenin tamamına, her daireye 1 otopark yapsam 3 bin metrekarelik otopark yapmam gerekiyor. Yani 3 bin metrekarelik otoparkın şu anki maliyeti, bakın, 2 binin üzerinde de şu anda inşaat maliyetleri de 1.500 liradan hesaplıyorsanız 4,5 milyon yapıyor, 100 daire için yani daire başı 45 bin lira maliyet biniyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Bunun cevabı şu Sayın Vekilim: Her daireye 1 otopark yapmayalım. Başka bir çözümü yok bunun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – İşte, bununla ilgili bir düzenlemenin olması gerekiyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yarısına yapalım!

ULAŞ KARASU (Sivas) – Şimdi bakın, iller noktasında, sadece 350-400 bin liraya daire sattığın bir yerde, daireye 45-50 bin lira otopark maliyeti binerse bunun...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Vekilim, biz bunu çok çalıştık yani Hakkâri’de de artık her dairenin 1 arabası var, İstanbul’da belki 2-3 tane var. Biz zaten asgari 1 diyoruz. Bu araç otoparkı bir mutfak, bir yatak odası gibi zorunluluk artık yani, biz o gözle bakıyoruz.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Şimdi, bu işin içinde olduğumuz için, mesela, sığınak yapıyoruz, Sığınak Yönetmeliği var. Arkadaşlar, bu sığınakların hiçbiri ne kullanılıyor... Zaten bina bittikten sonra ya apartmanda oturanlar burayı kendilerine kiler yapıyorlar, şunu yapıyorlar, bunu yapıyorlar ama Sığınak Yönetmeliği’ne göre biz havalandırma sistemleri yapıyoruz, farklı imalatlar yapıyoruz. Hiç kullanılmayan bir bölüm. Bu sığınakların zaten...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Allah kullanma şeyi vermesin de.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ya, bunları kullanabileceğimiz tek şey savaş hâli, zaten bugünkü teknolojiye bu sığınakların insanları koruma şansı yok yani.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – O da tartışıldı. Şöyle: Mesela Halep -Halep örneği çok veriliyor- yerle bir edildi. Şu anda konvansiyonel bombalama sistemleri hâlâ geçerli ve biz bunu askerî yetkililerle de tartıştık, sığınakların olması gerektiği konusunda hemfikirler. Sığınak çok fazla bir alan getirmiyor, kişi başı 1 metrekare, 50-60 metrekareyi geçmiyor sığınaklar ve barışta otopark olarak da kullanabiliyorsunuz veya mülki amirin onayıyla farklı kullanım alanı imkânları var.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ya, bu sığınaklarla ilgili o zaman otopark, sığınak alanında belli bir düzenlemenin beraber yapılması gerekiyor, beraber de yapılabilir. Yani orada bir boş alan kalıyor çünkü, ciddi bir boş alan.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yapıyor zaten.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Onu sen sonra yapıyorsun, müteahhit kendi yapıyor da bunun başlangıçta, proje aşamasında beraber kullanılabilecek bir alan şeklinde de yapılabilmesi lazım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yani toplu sığınaklar konuşuldu mesela, AFAD Başkanlığında bir toplantı yapıldı, şehrin belli bölgelerinde toplu sığınaklar, nükleer şeylere karşı yer altında ama toplantı sonucunda, o olsa dahi binalarda bir 50 metrekare sığınak her hâlükârda işte konvansiyonel bombalamalara karşı faydalı olacağı şeklinde görüşler oluştu.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bir şey daha söyleyeyim: Tabii ki binalarda aynı zamanda estetiği de korumamız gerekiyor. Son çıkan bir Merdiven Korkuluğu Yönetmeliği var. Yani inanın korkuluğu standartlara uygun yaptığınızda âdeta bizim merdiven korkulukları, balkon korkulukları cezaevine dönüyor. 1 metre 15 santim yükseklik...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – O korkuluklarda 1 metre 10 santim yükseklik zorunluluğu ve parmaklık arasının 10 santim... O da şundan dolayı: Çocuk kafası girmesin şeklinde yani. Bunların hepsi uluslararası standartları var. Yani bu oluşturulurken can güvenliği dikkate alınmıştır.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ama estetik anlamda çok ciddi sıkıntı yaratıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – 10 santim oradan geliyor, araya bir kafa girip de bir tehlike oluşmasın, çocuk geçmesin. Yani kafa geçtiği zaman çocuk da düşebilir.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bununla ilgili farklı yöntemler bulunması gerekiyor bence çünkü estetik anlamda çok ciddi sıkıntı yaratıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Orada mesela ızgara sistemi yoktur yani, parmaklı olacak ve 10 santim. İstedığınız şeyi...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sadece parmaklık yapabiliyorsunuz. Düşünün, 1 metre 15 santim yüksekliğinde 10 santim arayla korkuluklar yapıyorsunuz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Can güvenliği için.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bununla ilgili belirli düzenlemeler yapılabilir, farklı yollar denenebilir.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ya, zaten korkuluk daha önce yoktu, biz yeni yönetmelikle o 10 santimi getirdik, aslında bir düzenleme yaptık; bunu da standartları araştırarak yaptık, can güvenliğini teminen. Burada aralığın genişletilmesi isteniyorsa eğer, bu bir siyasi...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bunların hepsi aynı zamanda müteahhitlere yük olarak biniyor. Şimdi, müteahhitlerin sürekli yükü arttığı takdirde bu kentsel dönüşümlerde bizim piyasadaki müteahhitlerin gerçekleştirme şansı sıfır; ya inşaatlar yarım kalıyor ya müteahhitler batıyor, kentsel dönüşümler de yarım kalıyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Bu betonarme aksamın toplam inşaat maliyeti yüzde 30-40 en fazla.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Betonarme az.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Armatürlerin maliyeti bu dediklerinizden çok daha fazla.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bakın, ben betonarme anlamında bir şey söylemedim.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ve sadece bu korkuluklar...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Otopark, korkuluk artık çok ciddi bir maliyet yani korkuluklar çok düşük bir maliyet değil daireler noktasında; sığınaklarda yapılan havalandırma sistemleri yani bina için uygulanan maliyetlerin hepsi müteahhide daire anlamında çok ciddi maliyetler yüklüyor. Bununla ilgili özellikle kentsel dönüşüm noktasında maliyetlerin düşürülmesi gerekirken sürekli maliyetlerin artması, müteahhitlerin de bu işe girmesini her geçen gün engelliyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyorum.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Sayın Vekilim, son bir ilavede bulunayım.

Biz, yeni İmar Yönetmeliği'yle beraber, illere de yönetmelik çıkarma yetkisi verdik ve Sivas, imar yönetmeliğini hazırladı, gönderdi bize, inceleniyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii, sığınakların otopark olarak kullanılmasıyla ilgili Sığınak Yönetmeliği'nde bu kapıların çift çelik kapı olması, arasının kum dolgu olması, kapı sistemi eğer otopark giriş çıkışına uygun bir şekilde çift kapı, biri sabit, devamlı açık tutulabilecek hareketli bir kapı gibi düzenlenirse o zaman sığınak ve otopark çakışmasının önüne geçilebilir ama şu hâliyle sığınak uygulaması çok zor yani sığınak araç giriş çıkışına müsait hâle getirilmesi çok zor. Şu hâliyle o büyüklükte çift çelik kapı yapıp da "Otopark ve sığınak olarak kullanacağım." dese, kullanışlı olmaktan çıkar. Normal otopark kapılarını kendiliğinden kepenkli sistemlerle kullanmaya kalktığı zaman da Sığınak Yönetmeliği'nin kapılarının şeyini karşılamaz. Orada bir düzenleme yapılırsa, bir hareketli, bir sabit çelik kapı araç giriş çıkışına müsait şekilde düzenlenir şeklinde...

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Asansör sistemi de olabilir, hani illa şey değil. Mesela yurt dışından örnekler var asansörlü ama maliyet artar.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Onu uygulamazlar, onu pek uygulamazlar Türkiye'de.

ULAŞ KARASU (Sivas) – "40 santim duvar ör." diyor yani çift tuğladan örülüyor genelde.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet ara yere kum dolgu isteniyor.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ama işte, sığınaklar çok yaraya merhem olmuyor, işte 50 metrekare, 2 araba.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Şimdi, eksi 1 kotlarda betonarme perdeyle çevrili olan otoparklarda bu otopark, sığınak birlikte kullanılır ama kapı sisteminin çözülmesi lazım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Evet.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz. Böylelikle sorular da sona ermiş oldu.

Biz gündemimizin son sunumunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünden aldık. Çok Kıymetli Genel Müdürümüz Murat Oral'a, Genel Müdür Yardımcımız Atilla Erenler'e ve Genel Müdür Yardımcımız Hidayet Uysal'a teşekkür ediyoruz, kolaylıklar diliyoruz. Yazılı bilgiler talep etmiştik, onlara da cevaplar aldık. İnşallah Komisyon raporumuzda değineceğimiz önemli hususlar da burada müzakere edilmiş oldu.

Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Emeğinize sağlık, tüm Komisyonumuz adına teşekkür ediyoruz sunumlarınız için.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Çok teşekkürler Sayın Başkan, biz teşekkür ederiz. Komisyonunuzun çalışmalarının hayırlara vesile olmasını temenni ediyoruz.

Çok sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Âmin, inşallah. Sizler sağ olun.

Evet, değerli milletvekillerimiz, böylelikle bugünkü 15'inci toplantımızın gündemini tamamlamış olduk.

Önümüzdeki haftaki toplantımızın gündemi yine makamlarınıza ulaştırılacak.

Bu gece Regaip Kandili. Hepinizin kandilini tebrik ediyorum, geceniz mübarek olsun. Cenab-ı Allah ülkemizi, Türkiye'mizi her türlü afetten muhafaza etsin.

Böylelikle bugünkü toplantımız sona ermiştir. Hepinize hayırlı kandiller, hayırlı geceler diliyorum.

Kapanma Saati: 19.30

